

Kapadokya Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**MAHALLİ İDARE BİRLİĞİ OLARAK KÖYLERE HİZMET
GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN KIRSAL KALKINMADAKİ ROLÜ,
SİNOP İLİ BOYABAT İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Mustafa GEZEN

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2020

MAHALLİ İDARE BİRLİĞİ OLARAK KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN
KIRSAL KALKINMADAKİ ROLÜ, SİNOP İLİ BOYABAT İLÇESİ ÖRNEĞİ

Mustafa GEZEN

Kapadokya Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2020

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Kapadokya Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi /Kapadokya Üniversitesi tarafından açık erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.
- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir.
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.

...../...../.....

[İmza]

[Mustafa GEZEN]

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, **Prof. Dr. Rifat YILDIZ** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, ğretim ve Araştırma Enstitüsü Tez ve Dönem Projesi Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

[İmza]

[Mustafa GEZEN]

ÖZET

GEZEN, Mustafa. ‘Mahalli İdare Birliği Olarak Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Kırsal Kalkınmadaki Rolü, Sinop İli Boyabat İlçesi Örneği’, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir, 2020

Bilgi çağı ve iletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte son yıllarda kamu yönetimi anlayışlarında ciddi değişim ve dönüşümler yaşanmıştır. Kamu kaynaklarının etkin şekilde kullanılması ve yerel ihtiyaçların karşılanması amacıyla mahalli idarelerin güçlendirilmesi, Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de belirli süreçlerden geçmiştir. 21’inci yüzyıla girerken özellikle AB sürecinde yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amacıyla kamu yönetiminde reform sayılabilecek birçok yasal düzenleme yapılmıştır. Hükümetler tarafından kırsal bölgeler ile kentler arasındaki gelişmişlik farkını en aza indirmek için kırsal kalkınma programları hazırlanarak uygulamaya konulmuştur.

Bu çalışmada mahalli idare kavramı, tarihçesi ve günümüze kadarki gelişim süreci, yürürlükteki mevzuata göre il özel idareleri, belediyeler ve köyler olarak sınıflandırılan mahalli idareler ile bu idarelerin kurdukları mahalli idare birlikleri açıklanmıştır. Mahalli idare birlikleri içerisinde bölgelerinde kalkınma açısından etkin role sahip, üyesi köylerden oluşan ilçe köylere hizmet götürme birlikleri ve bu birliklerin kırsal kalkınmadaki rolü ele alınmıştır.

Bu birlikler ilçe düzeyinde örgütlenen ve kırsal kalkınma politikalarının uygulandığı yerel birimler olmuştur. Kırsal kesimin en küçük yerleşim birimi olan köylerin içme suyu, yol, kanalizasyon ve tarımsal sulama gibi altyapı ihtiyaçları başta olmak üzere okul, cami, lojman, köy konağı gibi üst yapı ve diğer müşterek ihtiyaçların karşılanmasında köylere hizmet götürme birlikleri etkin rol oynamışlardır. Bu birliklerin kuruluşu, teşkilat yapısı, faaliyetleri ile bölgelerinde oluşturduğu katma değer, Sinop İli Boyabat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliği uygulamaları özelinde ele alınarak değerlendirilmiştir.

Araştırma konusu Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 2015 – 2019 yıllarını kapsayan beş yıllık süreçteki yatırımları, projeleri ve faaliyet raporları incelenmiş, bu çalışmalardan elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır. Birliğin görev ve sorumluluk alanında yapmış olduğu hizmetlerden duyulan memnuniyetle ilgili bölgede yapılan anket çalışması neticesinde elde edilen veriler analiz edilerek çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mahalli İdare, Birlik, Köyler, Kırsal Kalkınma, Yatırım

ABSTRACT

GEZEN, Mustafa. 'As Being A Local Administration Union The Role Of Unions Of Service To Villages In Rural Development, Example Of Sinop Province, Boyabat District', Master's Thesis, Nevşehir, 2020

In recent years with the development of information age and communication tools, serious changes and transformations have also been experienced in public administration approaches. The effective use of public resources and strengthening of local authorities in order to meet local needs in Turkey as well as in the world has gone through a certain process. As entering the 21st century, especially in the EU process, many legal regulations that can be considered as reform in public administration have been made in order to strengthen local governments. Rural development programs have been prepared and implemented by the governments in order to minimize the development difference between rural areas and cities.

In this study, the concept of local administration, its history and the development process until today and the local administrations classified as special provincial administrations, municipalities and villages according to the legislation in force and the local administration unions established by these administrations are explained. District village service unions, which have an active role in terms of development in their regions, consisting of member villages, and the role of these unions in rural development were discussed.

These unions have been local units organized at district level and implementing rural development policies. The unions of providing services to the villages played an active role in meeting the infrastructure needs of the villages, which are the smallest settlements of the rural areas, such as drinking water, roads, sewage and agricultural irrigation, as well as superstructure and other common needs such as schools, mosques, lodgings, village mansions. The establishment of these unions, their organizational structure, their activities and the added value they create in their regions have been

evaluated in the context of the Union for Delivering Services to Villages in Sinop Province, Boyabat District.

The subject of the research, the five-year period of investments, projects and activity reports of Boyabat Union for Delivering Services to Villages, covering the years 2015-2019 were examined, and the data obtained from these studies were analyzed and interpreted. The study was completed by analyzing the data obtained as a result of the survey conducted in the region regarding the satisfaction with the services provided by the Association in the field of duty and responsibility.

Keywords: Local Administration, Union, Villages, Rural Development, Investment

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	iv
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	vi
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
ÖNSÖZ	xv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	
MAHALLİ İDARE (KAVRAMSAL ÇERÇEVE).....	4
1.1. İL ÖZEL İDARELERİ.....	6
1.1.1. İl Özel İdarelerinin Kuruluşu	6
1.1.2. Cumhuriyet Döneminde İl Özel İdareleri	7
1.1.3. İl Özel İdaresinin Organları	7
1.1.4. İl Özel İdaresi Teşkilatı, Yetki ve Görevleri.....	11
1.2. BELEDİYELER.....	14
1.2.1. Belediyelerin Tarihi Geçmişi.....	14
1.2.2. Belediye Teşkilatı, Yetki ve Görevleri	17
1.2.3. Belediyenin Organları	18
1.2.4. Büyükşehir Belediyeleri ve Büyükşehir İlçe Belediyeleri.....	21
1.2.5. İl, İlçe ve Belde Belediyeleri.....	23
1.3. KÖYLER.....	24
1.3.1. Köylerin Kuruluşu ve Tarihi Geçmişi.....	24
1.3.2. Köylerin İdaresi, Görev ve Yetkileri.....	25
1.3.3. Köy İdaresinin Organları.....	26
1.3.4. Köylerin Günümüzdeki Durumu.....	27
1.4. MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ	28
1.4.1. Mahalli İdare Birliklerinin Kuruluşu ve Tarihçesi.....	29

1.4.2.	Mahalli İdare Birliklerinin Teşkilat, Görev ve Yetkileri	29
1.4.3.	Mahalli İdare Birliklerinin Tüzüğü	30
1.4.4.	Mahalli İdare Birliklerinin Organları	31
1.4.5.	Mahalli İdare Birliklerinin Türleri	33
2.	BÖLÜM	
	KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİ	37
2.1.	KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN TARİHÇESİ	37
2.2.	KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİNİN KURULUŞU VE İDARİ YAPISI	39
2.2.1.	KHGB. Kuruluşu	39
2.2.2.	KHGB. Organları	40
2.2.3.	KHGB. Teşkilatı	42
2.2.4.	KHGB. Personeli	43
2.3.	KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİNİN MALİ YAPISI.....	44
2.3.1.	Birliğin Bütçe ve Muhasebe İşleri.....	45
2.3.2.	Birliğin Gelirleri.....	46
2.3.3.	Birliğin Giderleri.....	47
2.3.4.	Birliğin İhale İşlemleri	48
2.4.	KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİNİN DENETİMİ	49
2.4.1.	Birliğin İç Denetimi	49
2.4.2.	Birliğin Dış Denetimi.....	50
2.5.	KIRSAL KALKINMA VE KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ	51
2.5.1.	Kırsal Kalkınma Politikaları	52
2.5.2.	Kırsal Kalkınmaya Yönelik Adımlar	53
2.5.3.	Kalkınma Planları.....	54
2.5.4.	Kalkınma Projeleri	55
2.5.5.	Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Kırsaldaki Faaliyetler.....	56
2.6.	KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ VE KÖYDES PROJESİ.....	58
2.6.1.	KÖYDES Projesinin Ortaya Çıkışı.....	58
2.6.2.	KÖYDES Projesinin Amacı ve İl Tahsisat Komisyonları	59
2.6.3.	KÖYDES Ödeneklerinin Kullanımı ve Yerel Koordinasyon	60
2.6.4.	KÖYDES Projesinin Faaliyet Alanları	61
2.6.5.	KÖYDES Projesinin Altyapı Sorunlarına İlişkin Çözümleri.....	63

2.7. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ PROJELERİNE DESTEK VEREN KURULUŞLAR.....	65
2.7.1. Merkezi Yönetim Destekli Projeler	65
2.7.2. İl Özel İdaresi Destekli Projeler	66
2.7.3. İller Bankası Destekli Projeler	66
2.7.4. Kalkınma Ajansı Destekli Projeler.....	67
2.7.5. Çalışma ve İş Kurumu Destekli Projeler.....	67
3. BÖLÜM	
KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ UYGULAMALARI: SİNOP İLİ BOYABAT İLÇESİ ÖRNEĞİ.....	69
3.1. SİNOP İLINE GENEL BAKIŞ	69
3.1.1. Sinop İlinin Tarihi ve Coğrafi Yapısı	69
3.1.2. Sinop İlinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı	70
3.2. BOYABAT İLÇESİNE GENEL BAKIŞ	71
3.2.1. Boyabat'ın Tarihi ve Coğrafi Yapısı.....	71
3.2.2. Boyabat'ın Nüfusu, Sosyal ve Ekonomik Yapısı.....	73
3.3. BOYABAT İLÇESİNE BAĞLI KÖYLER	74
3.3.1. Boyabat'ın Köylerine Genel Bakış	74
3.3.2. Boyabat Köylerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı.....	75
3.4. BOYABAT KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ	75
3.4.1. Birliğin Kuruluşu	75
3.4.2. Birliğin Amacı ve Görevleri.....	76
3.4.3. Birliğe Üye Köyler	77
3.4.4. Birliğin Personel ve Araç Durumu.....	79
3.5. BOYABAT İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ UYGULAMALARI	80
3.5.1. Birliğin Mali Durumu ve Bütçesi.....	80
3.5.2. Birliğin İçme Suyu Yatırımları	86
3.5.3. Birliğin Yol Yatırımları.....	87
3.5.4. Birliğin Sulama Suyu Yatırımları	90
3.5.5. Birliğin Kanalizasyon Yatırımları.....	91
3.5.6. Birliğin Diğer Yatırımları	92
3.5.7. Yatırımların Genel Değerlendirmesi.....	99

3.6. BOYABAT KHGB MEMNUNİYET ANKETİ	103
3.6.1. Anketin Amacı, Kapsamı ve Ölçeği.....	103
3.6.2. Anketin Yöntemi.....	103
3.6.3. Anket Bulguları.....	104
SONUÇ	115
Özet	115
Bulgular	118
Öneriler.....	120
KAYNAKÇA.....	122
EK-1: BOYABAT KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ TÜZÜĞÜ	130
EK-2: BOYABAT KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ MEMNUNİYET ANKETİ.....	146
EK-3: TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU FORMU	148

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BELDES	: Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
BM	: Birleşmiş Milletler
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri
IPARD	: Katılım Öncesi Kırsal Kalkınma Programı (AB)
İŞKUR	: Çalışma ve İş Kurumu
KHGB	: Köylere Hizmet Götürme Birliği
KHGM	: Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KIRDES	: Kırsal Altyapısının Desteklenmesi Projesi
KÖYDES	: Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
KUZKA	: Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
MİB	: Mahalli İdare Birlikleri
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
SUKAP	: Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projesi
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	: Toplum Yararına Program
UKKS	: Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
VHB	: Vilayetler Hizmet Birliği
YİKOB	: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı
YPK	: Yüksek Planlama Kurulu

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No.	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1	Yerel Yönetimler Genel Görünümü	5
Tablo 2	Cumhuriyetin Kuruluşundan İtibaren Belediye Sayıları	16
Tablo 3	Belediyelerin Türlerine Göre Sayıları	24
Tablo 4	Türleri İtibariyle Mahalli İdare Birlikleri Sayıları	35
Tablo 5	Yıllar İtibariyle KÖYDES Ödenekleri	64
Tablo 6	Boyabat Köyleri ve 2019 Yılı Nüfusu	77
Tablo 7	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Yılları Bütçesi	80
Tablo 8	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Yılları Bütçe Gelirleri	82
Tablo 9	Boyabat KHGB 2015 – 2019 KÖYDES Ödenekleri	83
Tablo 10	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Bütçe Giderleri	84
Tablo 11	Boyabat KHGB 2015 – 2019 İçme Suyu Yatırımları	86
Tablo 12	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Yol Yatırımları	88
Tablo 13	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Sulama Suyu Yatırımları	90
Tablo 14	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Kanalizasyon Yatırımları	91
Tablo 15	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Köy Yardımları	93
Tablo 16	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Pür Emanet İşler ve Yardımlar	94
Tablo 17	Boyabat KHGB 2015 – 2019 Diğer Yardımlar	96
Tablo 18	Boyabat KHGB ve İŞKUR Toplum Yararına Programlar	97
Tablo 19	Boyabat KHGB Yatırımlarının Sektörel Dağılımı	99

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No.	Şekil Adı	Sayfa
Şekil 1	Ankete Katılanların Cinsiyet Dağılımı	104
Şekil 2	Ankete Katılanların Yaş Bilgileri	105
Şekil 3	Ankete Katılanların Meslek Bilgileri	105
Şekil 4	Köylere Yapılan İçme Suyu Hizmetleri Hakkında Görüşler	106
Şekil 5	Köylere Yapılan Yol Hizmetleri Hakkında Görüşler	107
Şekil 6	Köylere Yapılan Sulama Hizmetleri Hakkında Görüşler	108
Şekil 7	Köylere Yapılan Kanalizasyon Hizmetleri Hakkında Görüşler	109
Şekil 8	Okul, Cami, Lojman Yapım/Onarım Hizmetleri Hak. Görüşler	110
Şekil 9	Köylere Yapılan Köy Konağı Hizmetleri Hakkında Görüşler	111
Şekil 10	Köylerde İhtiyaç Duyulan Üç Önemli Hizmet Hak. Görüşler	112

ÖNSÖZ

Kamu yönetim sistemimizde önemli yer tutan ve kırsal bölgelerde yerel kamu hizmetlerini icra eden, mahalli idare birliği olarak tanımı yapılan köylere hizmet götürme birlikleri tez çalışmamızın konusunu oluşturmuştur. Gerek genel bütçeli idare birimlerinde, gerekse mahalli idare birimlerinde uzun yıllar görev yapmış biri olarak; idari yapımızda ve uygulamada meydana gelen aksaklıkları gözleme ve çözüm önerilerini ilgili makamlara sunma imkânı bulduk. Bu konuda bilgi ve tecrübelerimizi bu çalışmayla paylaşmaya çalıştık.

Bu tez çalışmasının başından itibaren destek ve katkılarını esirgemeyen tez danışmanım Kapadokya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Rıfat YILDIZ'a, Sinop Üniversitesi Boyabat İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Nazım KARTAL'a, Doç. Dr. Serdar YENER'e, Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin ŞAHİN'e, Saraydüzü Kaymakamı Abdulkadir Umut KASMAN'a, Boyabat Kaymakamı Fatih AKSOY'a teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca araştırmayla ilgili verilerin toplanması ve tasnif edilmesi aşamasında yardımlarını esirgemeyen Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği Müdürü Ahmet ASLAN ve iş arkadaşlarına teşekkür ederim. Yoğun çalışma hayatıma yüksek lisans ve tez çalışmasını da ekleyerek ihmal ettiğimi düşündüğüm eşim ve çocuklarıma da sabır ve hoşgörülerini için şükran ve sevgilerimi sunuyorum. Yapmış olduğum bu çalışmanın ilgililere faydalı olmasını umuyorum.

Mustafa GEZEN

Nevşehir – 2020

GİRİŞ

Ülkemizde Cumhuriyet döneminden günümüze kadar olan süreçte kırsal bölgelerin kalkınması için çeşitli politikalar uygulanmış, kırsal kesimin ekonomik ve sosyal anlamda gelişmesi için merkezi yönetim tarafından birçok adımlar atılmıştır. Bu minvalde köylerin başta yol, su ve elektrik olmak üzere diğer altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik politikalar zaman içinde güncellenerek, hükümetler tarafından daha etkin hale getirilmeye çalışılmıştır.

Ülkemizde en küçük mahalli idare birimi olan köyler, özellikle 1950'lerden itibaren kentlerdeki sanayileşme adımları ile beraber ciddi manada nüfus kaybına uğramıştır. Köylerden kentlere olan göçün sonucunda kırsal bölgelerde hem nüfus azalmış hem de sosyal ve ekonomik açıdan bir gerileme yaşanmıştır. Yerel yönetimlerin kamu hizmetlerini daha etkin yerine getirebilmesi amacıyla 2000'li yılların başında belediyeler ve il özel idareleri ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen köylerle ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Öyle ki Cumhuriyet döneminin ilk teşkilat kanunlarından birisi olan 18.03.1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu bazı değişiklikleriyle birlikte bugün de yürürlüktedir.

Kırsal kesimin en küçük mahalli idare birimi olan köyler de müşterek kamu hizmetlerini karşılamak için birleşmeye gitmiştir. Köylere hizmet götürme birlikleri köylerde ihtiyaç duyulan içme suyu, sulama suyu, yol, kanalizasyon gibi temel altyapı çalışmaları gibi kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için yerelde mülki idare amirlerinin başkanlığında, yerel idari ve siyasi aktörlerin katılımıyla kamu hizmeti vermeye başlamışlardır. Bu çalışmada mahalli idarelerin genel tanımı ve özellikleri ele alınarak köylere hizmet götürme birliklerinin yasal çerçevede görevleri, çalışma alanları, işlevselliği, kırsal kalkınmaya katkıları ve yerel yönetimlerdeki etkinliği üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

Köylere hizmet götürme birlikleri; adından da anlaşılacağı üzere köylerde ihtiyaç duyulan temel altyapı sorunları başta olmak üzere diğer problemlerin çözümünde anahtar rol oynadığı, bu konuda yapılan birçok alan araştırmaları neticesinde tespit edilmiştir. Bu birlikler bölgede yaşayan insanların kamu hizmetlerini yerinde görerek,

yaşam kalitelerine müspet katkı sağlamakta, bu durum göz ardı edilmeyen bir gerçek olarak karşımıza gelmektedir.

Çalışmanın temel amacı; mahalli idarelerin bir parçası olan köylere hizmet götürme birliklerinin merkezi yönetim ile yerel yönetimlerden gelen kaynakların etkin şekilde kullanımını sonucunda bölgedeki yapısal altyapı ve diğer sorunların çözümünde sağladığı faydaya dikkat çekmektir. Bu sebeple yerel yönetim birliği olarak adlandırılan köylere hizmet götürme birliklerinin kırsal alanda başta içme suyu, yol, tarımsal sulama ve kanalizasyon gibi altyapı ihtiyaçları olmak üzere, mülki idare amirlerinin önderliğinde yerel yöneticiler ile işbirliği içerisinde kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde önemli rol oynadığı gerçeğini dile getirmektedir.

Araştırmanın hipotezi; mahalli idare birliği olarak köylere hizmet götürme birlikleri, ilçe ve bağlı köylerde ihtiyaç duyulan içme suyu, yol ulaşımı, atık su ve tarımsal sulama hizmetleri başta olmak üzere diğer müşterek kamusal hizmetlerini yerine getirerek kırsal kalkınmaya katkı sağlamıştır.

Araştırmanın yöntemi; Çalışma genelde literatür taramasına dayanmaktadır. Bu minvalde tez çalışmasının konularını oluşturan mahalli idareler, mahalli idare birlikleri, köylere hizmet götürme birlikleri, kırsal kalkınma, KÖYDES ve diğer kırsal kalkınma projeleri hakkında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu akademik çalışmalar yanında özellikle yürürlükteki mevzuat ve internet kaynaklarından da istifade edilmiştir. Araştırmanın örnek kurum incelemesinde Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinden elde edilen veriler ışığında; kuruluş süreci, görevler, faaliyetler, çalışma programları, yatırım projeleri çerçevesinde örnek olaylar incelenerek açıklanmıştır. Ayrıca araştırma konusu bölgede yapılan hizmetlerin memnuniyeti ile ilgili köy sakinleri arasında bir anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmanın kapsamı; Tez çalışması üç bölümden oluşmakta olup, mahalli idareler, mahalli idare birlikleri, köylere hizmet götürme birlikleri, bu birliklerin kırsal kalkınmaya etkisi, kırsal kalkınma projeleri ve örnek olarak Sinop İli Boyabat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliği uygulamalarını kapsamaktadır.

Birinci bölümde mahalli idare kavramının ülkemizde tarihsel süreç ile beraber il özel idareleri, belediyeler, köyler ve mahalli idare birliklerinin teşkilatlanması ve günümüze kadarki gelişim aşamaları kavramsal çerçevede ele alınmıştır. Bu bölümün devamında mahalli idare birliklerinin tarihçesi, kuruluşu, teşkilat yapıları, türleri, görev ve yetkileri açıklanmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde, köylere hizmet götürme birlikleri ana başlığı altında bu birliklerin Cumhuriyetin ilk döneminden 5355 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2005 yılına kadarki gelişim süreci, teşkilat yasasından sonraki idari yapısı ile görev, yetki ve sorumlulukları açıklanmıştır. Bölümün devamında bu birliklerin faaliyetleri, uyguladıkları projeler, kırsal kalkınmayla ilişkisi ve kalkınmaya etkisi ele alınmıştır.

Uygulama örneklerinin yer aldığı üçüncü bölümde ise araştırmanın temel dayanağını oluşturan Sinop İli ve Boyabat İlçesinin tarihi, coğrafi, sosyal ve ekonomik genel özellikleri anlatılmıştır. Bölümün devamında Boyabat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliğinin kuruluşu, amacı, görevleri, Birliğe üye köyler, faaliyetleri ve 2015 ila 2019 yıllarını kapsayan 5 yıllık gerçekleşen yatırımlar, faaliyet raporları, iş programları ve mali tablolar incelemeye alınarak analiz edilmiştir. Bu birliklerin köylerde gerçekleştirdiği projeler, köylere ve ilçeye sağladığı katkılar somut örneklerle açıklanmıştır. Birliğin görev alanı olan köylerde yaşayan kişiler arasında memnuniyet anketi yapılarak anket sonuçları grafikli şekiller halinde analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Bu çalışma ve diğer araştırmalar neticesinde, mahalli idare birliği olarak köylere hizmet götürme birliklerinin gerek yerel idari, gerekse siyasi karar mercilerinin öncülüğünde, bölgelerinde kırsal kalkınmaya önemli katkılar sağladığını göstermiştir. Araştırmayla bu birliklerin kırsalda sağladığı faydalara dikkat çekilmiş, görev ve yetkilerinin artırılması suretiyle bu birliklerin kırsal bölgelerde varlıklarını sürdürmeleri gerektiğine vurgu yapılarak bazı değerlendirme ve önerilerde bulunulmuştur.

1. BÖLÜM

MAHALLİ İDARE (KAVRAMSAL ÇERÇEVE)

Mahalli idareler diğer ifadeyle yerel yönetimler il, belediye veya köy halkının ortak yerel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, karar organları yerel halk tarafından seçilerek oluşan kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Türkiye’de çağdaş mahalli idare düşüncesinin çok eski tarihlere dayandığı söylenemez. Hatta merkezi yönetim anlayışının güçlü olduğu Osmanlı Devleti döneminde dahi mahalli idareler ile ilgili derli toplu halde düzenlemelerin Tanzimat döneminden sonra gerçekleştiği görülmektedir. Bundan önceki dönemlerde Osmanlı yönetim sisteminde geniş coğrafyayı kapsayan bölgelere atanan yöneticiler, merkezi idarenin emirleri doğrultusunda bölgelerini yönetmekteydi (Ortaylı, 2000: 28-32). Osmanlı Devletinden günümüze mahalli idarelerin temeli 19’uncu yüzyılın ortalarından itibaren, Avrupa mahalli idarelerinin kuruluş yapıları örnek alınarak yapılan reformlarla atılmıştır. Bu dönemde idari ve hukuki yapıda yapılan birçok kanuni düzenlemelerde Fransa’nın ciddi etkisi bulunmaktadır (Demir vd, 2014: 385).

Osmanlı Devletinde taşra teşkilatını oluşturan birimlerin en büyüğü eyaletti. Eyaletlerin başında beylerbeyi olarak adlandırılan yöneticiler vardı. Geniş yetkilere sahip olan beylerbeyi padişahın eyaletteki temsilcisiydi ve eyaletin idari, askeri, mali ve siyasi yöneticisi konumundaydı. Ancak beylerbeyi yargısal (adli) işlere müdahale edemezdi. Osmanlıda eyaletten sonra sancaklar gelmekteydi ve sancakların yönetimi sancak beyine bırakılmıştı. Sancak beyi beylerbeyinin emir ve denetiminde iş görmektedir, beylerbeyine benzer görev ve yetkileri haizdi. Osmanlıda taşra yönetiminin sancaktan sonraki birimi kaza olarak adlandırılırdı. Bunlar sancakları oluşturan birimlerdir. Her kazaya sancakta olduğu gibi kadı tayin edilirdi. Kadılar atandığı şehrin idari, adli, mali ve beledi yetkileriyle donatılmışlardır. Kırsal alanların ve köylerin yönetiminden ise tımarlı sipahiler sorumluydu (Ortaylı, 2010: 255-279).

Bir yönetim kurumu olarak tımar sistemi, beylerbeyinden başlayarak en küçük birim olan sipahiye kadar sultanın eyaletlerdeki yürütme gücünü temsil ediyordu. Tımarlı sipahiler kırsal alanda reayanın korunmasından sorumlu oldukları gibi, tımar olarak tahsis edilmiş vergilerin toplanmasından ve tımar topraklarına ait kanunların

uygulanmasından da sorumluydular. Sancak kuruluşundan itibaren devletin temel yönetim birimiydi, birkaç sancak beylerbeyliğini yani eyaleti oluşturmuştur. Eyalet yönetiminde üçüncü unsur da hazine defterdarıydı. O da merkezi hükümetteki benzeri gibi hazinenin çıkarlarını temsil ederdi. Beylerbeyinin yetkilerini kötüye kullanan kadıları ve defterdarları azletme yetkisi vardı, ancak bunu merkeze bildirmek zorundaydı. Bu açıdan eyaletlerde bir denge ve denetim sistemi vardı. Bu da merkezi idarenin güçlü olmasını sağlamaktaydı (İnalçık, 2003: 119-123).

Anayasa'nın 127'nci maddesine göre mahalli idareler il, belediye ve köy olmak üzere üç ana başlıkta yer almış, kuruluş esasları ile karar organları kanun ile belirlenmiş olan ve seçmenler tarafından oluşmuş olan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır (Anayasa, M:127). Anayasada mahalli idarelerinin kuruluş amacı yerel halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanması olarak çerçevesi çizilmiştir. Aşağıdaki tabloda 2009 yılında gerçekleştirilen 'Kentleşme Şurası' sonrası yayımlanan rapor içeriğinde Türkiye'deki mahalli idareler (il özel idareleri, belediyeler, köyler) mahalli idare birliklerini içerecek şekilde toplu olarak verilmiştir.

Tablo1: Türkiye'de Yerel Yönetimler Genel Görünümü

YEREL YÖNETİMLER					
İL ÖZEL İDARELERİ (5302 SK)	BELEDİYELER (5393 SK - 5216 SK)			KÖYLER (442 SK)	MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ (5355 SK)
	İLÇE BELEDİYELERİ (5393 SK)	İL BELEDİYELERİ (5393 SK)	BELDE BELEDİYELERİ (5393 SK)	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ (5216 SK)	
				BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYELERİ (5393-5216 SK)	

Kaynak: Kentleşme Şurası Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim Komisyonu Raporu (Nisan-2009).

1.1. İL ÖZEL İDARELERİ

1.1.1. İl Özel İdarelerinin Kuruluşu

Türk kamu yönetimi hayatında önemli bir yere sahip olan il özel idarelerinin kuruluşundan günümüze kadar olan süreçte hangi aşamalardan geçtiği, teşkilat yapısı ve işleyişi araştırmanın bu bölümünü oluşturmaktadır. İl özel idarelerinin kuruluş süreci Osmanlı Devletinde Tanzimat dönemine kadar dayanmaktadır. Bu süreçte il özel idareleri mahalli idare olarak günümüze kadar bir kısım değişiklikler geçirmiş, nihayetinde günümüzdeki son halini almıştır (Ortaylı, 2010: 250-255).

1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile herkesten gücüne göre vergi alınacağı, hiç kimseden fazla vergi alınmayacağı duyurulmuş, bu gerekçeler ile 1840 yılında çıkarılan talimatname ile muhassıllık meclisleri kurulmuş, merkezden muhassıl denilen vergi memurları atanmıştır. Muhassıllara işlerinde yardımcı olmak amacıyla yanlarına mal, nüfus ve emlak kâtipleri ile askerler görevlendirilmiştir (Ortaylı, 2000: 32-35). Talimatnameye göre sancak merkezleri ve küçük yerleşimlerde de muhassıllık meclisleri kurulmaya başlandı. Muhassıllık meclisleri muhassıl, iki kâtip, kadı veya naib, müftü, askeri zabıt, bölgenin ileri gelenlerinden dört kişi ve gayrimüslim halktan seçilmiş kişiler ile kocabaşlardan oluşmaktaydı (Kartal, 2012: 25). 1864 Vilayet Nizamnamesi ile iki meclisli bir taşra idare sistemine geçilmiş ve il özel idarelerinin temeli sayılan vilayet umumi meclisleri (meclis-i umumi-i vilayet) kurulmuştur. Bu meclislere idare meclislerinden farklı olarak görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir (Çadırcı, 1997: 260-272). Bu nizamname ile Osmanlı taşra teşkilatında değişikliğe gidilmiş, eyalet teşkilatı kaldırılarak vilayet teşkilatı kurulmuştur. 1871 Vilayet Nizamnamesi ile vilayetler livalara, livalar kazalara, kazalar nahiyelere, nahiyeler köylere ayrılmıştır. Nizamname ile bu yönetim birimlerinin idarecisi olarak valilerin görev, yetki ve sorumlulukları maddeler halinde belirlenmiştir (Seyitdanlıoğlu, 2010: 69-80).

II. Meşrutiyetin ilanından sonra il özel idaresi sisteminde önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1913 yılında yürürlüğe giren 'İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu Muvakkati' ile vilayetler hem merkez yönetiminin taşra birimi, hem de tüzel kişiliğe haiz mahalli idare birimi olarak düzenlenmiştir. Kanunun başlangıç kısmında;

vilayetlerin 1876 Kanunu Esasi’de belirtildiği şekilde ‘yetki genişliği ve görev ayrılığı’ ilkelerine dayandırıldığı belirtilmiştir. 1913 tarihli Kanunun birinci kısmı vilayet genel idaresi ile ilgili düzenlemeleri içermektedir. İl özel idareleri ile ilgili olan kısmı ikinci bölümde ele alınmıştır (Kaştan, 2016: 88).

1.1.2. Cumhuriyet Döneminde İl Özel İdareleri

1913 tarihli Kanun-ı Muvakkat Cumhuriyetin ilanından sonra da yürürlükte kalmış ve il özel idareleri bu kanuna göre yönetilmiştir. 1921 ve 1924 Anayasalarıyla Türkiye’nin idari yapısında köklü değişiklikler yapılmış, vilayet, liva, kaza, nahiye ve köylerden oluşan beş kademeli idari yapı livaların kaldırılması ile dörde inmiştir. Nahiyelerin bir veya birkaç köyden oluşabileceği, kasabaların ise nahiye statüsünde olduğu hükme bağlanmıştır. Görevleri kırsal bölgelerdeki kalkınmayı sağlamak olan özel idareler, Cumhuriyetin ilk çeyreğinde bütçeden ayrılan büyük paylarla tarımda, eğitimde, bayındırlık hizmetlerinde, su işleri ve yol yapım işlerinde olmak üzere önemli yatırımcı kuruluş olarak rol üstlenmiştir (Keskin Ertürk, 2009: 383).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özel idarelerin yapmış olduğu hizmetler ve yatırım alanları zamanla bakanlıklar eliyle merkezi hükümet tarafından yapılmaya başlanmıştır. Bu da il özel idarelerinin geriye gitmesi, yerel yönetimler olarak belediyelerin öne çıkması sonucunu getirmiştir. İl özel idareleri hakkında Cumhuriyet dönemi boyunca gündeme gelen kanun hazırlıklarına rağmen, 1987 yılında yayımlanan 3360 sayılı Kanun hariç, 2005 yılına kadar il özel idareleri yeni bir yasaya konu olamamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren il özel idarelerine verilen yetki ve görevler zamanla merkeze alınmış, merkezden idare edilmeyen kırsal alanlara yönelik neredeyse hiçbir hizmet kalmamıştır (Çetin Önez, 2015: 252).

1.1.3. İl Özeli İdaresinin Organları

İl özel idaresinin organları; İl genel meclisi, il encümeni ve vali olmak üzere üç kademedir oluşmaktadır. İl genel meclisi kanunda il özel idaresinin karar organı, encümen yönetim organı, vali il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak tanımlanmaktadır.

İl Genel Meclisi: İldeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşmaktadır. Mahalli idare olarak bakıldığında il özel idareleri meclisinin, mahalli idareler seçiminde seçmenler tarafından kullanılan oylar neticesinde seçilmiş olan üyelerden müteşekkil olduğu görülmektedir. Üyelerin seçiminde nüfus kıstası da dikkate alınarak her ilçe bir seçim çevresini göstermektedir. 2972 sayılı Kanun gereği meclis üyelerinin dağılımı nüfus sayımına göre şu şekilde oluşmaktadır:

- İlçe nüfusu 25 bin'e kadar olanlardan 2,
- İlçe nüfusu 25 bin'den 50 bin'e kadar olanlardan 3,
- İlçe nüfusu 50 bin'den 75 bin'e kadar olanlardan 4,
- İlçe nüfusu 75 bin'den 100 bin'e kadar olanlardan 5

asıl ve aynı miktar kadar yedek üyelik hesaplanmaktadır. Nüfusu 100 bin'den fazla olan ilçelerde her 100 bin nüfus için bir asıl ve bir yedek üye ilave edilmektedir. Bu hesaplama göre 100 binin üzerindeki nüfus hesaplarında artık sayı 50 binden az olduğu takdirde hesaba katılmamakta, 50 bin ve fazlası çıktığında bir asıl ve bir yedek hesaba dâhil edilmektedir (2972 s. Kanun, M: 5).

Meclis seçim sonuçlarının ilanını izleyen beşinci gün toplanır. Bu toplantıda meclise en yaşlı üye başkanlık etmektedir. Bu toplantıda meclis başkanı, başkan vekilleri, kâtip üyeler, meclis üyeleri arasından gizli oyla seçilir. Başkanlık divanı seçimlerinin üç gün içinde tamamlanması gerekmektedir. Özel idare mevzuatına göre il genel meclisi her ayın ilk haftası meclisin belirlediği bir günde toplanır. Toplantı eğer bütçe görüşmelerine rastlarsa, toplantı süresi en fazla yirmi gün, diğer toplantıların süresi en çok beş gündür. Gündem meclis tarafından belirlenir ve üyelere en az üç gün önceden bildirilir. Valinin önerdiği hususlar meclis ilk toplantısında gündeme alınır. Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Alınan kararlar beş gün içinde valiye gönderilir. Vali hukuka aykırı gördüğü kararları, 7 gün içinde yeniden görüşülmek üzere il genel meclisine iade edebilir. Meclis kararları valiye gönderilmediği takdirde yürürlüğe girmez. Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar kesinleşir. Meclis bir yıllık faaliyetleri için kendi üyeleri arasından en az üç, en fazla beş kişi ile komisyonlar kurulur. Bunlar faaliyet alanlarına göre ihtisas

komisyonu, plan ve bütçe komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, denetim komisyonu olarak belirlenmiştir (5302 s. Kanun, M: 11-13).

İl özel idarelerinin göre ve yetkilerine bakıldığında, ilin tamamını kapsayan geniş yetki, görev ve sorumluluklar verildiği görülmektedir Kanunda il genel meclisinin görev ve yetkileri özetle şu şekilde belirtilmiştir (5302 s. Kanun, M: 10):

- İdarenin stratejik planları ile yatırım ve çalışma programlarını hazırlamak.
- Bütçeyi ve kesin hesabı kabul ederek, bütçede birinci düzeyde ödeneklerin aktarmasını yapmak.
- Belediye dışındaki imar planlarını görüşerek karar bağlamak.
- İşletme ve şirketler kurmak, borçlanmaya karar vermek.
- İdareye yapılan şartlı bağış kabul etmek.
- Taşınmaz mal alım ve satımına, kiralamalara karar vermek.
- Mecliste görev yapacak ihtisas komisyonu üyeleri ile encümen üyelerini seçmek.
- İdare tarafından hazırlanan yönetmelikleri kabul etmek, idare kadrolarının ihdas edilmesine ve iptaline karar vermek.
- Diğer mahalli idareler ve mahalli idare birlikleri ile işbirliği yapmak.
- İl özel idaresine kanunlarla verilen diğer hizmetler için ücret tarifesinin belirlenmesine karar vermek.

İl Encümeni: İl özel idaresinin bir bakıma yönetim kurulu anlamına gelir. Valinin başkanlığında kurulan il encümeni, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasında seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşmaktadır. Valinin katılmadığı durumlarda encümen toplantısına genel sekreter başkanlık etmektedir (5302 s. Kanun, M: 25).

İl Encümeninin görev ve yetkileri İl Özel İdaresi Kanununun 26'ncı maddesine göre şu şekilde belirlenmiştir:

- İl özel idaresince hazırlanan stratejik plan, bütçe ve diğer programları inceleyerek meclise sunmak.

- İdarece hazırlanan çalışma programı kapsamında kamulaştırma kararları alarak uygulamak.
- Bütçede ikinci düzeyde ödenek aktarmalarını yapmak.
- Kanunda verilen yetkiye binaen öngörülen cezaları vermek.
- Taşınmaz mal satımına, tahsisine ve kiralanmasına karar vermek.
- Belediye mücavir alan dışındaki ticari yerlerin, ruhsat, açılış ve kapanış saatleri gibi konulara karar vermek.

İl özel idaresinin yönetim organı olan encümen haftalık en az bir defa olmak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanmaktadır. Encümenin başkanı olan vali acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilme yetkisine sahiptir. Encümen gündemi vali tarafından belirlenir ve encümen üyeleri gündem maddesi teklif edebilmektedir. İl encümeni gündemdeki konuları görüşüp bir hafta içinde karara bağlaması gerekmektedir. Alınan kararlar başkan ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Alınan encümen kararına muhalif kalan encümen üyeleri gerekçelerini de açıklamaları gerekmektedir. Mevzuatta vali, mevzuata göre il genel meclisinin kararlarına aykırı gördüğü encümen kararının bir sonraki toplantıda tekrar görüşülmesini isteyebilir. Eğer encümen kararlarında ısrar ettiği takdirde karar kesinleşmektedir. Bunun neticesinde vali, kesinleşen encümen kararının uygulanması hususunu durdurur ve idari yargı yoluyla yürütmeyi durdurma talebi ile beraber on gün içinde başvurusu neticesinde itiraz Danıştay tarafından en geç altmış gün içinde karara bağlanmaktadır (5302 s. Kanun, M: 27).

Vali: İl özel idaresinin başında bulunan kişidir ve tüzel kişiliğinin de temsilcisi konumundadır. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 30'uncu maddesinde valinin görev ve yetkileri şu şekilde belirlenmiştir:

- Teşkilatın en üst amiri olarak il özel idaresinin sevk ve idare etmek. İdareyi daha önce belirlenmiş olan stratejik plana göre yönetmek.
- Bütçeyi kurumun stratejilerine göre hazırlamak, uygulamak, değerlendirmek ve bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.
- İdarenin faaliyetlerini ve personelin performans ölçütlerini hazırlayarak uygulamak.

- İl encümenine başkanlık etmek.
- İl özel idaresinin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.
- İdarenin gelir ve alacakları tahsil etmek.
- İl genel meclisi ile il encümeni kararlarını uygulamak.
- İl özel idaresinde görev yapmakta olan personelin atamasını yapmak.
- İdarenin ve bağlı birimlerin denetimini yapmak.
- İdareye şartsız olarak yapılan bağışları kabul etmek.
- İlde yaşayan halkın huzurunun, sağlığının ve mutluluğunun sağlanması için gerekli olan önlemleri almak.
- İdare bütçesinde yoksullar için ayrılmış olan ödeneği kullanmak.
- Kanunlarla il özel idaresine verilen, il genel meclisi ya da encümenin kararını gerektirmeyen konularda karar alarak yetkilerini kullanmak.

İl yönetiminde vali, merkezi idarenin kararlarının uygulanmasında önemli görevler üstlenmektedir. Tanzimat döneminden günümüze kadar vilayet yönetiminde reform gerçekleştirilirken yerel yönetimin sivilleştirilmesi ve taşra idare sisteminin temelini oluşturmasında valiler etkin rol oynamışlardır (Değirmendere, 2015: 105).

1.1.4. İl Özel İdaresi Teşkilatı, Yetki ve Görevleri

İl özel idaresinin teşkilat yapısı 4 Mart 2005 tarih ve 25745 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile çerçevesi çizilmiş, kanunun genel gerekçesine bakıldığında; demokratiklik, özerklik, saydamlık ve katılımcılık gibi yerel yönetim ilkeleri dikkati çekmektedir. Mahalli idarelerde bu dönemde yapılan reformlar neticesinde il özel idarelerinin yerel yönetim ilkeleri ve etkinliği konusunda mesafe alındığı görülmektedir. Ülkemizde küreselleşme ve Avrupa Birliği süreci ile birlikte yerel yönetimlerin etkin bir yapıya kavuşması planlanmış, demokratik gelişimle birlikte yerel hizmetlerin verimli bir şekilde yerine getirilmesi açısından yürürlüğe konulan yasal düzenlemeler önem arz etmektedir (Çetin, 2009: 251).

5302 sayılı Kanunu incelediğimizde İl Özel İdaresinin tanımı hakkında bilgilerin bulunduğu üçüncü maddesinde, idari ve mali özerkliğe sahip tüzel kişiliği olan, karar organı seçmenler tarafından oluşturulan bir il özel idaresinden bahsedilmektedir. İl Özel

İdaresinin yetki, görev ve sorumlulukları 5302 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinde belirtilmiş, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla görev alanları belirlenmiştir. İl özel idaresinin görevleri; gençlik, spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret ile başlayarak geniş bir yelpazeye dağılmıştır.

Kanun maddesinin devamında belediye sınırı büyükşehir belediyeleri hariç olmak üzere ilin çevre düzeni planı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları, ilk ve ortaöğretim kurumlarının arsa temini, binaların yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanması tüm il sınırları içerisindeki görev ve yetkileri olarak sıralanmıştır. Bir de il sınırlarında belediye mücavir alan dışındaki görev ve yetkileri; başta imar, yol, su ve kanalizasyon olmak üzere katı atık, çevre, acil yardım, kurtarma, orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmet olarak sıralanmıştır. İl özel idareleri bu hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, mali durumu, hizmetlerin aciliyeti ve verildiği mahallin gelir düzeyi gibi kıstasları göz önünde bulundurmaktadır. İl özel idarelerinin en etkin hizmet verebilmeleri, vatandaşlara en yakın yerler ile en uygun yöntemlerle sunulması gerekmektedir. Hizmetlerin yerine getirilmesinde engelli, düşük, ihtiyar ve düşük gelirlilerin durumuna en uygun metotlar uygulanmaktadır. Bu hizmetler yerine getirilirken diğer yerel yönetimler ve kamu kuruluşları arasında bütünlük ve eşgüdüm içerisinde yürütülmesi o ilin valisi tarafından sağlanacağı hükme bağlanmıştır (5302 s. Kanun, M:6).

İl özel idaresi teşkilatı genel sekreterlik, mali işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları ve hukuk işleri birimlerinden oluşmaktadır. İlin nüfus yapısı ile fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişmişlik potansiyeli dikkate alınarak yeni birimlerin de kurulabileceği kanunda belirtilmiştir. İl özel idaresinde personel vali tarafından atanmakta ve yapılan ilk toplantıda il genel meclisinin bilgisine sunulmaktadır. İl özel idaresi genel sekreteri valinin teklifi ve içişleri bakanının onayı ile atanmakta, yine aynı usulle görevden alınabilmektedir. Kanunda genel sekreterin görevleri; özel idare hizmetlerini vali adına, onun emir ve direktifleri doğrultusunda mevzuat hükümlerine, meclis ve encümen kararlarına, idarenin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre

düzenleyeceği ve yürüteceği belirtilmiştir. Özel idare işlerini yürütmek amacıyla ilçelerde kaymakama bağlı ilçe özel idare teşkilatı kurulabileceği hükme bağlanmıştır (5302 s. Kanun, M: 35).

İl özel idarelerinin mali olarak güçsüzlüğü, araç-gereç ve makine parkının yetersizliği ve özellikle de insan kaynağının nitelik ve nicelik olarak yetersizliği sürekli olarak eleştiri konusu olmuştur. Bu durum 5302 sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar azami ölçüde devam etmiştir. Ancak Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün (KHGM) 2005 yılında kaldırılarak bu kuruma ait personel, araç-gereç, makine ile taşınır ve taşınmaz malların il özel idarelerine devri sonrasında il özel idarelerinin bu sayılan eksiklikleri büyük oranda telafi edilmiştir. KHGM'nin kaldırılmadan önceki görevleri de il özel idarelerine ve köylere hizmet götürme birliklerine devredilmiştir.

Mahalli idare olarak il özel idarelerine bakıldığında, Avrupa Birliği uyum sürecinde yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılması ile demokratik açıdan ve toplumsal yapının güçlendirilmesi açısından önemli yol kat edilmiştir. AB uyum süreci kapsamında özellikle 2000'li yıllardan itibaren kamu yönetiminde yapılan reform süreci yerel yönetim ya da mahalli idare olarak il özel idarelerinin yerinden yönetim esaslarına göre teşkilat yapısı ve işleyişinde yapılan özerk, demokratik ve katılımcı ilkeleri içeren yasal düzenlemeler ile kendini göstermiştir (Özata Çetinkaya, 2012: 43-44).

İl özel idareleri ile ilgili yapılan alan araştırmaları neticesinde oluşan genel kanaat; yönetim sistemimizin gerek Cumhuriyet döneminde gerekse Osmanlı döneminde aşırı merkeziyetçi bir yapısı olduğunu göstermektedir. Özellikle çok partili hayata geçiş ile birlikte yerelde yapılacak olan ve il özel idaresi uhdesine verilen kamu hizmetleri, zamanla merkezi hükümetin yetkisine verilerek, bakanlıklar eliyle yerine getirilmiştir. Bu yetkilerin merkezi idareye verilmesi, il özel idarelerinin zayıflamasına yol açmıştır (Kartal, 2012: 81).

İl özel idarelerine nazaran mahalli idare işlevi konusunda belediyeler her zaman birkaç adım önde olmuşlardır. Bu sebeple belediyelerin – özellikle büyükşehir belediyelerinin – yetki ve sorumluluk alanları yapılan yasal düzenlemelerle daha da genişletilerek, illerin tüm idari sınırlarını kapsayacak şekilde yerel kamu hizmetlerinin sunumu işlevsel hale getirilmiştir. Türkiye'nin imzalayarak taraf olduğu 'Avrupa Yerel

Yönetimler Özerklik Şartı' ile yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. 6360 sayılı Kanun ile 2014 yılında yapılan mahalli idareler seçimleri itibarıyla 30 büyükşehirde yerel yönetim kurumu olan il özel idareleri kapatılarak; personeli, araç-gereçleri, taşınır ve taşınmaz tüm varlıkları büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Merkezi yönetimin denetimi ve kontrolü ile ilgili yetkiler ise valilik bünyesinde 'Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı' (YİKOB) kurularak gerçekleştirilmiştir. Geriye kalan 51 vilayette bulunan bu kurumlar varlıklarını halen sürdürmektedirler. Ancak bundan sonraki yıllarda il özel idarelerinin varlıklarını sürdürmelerine şüphe ile bakılmaktadır (Azaklı ve Tek, 2016: 241). Yerel kamu hizmetlerinin artık belediyeler eliyle yapılması gündemde olduğundan, önümüzdeki yıllarda il özel idareleri için yeni bir dönüşüm ve reform yapılması kaçınılmaz görünmektedir.

Yerel yönetim ile ilgili il özel idareleri hakkında inceleme yapan birçok kaynak, il özel idarelerinin Osmanlı devri Tanzimat döneminde muhassıllık meclislerinin kuruluşu ile başladığı, tarihsel gelişim süreci içerisinde bazı değişiklikler yapılsa da Cumhuriyet döneminde çok da köklü değişiklikler yapılmadığı, yetki ve sorumluluk açısından merkezi idarenin tahakkümünden kurtulamadığı görülmektedir (Kartal, 2012: 80-81). Her ne kadar 2005 yılında 5302 sayılı Kanun ile il özel idarelerine Avrupa Birliği politikaları ekseninde yetki ve sorumluluk verilerek etkinliğinin artırılması amaçlanmış olsa da, yerel kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde eksiklerinin olduğu, yeteri kadar ihtiyaçları karşılayamadığı, yeni yasal düzenlemeler ile dönüşüm ve reforma muhtaç olduğu kanaati hâkimdir.

1.2. BELEDİYELER

1.2.1. Belediyelerin Tarihi Geçmişi

Türkiye'de çağdaş anlamda belediyeçiliğin tarihi de il özel idarelerinde olduğu gibi Osmanlı'ya dayanmaktadır. Osmanlıda ilk belediye olarak 1855 yılında (bazı kaynaklarda 1854) İstanbul'da kurulan 'Şehremaneti' örgütüdür. Bundan önceki dönemde çağdaş anlamda belediye yoktur ancak belediye hizmetleri vardır. Bu belediye hizmetlerinden de kadınlar sorumlu olmuşlardır. (Ergin, 2017: 38-39). Şehremaneti

teşkilatı aslında II. Mahmut döneminde kurulan ‘İhtisâb Nezareti’ne dayanmaktadır. Bu teşkilat da (nezaret-bakanlık) belediye hizmetlerinin yerine getirilmesi için bu teşkilat kurulmuştur (Kazıcı, 2014: 34-37). 1877 yılında yürürlüğe konulan ‘Dersaadet Belediye Kanunu’ ile organları, teşkilatı ve görev alanlarının tanımlandığı şehremaneti olarak İstanbul Belediyesinin statüsü teşkil edilmiştir. Diğer vilayetler için ise ‘Vilayetler Belediye Kanunu’ yürürlüğe konulmuştur. Belediye başkanları merkezi yönetim tarafından ataması yapılmakla birlikte vilayet, liva ve kazalar gibi taşrada kurulacak belediyelerin seçimle iş başına gelecek meclisler tarafından yönetileceği bu kanunlarda öngörülmüştür (Eryılmaz vd, 2005: 399).

Cumhuriyet öncesi özellikle 2’nci Meşrutiyetin ilanından sonra belediyelerin özerk bir yapıya kavuşturulması için adımlar atılmış ve seçimler yapılmış olsa da katı merkezîyetçi anlayış sebebiyle bu gerçekleştirilememiştir. Bununla birlikte 1913 yılında yürürlüğe konulan ‘İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu Muvakkati’ ile vilayet düzeyinde yerinden yönetim ilkesine göre devlet tüzel kişiliği haricinde yerel yönetim birimlerine tüzel kişilik kurma yetkisi verilmiştir (Şengül, 2010: 45).

Cumhuriyetin ilanından önce 1921 Anayasası yerinden yönetim ilkesini benimseyen bir anlayış ile yerel yönetimlere idari ve mali açıdan yönetim hakkı veren düzenlemeler içermektedir. Bu düzenlemeler ile yerinden yönetim ilkesi yani ademi merkezîyetçi bir anlayış ile yerel yönetim birimlerinin yerel ihtiyaçları karşılamada etkin hale getirilmesi amaçlanmıştır (Keleş, 2016: 27). Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 Anayasasında yerel yönetimlere geniş özerklik sağlayan anlayıştan uzaklaşılsa da vilayet, kaza, kasaba ve köylere ait yerleşim yerleri ayrı tüzel kişiliğe sahip olmuştur.

Cumhuriyet döneminde belediyelerin kamu yönetimi sisteminde yer almasını sağlayan yasal düzenleme 3 Nisan 1930 tarihinde yürürlüğe konulan 1580 sayılı Belediye Kanunu olmuştur. Bu kanuna göre belediyenin organları; başkan, encümen ve meclis olarak teşekkül etmiştir. Belediye başkanı meclis tarafından seçilerek onaylanıyordu ancak merkezi yönetimin onayına tabi idi. 1961 Anayasası sonrası yapılan kanuni düzenleme ile belediye başkanının direkt halk tarafından seçilmesinin önü açıldı (Eryılmaz vd, 2005: 409).

1982 Anayasası, idarenin bütünlüğüne vurgu yaparak idarenin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığını belirtmiş, yerel yönetimlere ilişkin görev ve yetkiler Anayasanın 127’nci maddesinde çerçevesi çizilmiştir Anayasanın bu maddesine göre:

“Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen, karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.”

Bu kapsamda mahalli idareler ayrı tüzel kişiliğe sahip kurumlar olmakla birlikte merkezi yönetimin vesayet denetimine tabi olduğu da belirtilmektedir. Aşağıdaki tabloda Cumhuriyet döneminden günümüze kadar kurulmuş olan belediyelerin sayıları yer almaktadır.

Tablo 2: Cumhuriyetin Kuruluşundan İtibaren Belediye Sayıları

YILI	BELEDİYE SAYILARI
1923	421
1950	628
1970	1303
1980	1727
1990	2061
2000	3215
2010	2950
2013	2950
2014	1396
2018	1399
2019	1389

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu (2019).

Cumhuriyet döneminden itibaren belediye sayılarında sürekli artışlar olmuştur. Belediye sayılarında 2010 yılında biraz düşüş olmakla birlikte, 2014 yılında çarpıcı bir düşüş göze çarpmaktadır. Bu düşüşün ana sebebi 2012 yılında çıkan 6360 sayılı Kanun ile nüfusu 2 binin altında kalan tüm belde belediyelerinin kapatılması olmuş ve 2014 yerel seçimlerine bu belediye sayılarıyla girilmiştir.

1.2.2. Belediye Teşkilatı, Yetki ve Görevleri

Belediyelerin teşkilat yapısını, görev ve yetkilerini oluşturan temel kanun ilk olarak 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunudur. Bu kanun yaklaşık 75 yıl yürürlükte kalmış, içeriğinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Ancak zamanla değişen şartlar ve kentleşme ile beraber yeni bir yerel yönetim reformunun yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur. Bu sebeple 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiş, bu kanunla birlikte önceki Belediye Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

5393 sayılı Kanuna göre belde sakinlerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş olan ve nüfusu 5 bin ve üzeri olması gereken, idari ve mali özerkliğe sahip olan belediye, kamu tüzel kişiliğine sahip mahalli yönetim birimidir. Belediyelerin görev ve sorumlulukları Kanunun 14'üncü maddesinde düzenlenmiş, hizmetlerin mahalli müşterek özellikte olması şartıyla genel çerçevede iki bent halinde açıklanmıştır.

Birinci bendindeki görevler; imar, su, kanalizasyon, ulaşım gibi altyapı hizmetlerinin yanında; çevre temizliği, zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma, mezarlık-defin, ağaçlandırma, park-yeşil alan, konut, kültür, sanat, turizm, tanıtım, gençlik ve spor ile yurt yapımı hizmetleri ilk olarak sıralanmıştır. Maddenin devamında; sosyal hizmet-yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma ile ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ile ilgili hizmetlerini belediyenin görevleri arasında saymıştır. Ayrıca nüfusu yüz binin üzerinde olan belediyelere kadınlar ve çocuklar için konukevi açma zorunluluğu getirilmiştir.

İkinci bendindeki görevler; devlete ait her türlü okul, sağlık tesisi ve mabedin yapım, bakım ve onarımını yapabilmesi, kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi mekânların korunması, bakım ve onarımının yapılması, sporu desteklemesi ve amatör spora ayni-

nakdi yardım yapabilmesi de belediyenin görevleri arasında sayılmıştır (5393 s. Kanun, M: 14).

Kanunda açık olarak belirtilmiş olmasa da belediyenin zorunlu olarak yapacağı görevler ve ihtiyaca göre yapabileceği görevler sıralanmıştır. Belediyenin iki bent halinde sıralanan görevlerinden birinci bentte belirtilen hususlar zorunlu görevler, ikinci bentte belirtilen hususlar ise ihtiyaca ve bütçe durumuna göre ihtiyari görevler olarak görülmektedir (Gözler, 2018: 244).

Kanunun 15'inci maddesinde belediyelerin yetki ve imtiyazları sıralanmıştır: bunlar özetle; belde sakinlerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik faaliyetler, ruhsat işleri, vergi, resim, harç tahakkuk ve tahsilâtı ile doğalgaz, su, atık su ve diğer hizmet alacaklarının tahsili oluşturmaktadır. Devamında toplu taşıma, taşınmaz alım-satımı, borç alma, bağış kabul etme, toptan ve perakende halleri, fuar, mezbaha, otobüs terminali, kara, deniz, su ve diğer ulaşım hizmetleri, yapı ruhsatı ve çevrenin düzenlenmesi ve korunması ile ilgili yetki ve imtiyazları bulunmaktadır.

1.2.3. Belediyenin Organları

Belediye, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olmak üzere üç organdan oluşmaktadır.

Belediye Meclisi: Belediyenin karar organıdır. Belediye meclis üyelerin seçiminde nüfus kıstası da dikkate alınmak suretiyle her belde bir seçim çevresini göstermektedir. 2972 sayılı Kanununun 5'inci maddesi gereği meclis üyelerinin dağılımı nüfus sayımına göre şu şekilde oluşmaktadır:

- Belde nüfusu 10 bin'e kadar olanlarda 9
- Belde nüfusu 10 bin'den 20 bin'e kadar olanlarda 11
- Belde nüfusu 20 bin'den 50 bin'e kadar olanlarda 15
- Belde nüfusu 50 bin'den 100 bin'e kadar olanlarda 25
- Belde nüfusu 100 bin'den 250 bin'e kadar olanlarda 31
- Belde nüfusu 250 bin'den 500 bin'e kadar olanlarda 37
- Belde nüfusu 500 bin'den 1 milyon'a kadar olanlarda 45

- Belde nüfusu 1 milyon'dan fazla olanlarda 55

Mezkûr kanun gereğince asıl ve aynı sayıda yedek üyelik hesaplanır. Büyükşehir belediye meclisi üyeliği için ilçe seçim çevreleri için tespit edilen her belediyenin meclis üye sayısının beşte biri ile oluşturulmaktadır (2972 s. Kanun, M: 6).

Belediye meclisinin görev ve yetkileri 5393 sayılı Kanununun 18'inci maddesinde yer almaktadır. Bunlar özetle:

- Stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını, faaliyetlerini ve personel performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek.
- Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, birimler arası ve birinci düzey fonksiyonel bütçe kodları arasında ödenek aktarımı yapmak.
- Belediyenin imar planlarını görüşmek ve kabul etmek.
- Borçlanma ve taşınmaz mal alım-satımına karar vermek.
- Kanunla yetki verilmiş bazı kamu hizmetleri için ücret tarifesine karar vermek.
- Şartlı bağışları kabul etmek.
- Norm kadro mevzuatına göre belediye ve bağlı kuruluşların kadro ihdası, iptali ve değiştirilmesine karar vermek.
- Bütçe içi işletme ve ortaklıkların kurulması, imtiyaz verilmesi ve şirketlerin kurulması ve özelleştirilmesine karar vermek.
- Meclis başkanlık divanı üyeleri, encümen ve ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.
- Meydan, cadde, sokak, park isimleri ile mahalle kurulması, kaldırılması ve birleştirilmesine karar vermek.
- Belediye başkanı ile encümen arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak. Fahri hemşehrilik payesi ve beratı vermek.
- Başka mahalli idarelerle birlik kurmak, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek. Diğer mahalli idareler ve mahalli idare birlikleri ile işbirliği yapmak.
- Çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.

Belediye meclisi bünyesinde görevleri itibariyle komisyonlar kurulmaktadır. İhtisas komisyonları meclis üyeleri arasından süresi bir yılı geçmemek üzere en az üç en fazla beş üyeden müteşekkildir. İhtisas komisyonları her siyasi parti grubu ve meclisteki bağımsız üyelerin meclis üye tam sayısına oranlanması neticesinde oluşturulmaktadır. Nüfusu 10 binden fazla olan belediyelerde plan ve bütçe komisyonu ile imar komisyonu oluşturulması zorunlu hale getirilmiştir. Denetim komisyonu da meclisin kendi üyeleri arasından gizli oyla seçilir ve her yıl ocak ayında belediyenin bir önceki mali yıl gelir-gider ve diğer muhasebe kayıtlarının denetimini yapmakla görevlidir (5393 s. Kanun, M: 18)

Belediye Encümeni: Belediyelerin ikinci organı belediye encümenidir. Belediye encümeni karma bir organdır; seçilmiş ve atanmışlardan oluşur: Nüfusu 100 bin ve üzeri olan belediyelerde; meclis üyelerinin kendi aralarından seçeceği üç üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim yöneticileri arasından seçeceği iki üye olmak üzere toplamda 7 üyeden müteşekkildir. Diğer belediyelerde ise meclis üyelerinin kendi aralarından seçeceği iki üye, mali hizmetler birim yöneticisi ve belediye başkanının birim yöneticileri arasından seçeceği bir üye olmak üzere 5 kişiden oluşmaktadır. Başkanı, belediye başkanıdır (5393 s. Kanun, M: 33).

Encümenin görev ve yetkileri 5393 sayılı Belediye Kanununun 34'üncü maddesinde sıralanmıştır. Bunlar:

- Hazırlanmış olan stratejik plan, çalışma programı, bütçe ve kesin hesabı inceleyip meclisin onayına sunmak.
- Belediyenin yıllık çalışma programı kapsamında kamulaştırma kararları almak ve uygulamak.
- Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.
- Bütçe fonksiyonel ikinci düzeyler arasında aktarmalar yapmak. Öngörülmeyen gider ödeneğinin harcamalarını belirlemek.
- Taşınmaz mal alım-satımına ve tahsisine ait meclis kararını uygulamak. Süresi üç yılı geçmeyen kiralamalara karar vermek.
- Belediyenin vergi, resim ve harç dışında dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ve tasfiyesine karar vermek.

- Umuma açık olan yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.
- Kanunla encümeneye verilen diğer görevleri yapmak.

Belediye Başkanı: Belediyenin üçüncü organı olan belediye başkanı, belediye teşkilatının başı ve tüzel kişiliğin temsilcisidir. Belediye başkanının seçilme usulü 2972 sayılı Kanun ile belirlenmiştir. Belediye başkanının görev ve yetkileri 5393 sayılı Kanununun 38'inci maddesinde şu şekilde belirtilmiştir:

- Kurumun en üst amiri olarak belediyeyi sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.
- Kurumsal stratejiye uygun olarak stratejik plan, bütçe ve personel performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.
- Diğer kamu kurum ve kuruluşları nezdinde, törenlerde ve yargı mercilerinde belediyeyi temsil etmek.
- Meclise ve encümeneye başkanlık etmek.
- Taşınır ve taşınmaz malları idare etmek.
- Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.
- Belediye personelini atamak.
- Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.
- Şartsız bağışları kabul etmek.
- Belediyenin ve bağlı kuruluşların denetimini yapmak.
- Belde halkının huzur, sağlık ve esenliği için gereken önlemleri almak.
- Yoksul ve muhtaçlar için yardımda bulunmak, engelliler merkezi açmak.
- Kanunla belediyeye verilen diğer görevleri yapmaktır.

Mahalli idare sistemimizde 1963 yılına kadar belediye başkanı, Fransa örneğinde olduğu gibi meclis üyeleri arasından seçilmekteydi. Bu yılda yapılan yeni yasal düzenleme ile belediye başkanı direkt halk tarafından seçilmeye başlanmıştır (Şengül, 2010:121).

1.2.4. Büyükşehir Belediyeleri ve Büyükşehir İlçe Belediyeleri

Büyükşehir belediyelerinin tarihi geçmişi 1984 yılında yürürlüğe konulan 195 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

hükümlerine dayanmaktadır. Aynı yıl yürürlüğe konulan 3030 sayılı kanunla büyükşehir belediyesinin büyük yerleşime sahip yerler için özel yönetim biçimi getirilmiştir. Büyükşehir olarak İstanbul, Ankara ve İzmir mevcut iken bu kanunla Adana, Gaziantep, Bursa, Konya ve Kayseri’de büyükşehir belediyesi kuruldu. 1993 yılında yürürlüğe konulan 504 sayılı KHK ile Erzurum, Diyarbakır, Mersin, Antalya, Erzurum, Samsun, Eskişehir ve İzmit (Kocaeli) vilayetlerinde büyükşehirler kurulmuştur. 2012 yılında yürürlüğe konulan 6360 sayılı Kanun ile Balıkesir, Aydın, Manisa, Denizli, Muğla, Tekirdağ, Hatay, Malatya, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Mardin, Trabzon, Van ve Ordu illeri büyükşehir belediyesi olan iller arasına katılmıştır (Şengül, 2010: 137). Büyükşehir belediyeleri bugün 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile idare edilmektedir.

Büyükşehir belediyelerinin hizmet alanındaki nüfus yoğunluğunun yüksek olması sebebiyle kamu hizmetlerinin etkin şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Metropol veya anakent diye adlandırılan yerleşim yerlerindeki büyükşehir belediyelerinde yönetim ve karar organları bölgede yaşayan seçmenler tarafından teşkil edilen demokratik yapıya sahip kurumlardır. Nüfusu milyonları bulan illerde belediye hizmetlerinin yerinden yönetim ilkesi gereği çok etkili ve düşük maliyetli şekilde yürütülmesi önem arz etmektedir (Gözler, 2018: 208).

2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda değişiklikler yapılmıştır. 14 ilin büyükşehir yapılmasının yanında en göze çarpan yenilikler; büyükşehir için nüfus şartının 750 bin olması, büyükşehir yetki alanının il merkezinin sınırı değil ilçeler ve köyleri de kapsayacak şekilde mülki idare sınırı olarak belirlenmesi, köy ve beldelerin tüzel kişiliklerine son verilerek en yakın ilçelere mahalle olarak bağlanması olarak sıralayabiliriz (Muratoğlu, 2015:61-64).

Yasal düzenlemeye göre büyükşehir belediyesi; büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanı olmak üzere üç organdan oluşmaktadır. Büyükşehir ile ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları Kanunun 7’nci maddesinde sıralanmış olup, ilçeleri ilgilendiren kısımda ilçe belediyelerine yetki verilmiş, ilçelerdeki diğer alanlardaki yetkileri 5393 sayılı Belediye Kanununa atıfta

bulunarak büyükşehir belediyelerinin yapacağı işler ile diğer görev ve sorumlulukları belirlenmiştir (5216 s. Kanun, M: 7).

Büyükşehir ilçe belediyeleri, büyükşehir belediyelerinin görev sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyeleridir. Bu belediyelerin yetki alanı ilçe mülki idare alanının olduğu sınırlardır. 6360 sayılı Kanun ile getirilen bu yenilik; ilçeye yakın olan belde belediyeleri ile köylerin tüzel kişilikleri kaldırılarak, en yakın ilçeye aynı isimle mahalle olarak bağlanmış olmasıdır. Her ne kadar ilçe belediyelerinin ve büyükşehir belediyelerinin görevleri iç içe geçmiş gibi görünse de yetki ve görevleri birbirinden ayrılmıştır. Bu belediyelerin yetkileri ve sorumlulukları da 5216 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin ikinci bendinde düzenlenmiş, büyükşehir belediyeleri ile müşterek yapacakları işler de bu düzenlemede yer almaktadır.

1.2.5. İl, İlçe ve Belde Belediyeleri

Ülkemizde büyükşehir dışında kalan illere ait belediyeler 51 adet olup, görevlerini yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedirler. Nüfusu 750 binin altında kalan il belediyelerinin yetki alanı il merkezini kapsayacak şekilde kendisine bağlı mahallelerden oluşan mücavir alanı içermektedir. Belediye sınırları dışında kalan köy yerleşimleri tüzel kişiliklerini korumaktadırlar. İl, ilçe ve belde belediyelerinin teşkilat yapısı, yönetimi, yetki ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanununda belirtilen hükümler çerçevesinde düzenlenmiştir.

Genel itibarıyla ilçe belediyelerini kategorize edecek olursak; büyükşehir ilçe belediyeleri ve büyükşehir dışındaki ilçe belediyesi olmak üzere iki başlıkta sıralayabiliriz. Büyükşehir ilçe belediyeleri ile ilgili bilgiler daha önceden açıklanmıştır. Büyükşehir belediyeleri dışında kalan ilçe belediyelerin yetki ve görev alanı 5393 sayılı Belediye Kanununda yer almakta olup, görev alanları kendisine bağlı mahallelerden oluşan mücavir alanı kapsamaktadır. Bu ilçelerde belediye yetki alanı dışında kalan köyler varlıklarını ve tüzel kişiliklerini devam ettirmektedir.

Belde belediyeleri, ilçe belediyeleri dışında kalan ve nüfusu iki binin üzerinde olan yerleşimlerde kurulu olan belediyelerdir. 6360 sayılı Kanun ile nüfusu iki bin altına düşen belde belediyeleri kapatılarak, büyükşehir olan yerlerde en yakın belediyeye

mahalle olarak bağlanmış, diğer illerde en yakın ilçeye köy olarak bağlanmıştır (6360 s. Kanun, M: 2). Son yapılan yasal düzenlemeyle belediye olmak için nüfus şartı beş bine çıkarılmıştır.

Tablo3: Belediyelerin Türlerine Göre Sayısı

Türü	Sayısı
Büyükşehir Belediyesi	30
Büyükşehir İlçe Belediyesi	519
İl Belediyesi	51
İlçe Belediyesi	403
Belde Belediyesi	396
Toplam	1399

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Faaliyet Raporu (2019)

1.3. KÖYLER

1.3.1. Köylerin Kuruluşu ve Tarihi Geçmişi

Kırsal bölgelerin önemli yerleşim yerlerinden birisi de köylerdir. Nüfusları şehir ve kasabalara göre az olan, yöre halkının geçiminin tarımsal üretime ve hayvancılığa dayalı olduğu, toplu veya dağınık coğrafi özelliğe sahip yerleşimler olarak bilinmektedir. Köy yerleşimlerinin kuruluşu eski tarihlere dayanmaktadır. Türk tarihinde köy yerleşimleri, Anadolu'ya göçle birlikte Selçuklu ve Osmanlı ilk dönemlerinden itibaren günümüze kadar gelmiştir. Tanzimat dönemi sonrası taşra yönetimlerinde yapılan yeni düzenlemeler ile vilayetler livalara, livalar kazalara, kazalar

nahiyelere ve köylere ayrılmak suretiyle yeni devlet idari yapılanmasına geçilmiştir (Sakınç, 2012: 299). Kamu yönetim sistemimizde köyler en küçük yerel yönetim birimi olarak kabul edilir. Köylerin hukuki statüsü ve tanımlanması 1864 ve 1871 Vilayet Nizamnamelerinde yapılarak yetki ve görevleri anlatılmıştır.

Cumhuriyet döneminde 1924 yılında yürürlüğe konulan 442 sayılı Köy Kanunu ile köylerin hukuki statüsü, yetki ve görevleri çizilmiştir. Bu dönemde köylerdeki nüfus kentlere nazaran daha fazla olmasına rağmen özellikle sanayileşme ile beraber 1980'li yılların başından itibaren köylerden kentlere göçler başlamıştır (Şengül, 2010: 46). Günümüzde köylerde tarım ve hayvancılık dışında istihdam alanlarının olmayışı, özellikle kırsal bölgelerin geri kalmasına sebep olmuştur. Bu küçük yerel yönetim birimleri varlıklarını büyükşehir bulunan iller dışında sürdürmekte olup, büyükşehir bulunan illerde ilçe belediyelerine bağlı mahalle adı altında yerleşim birimi olarak varlıkları devam etmektedir.

1.3.2. Köylerin İdaresi, Görev ve Yetkileri

Köylerin idaresi 1924 yılında yürürlüğe giren 442 sayılı Köy Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir. Bu kanunda köy; nüfusu 2 binin altında olan, cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta mallara sahip olan, dağınık veya toplu halde evlerde insanların oturduğu tarla, bağ ve bahçeleri ile birlikte bulunan yerleşim yeri olarak tarif edilmiştir. Anayasanın 127'nci maddesinde köy, bir mahalli idare birimi olarak tanımlanmış, köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş olan, karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşan kamu tüzel kişisi olarak ifade edilmiştir.

Mahalli idare olarak köy yönetimleri sahip oldukları kamu tüzel kişiliği ve yerine getirdikleri görevler sebebiyle bir bakıma belediye olarak nitelendirilmektedir (Keleş, 2016: 215). Ancak köy idareleri kendilerine ait bütçeleri olmasına rağmen destekleyici herhangi bir mali kaynağa genelde sahip değildirler ve merkezi yönetimin her zaman desteğine ihtiyaç duymaktadırlar. Köy sınırları içerisinde ihtiyaç duyulan çoğu hizmetler il özel idareleri, belediyeler ve köylere hizmet götürme birlikleri tarafından yerine getirilmektedir. Bu durum köy idaresi ve köylü açısından bazı taleplerin yerine getirilmesinde ciddi eksiklik olarak görülmektedir.

Köy Kanunu 14 ve 15'inci maddelerinde, köye ait işler zorunlu ve ihtiyari olmak üzere iki başlıkta toplanmıştır. Mecburi işler özetle; yol, çeşme, kanalizasyon, çevre-sokak temizliği faaliyetleri ile okul, cami ve köy konağı yapmak, sel, yangın, deprem ve salgın hastalıklarda gereken önlemleri almak ve ilgili kaymakamlık birimine bilgi vererek yardım istemek, köye ait korular ve meraların korunması, köylüye ait mahsulün korunması gibi görevleri bulunmaktadır.

İsteğe bağlı işler özetle; köydeki ev, ahır ve diğer umumi yerlerin bakımının yapılması, çamaşırılık, hamam, çarşı, değirmen ve pazar yeri yapılması, nalbant, demirci, arabacı ve kalaycı gibi zanaatkârları yetiştirmek, yardıma muhtaçlar için sandık kurmak ve bu kişilere köy bütçesinden yardımda bulunmak ihtiyari görevlerden bazılarıdır.

1.3.3. Köy İdaresinin Organları

442 sayılı Kanuna göre köy idaresi; köy derneği, ihtiyar meclisi ve muhtar olmak üzere üç organdan oluşmaktadır. Köy tüzel kişiliğini oluşturan bu organların görev ve yetkileri belirlenmiştir.

Köy Derneği: Köyün danışma ve karar organıdır. Köy derneği o köyün kadın ve erkek seçmen niteliğine sahip olan kişilerden oluşmaktadır. Köyün yönetim yapısını oluşturan muhtar ve ihtiyar meclisi üyelerini seçer. Köylünün isteğe bağlı işlerinin zaruri hale gelmesi gerektiği durumlarda köy derneğinin yarıdan fazlasının oyuyla karar verilir. Aynı zamanda köy tüzel kişiliği ile muhtar veya meclis üyeleri arasındaki davalık durumlarda yetkili temsilciyi seçer. Köy derneğinin bazı yetkileri zamanla merkezi idarenin uhdesine geçmiştir. Örneğin; köy imamını atamak, muhtar, imam, korucu ve bekçi gibi görevlilerin ücretlerini belirlemek gibi yetkiler merkezi yönetime geçmiştir.

İhtiyar Meclisi: Köy ihtiyar meclisi köyün yönetim ve karar organıdır. Meclis üyeleri muhtar gibi mahalli idareler seçimi ile işbaşına gelmektedir. İhtiyar meclisinin başkanı muhtardır. Meclis, köylerde yapılacak işleri sıraya koyarak planlar, daha önce kararı alınan zorunlu işler ile isteğe bağlı işlerin yürütülmesini sağlar. Köyde yapılacak harcamalar ile belirlenmiş alacakların takibini yapar. İhtiyar meclisinin doğal üyeleri

köy öğretmeni ve köy imamıdır. Meclisin seçimle göreve gelen üyelerinin sayısı nüfus kıstasına göre belirlenmektedir. Buna göre nüfusu bine kadar olan köylerde dört, iki bine kadar olan köylerde beş, iki binden fazla olan köylerde altı üye asıl üye, oy sayısına göre geri kalanlar yedek üye kabul edilmektedir (Dönmez, 2019: 39).

Muhtar: Köy muhtarı köy idaresinin başı ve temsilcisidir. Köy muhtarı ve ihtiyar meclisinin seçimi 2972 sayılı Kanun hükümlerine göre diğer mahalli idareler ile birlikte 5 yılda bir yapılmaktadır. 442 sayılı Köy Kanunu 35'inci maddesine göre muhtarın devlet işleri ve köy işleri olmak üzere iki görevi bulunmaktadır. Sonraki maddelerde belirtilen görevler özetle; Hükümet tarafından bildirilen kanun, nizam, talimatları ilan etmek ve bu çerçevede verilen emirleri yerine getirmek, köylünün sağlığı, güvenliği, dirliği, düzenini sağlamak ve bunlar için gereken tedbirleri almaktır. Köy işleri ile ilgili görevleri; İhtiyar meclisinde alınan kararlar çerçevesinde zorunlu işleri yaptırmak, köylüyü işe çağırmak, yapılacak harcamalar için para toplamak ve ilgili yerlere kullanmak, köyün bütçe ve hesap işlerini düzenlemek bu görevler arasındadır.

Köylerde kamu hizmetlerini yerine getiren köy muhtarı ve ihtiyar meclisidir. Yasa köy muhtarını devletin memuru olarak ve köy idaresinin başı olarak tanımlamış, köyün orta mallarını ise devletin malı olarak görmüş ve korunması gerektiği belirtilmiş, bu mallara zarar verenler ve el uzatanların cezalandırılacağı vurgulanmıştır. Ayrıca yasada köyde imece usulü ile müşterek yapılacak işler ile köyün ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla para toplanmak üzere yapılacak salma ve köyün müşterek işlerini gördürmek üzere adam çalıştırmak da yasada yer almaktadır.

Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyelerinden oluşan yönetim ve karar organları belediyeler ve diğer mahalli idareler gibi politik bir yapıya sahip değildir. Siyasi partilerin köy muhtarı ve azalarının seçimi için kanunen aday gösteremeyeceği, Kanun koyucu tarafından köy idaresinin siyasi çekişmelerden uzak kalması gerektiği düşünülmüştür (Şengül, 2019: 161).

1.3.4. Köylerin Günümüzdeki Durumu

Genel itibariyle bakıldığında 442 sayılı Köy Kanunu, yürürlüğe girdiği 1924 yılından bu yana fazla değişikliğe uğramamıştır. Bu kanunun günümüz şartlarına uygun

şekilde güncellenmesi ve kırsal alandaki müşterek ihtiyaçları karşılayacak şekilde yeniden ele alınması gerekmektedir. Her ne kadar tüzel kişiliğe sahip, bütçesi olan mahalli idare birimi olarak mevzuatta tanımı yapılsa da bu birimlerin kamu hizmetlerini yerine getirebilmesi için mali desteğe ihtiyaçları vardır.

Kırsal kesimin yerleşimi olan köylerde başta ekonomik nedenler olmak üzere bazı sosyolojik nedenler ile geçmiş yıllarda nüfus düşmüş, şehirlere göç başlamıştır. Sanayileşme ile şehirlere göç kırsal alanlarda nüfusun azalmasıyla yoksullaşma artmış, tarım ekonomisinde üretim azalmış, tarım politikalarında önemli sorunlar yaşanmıştır (Türkdoğan, 2016: 300-311). Ancak son yıllarda uygulanan tarım politikaları ve özellikle kırsal bölgelere getirilen teşvik ve destek sistemi kırsal kesimin gelişmesine müspet katkı sağlamıştır.

2012 yılında yürürlüğe konulan 14 ilde büyükşehir kurulması hakkındaki 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir yetki sınırları o ilin mülki sınırları haline getirilmiş, o ildeki bulunan köylerin kamu tüzel kişiliklerine son verilmiş, köyler mahalleye dönüştürülerek o ilçenin mahallesi haline getirilmiştir (Öner, 2019: 322-326). Günümüzde büyükşehir olmayan 51 vilayette köy idareleri varlıklarını halen sürdürmektedirler. 6360 sayılı Kanun öncesi Türkiye’de toplam köy sayısı 36.247 iken, Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2014 yerel seçimleri sonrasında köy sayısı 18.291’e düşmüştür (e-içişleri, 2019).

1.4. MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ

Bu bölümde meri mevzuatımıza göre dördüncü sırada yer alan ve mahalli idare birimi olarak faaliyet gösteren mahalli idare birliklerinin tarihçesi, kuruluşu, türleri, teşkilat yapısı, yetki ve görevleri hakkında bilgiler ile bu birliklerin yerel yönetimlere ve bölgelerine sağladığı katkı hakkında değerlendirmelere yer verilmiştir. Anayasanın 127’nci maddesinde mahalli idarelerin bazı kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla bir araya gelerek Cumhurbaşkanının izni ile birlik kurabileceği hüküm altına alınmıştır. Mahalli idare birlikleri, belediye, il özel idaresi ve köy gibi birden fazla yerel yönetim biriminin kamu hizmetlerini daha etkin yerine getirebilmesi, mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanabilmesi ve işbirliği amacıyla kurdukları birliklerdir.

1.4.1. Mahalli İdare Birliklerinin Kuruluşu ve Tarihçesi

Mahalli idare birliklerinin geçmişi Cumhuriyetin ilk dönemine dayanmaktadır. Bu birliklerin kuruluşu 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanununa kadar gitmektedir. Fazla yaygın olmamakla birlikte ilk mahalli idare birliklerini belediyeler ve köyler kendi aralarında kurmuşlardır. Kanunun yürürlüğe girdiği ilk yıllarda 367 belediye içerisinde sadece 13 adet komşu belediye veya köy idaresi ile bir araya gelerek birlik kurduğu görülmüştür (Keleş, 2016: 429).

Ayrıca 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 56'ncı maddesinde de köyler ve belediyelerin içme suyu, sulama suyu, yol yapımı, telefon şebekeleri ile tarım alet ve makinelerinin tedarik, tesis ve işletmeleri kurmak için kendi aralarında bir araya gelerek işbirliği yapabileceği belirtilmiştir. Her ne kadar Anayasada mahalli idare birliği kurulabileceği belirtilmiş olsa da, 2005 yılına kadar birlikler bir teşkilat yasasına sahip değillerdi.

Türkiye'de 2000'li yılların başından itibaren kamu yönetiminde önemli yasal düzenlemeler ve reformlar gerçekleştirilmiştir. AB uyum sürecindeki Türkiye Cumhuriyeti hükümeti özellikle yerel yönetimleri güçlendirilmek ve AB'ye verilen sözleri (taahhütleri) yerine getirmek amacıyla bazı yasal düzenlemeler yapmıştır (Kara ve Görün, 2008: 418). Bunların başında 23 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 4 Mart 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu olmuştur. Devamında 11 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ve 13 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu yerel yönetimler alanında reform niteliğinde yasalar hayata geçirilmiştir.

1.4.2. Mahalli İdare Birliklerinin Teşkilat, Görev ve Yetkileri

Mahalli idare birlikleri ile ilgili teşkilat yasası 11 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe konulan 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri (MİB) Kanunu olmuştur. MİB kanunu ile mahalli idare birliklerinin kuruluşu, hukuki statüsü, organları, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Mahalli İdare Birlikleri Kanununda, birliğin kuruluşu için gerekli olan şartlar belirtilmiş, birden fazla mahalli idarenin bazı kamu hizmetlerini

yerine getirmek üzere bir araya gelerek, birlik tüzüğünün kesinleşmesinden sonra Cumhurbaşkanının izni ile kurdukları kamu tüzel kişiliği ifade edilerek, bu idarelerin il özel idaresi, belediye ve köy olarak tanımlamıştır.

Kurulmuş olan birliğe üye olmak isteyen mahalli idarenin meclis kararı ve başvurusu üzerine birlik meclisinin kabulü neticesinde gerçekleşir. Üyelikten ayrılmalarda ilgili mahalli idarenin meclis kararının yeterli olduğu, Cumhurbaşkanının iznine gerek olmadığı belirtilmiştir. Ancak zorunlu birliklerde katılmak ve ayrılmak bu izne bağlıdır.

1.4.3. Mahalli İdare Birliklerinin Tüzüğü

Birliğin kuruluşu ve tüzüğü ile ilgili hükümler MİB yasının 5'inci maddesinde belirtilmiştir. Birliğin kuruluş aşaması birlik tüzüğünün kabul edilmesi ve onaylanarak kesinleşmesi sonrasında tamamlanır. Birlik tüzüğünün kurucu mahalli idarelerin meclislerinin üçte ikisinin kabulü ve valinin onayı ile kesinleşmektedir. Eğer kurulan birlik birden fazla ildeki mahalli idareden oluşuyorsa, üyeleri il özel idaresi ve köylerden oluşan mahalli idare birlikleri için onay merci İçişleri bakanlığı, diğerleri için ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı neticesinde kesinleşmektedir. Birlik tüzüğünde bulunması gereken bilgiler şunlardır (5355 s. Kanun, M: 5):

- Birliğin adı ve amacı
- Birliğe üye olan mahalli idarelerin isimleri
- Birliğin kurulduğu merkez
- Birliğin görev süresi, sınırlı ise tasfiye tarihi
- Üye mahalli idarelerin birliğe devrettiği görevler
- Birlik meclisi ile encümenin toplantı dönemleri
- Birliğe üye idarelerin mecliste temsil edeceği üye sayısı ve görev süresi
- Birliğe üye mahalli idarelerin birlik kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payının belirlenmesi
- Birliğin bütçe, gelir-gider ve çalışma programlarının belirlenmesi
- Birliğin görev alanında yaşayanlara verilecek kamu hizmetlerinin belirlenmesi
- Tüzükte yapılacak değişikliklerin usulünün belirlenmesi

Birlik tüzüğünün onay işlemleri ile kesinleşmesi sonrasında Cumhurbaşkanı izni ile kurularak tüzel kişilik kazanmış olur. Bu birlikler, tüzükte birliğe devredilen müşterek hizmetlere ilişkin olarak üye olan mahalli idarelerin hak ve yetkisine sahip oldukları hüküm altına alınmıştır (5355 s. Kanun, M: 6).

1.4.4. Mahalli İdare Birliklerinin Organları

Mahalli idare birliğinin organları birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanı olmak üzere üç başlıktan oluşmaktadır.

Mahalli İdare Birliği Meclisi: Birliğin karar organı olup, üye mahalli idarelerin kendi meclisleri içerisinde gizli oyla seçtiği üyelerden oluşmaktadır. Meclis yılda en az iki defa toplanır. Birlik meclisinde dışarıdan da seçilen üyeler bulunmaktadır. Bu üyelerin sayısı o mahalli idaredeki meclis üye sayısının üçte birini geçmemesi gerekmektedir. Meclis oluşumunda asıl üyelerin yarısı kadar yedek üye seçilmektedir. Mahalli idare birliğinin doğal üyeleri il özel idarelerinde vali, belediyelerde belediye başkanı, köylerde muhtarlardır. Bunların dışında doğal üye bulunmamakta olup, meclisin diğer üyeleri seçim sonucunda görev almaktadırlar. Mahalli idarelerde görevi sona eren üyelerin birlik meclisindeki üyelikleri de sona erer, yerlerine yedek üyeler görev alırlar. Birlik başkanı meclisin de başkanıdır. Birlik Meclisinin görev ve yetkileri şunlardır (5355 s. Kanun, M: 8-9):

- Birliğe ait yatırım planı ve çalışma programını görüşerek karara bağlamak.
- Birliğin ilgili dönemine ait bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- Borçlanmaya karar vermek.
- Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanması ve takasına karar vermek.
- Birliğin yürüteceği hizmetler için ücret tarifesi belirlemek.
- Şartlı bağışları kabul etmek.
- Miktarı iki bin Türk Lirasından on bin Türk Lirasına kadar dava konusu olan birlik alacaklarının sulhen halline karar vermek.
- Birlik yatırımlarının yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına karar vermek.
- Birlik başkanlık divanı üyelerini, birlik encümen üyelerini ve meclis ihtisas komisyonu üyelerini seçmek.

- Birlik teşkilatına ait birimlerin kurulmasına karar vermek.
- Birlik tüzüğünde öngörülen değişikliği kabul etmek.
- Birlik başkanlığınca çıkarılacak yönetmeliği kabul etmek.
- Birlik başkanı ile encümen arasında çıkan anlaşmazlıkları karara bağlamak.

Mahalli İdare Birliği Encümeni: Birlik başkanı ve sayısı yedi kişiyi geçmemek üzere meclis üyelerinin tüzükte belirtilen dönemin başında kendi aralarında bir yıllığına gizli oyla seçecekleri üyelerden oluşmaktadır. Ülke düzeyindeki mahalli idare birliklerinde encümen sayısı iki katı kişiden oluşmaktadır. Birlik başkanı aynı zamanda encümenin de başkanıdır. Birlik meclisinin üyelerinin görevi sona erdiği takdirde encümen üyeliği de sona ermektedir. Birlik encümeninin görev ve yetkileri şunlardır (5355 s. Kanun, M: 12-13):

- Birlik mali hizmetler birimince hazırlanan yatırım planı, çalışma programı, bütçe ve kesin hesabı inceleyip meclise görüş bildirmek.
- Kamulaştırma işlemleri için gereken kamu yararı kararını almak.
- Birliğe ait öngörülme-yen giderler ödeneğinin harcamasını belirlemek.
- Birlik bütçesindeki fonksiyonel sınıflandırma ikinci düzeylerde aktarma yapmak
- Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.
- İki bin Türk Lirasına kadar olan alacak davalarının sulhen haline karar vermek.
- Taşınmaz alım, satım ve kiralanması için alınan meclis kararlarını uygulamak.

Mahalli İdare Birliği Başkanı: Mahalli idare birliğinin başı ve kamu tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak tanımlanmaktadır. Birliği idare eden başkan aynı zamanda idarenin harcama yetkilisi olup, birlik başkanı bu yetkisini birlik genel sekreterine veya birlik müdürüne devredebilir. Birlik başkanının görev ve yetkileri de yasanın bu bölümünde yer almaktadır. Birlik başkanının görevinin sona ermesi durumunda, Belediye kanununda belediye başkanı ile ilgili hükümler uygulanmaktadır. Birlik başkanının görev ve yetkileri şunlardır (5355 s. Kanun, M: 14):

- Birliği yönetmek ve birliğin hak ve menfaatlerini korumak.
- Birliğin yatırım planını, çalışma programını, bütçeyi ve kesin hesabı hazırlamak, uygulamak, değerlendirmek ve bunlarla ilgili faaliyet raporunu meclise sunmak.

- Birliği temsil etmek veya vekil tayin etmek.
- Birlik meclisine ve birlik encümenine başkanlık etmek.
- Birliğe ait taşınır ve taşınmaz malları idare etmek.
- Birliğin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.
- Birliğin yetkili organlarından karar almak şartıyla sözleşme yapmak.
- Birlik meclisi ve encümenin kararlarını uygulamak.
- Meclis ve encümenin yetkisi dışında kalan ödenek aktarmalarını yapmak.
- Birlik personelini atamak.
- Birliği denetlemek.
- Şartsız bağışları kabul etmek.
- Meclis ve encümen kararı gerektirmeyen kanunla verilen diğer görevleri yapmak

Birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanının yetki, görev ve sorumlulukları ile mahalli idare birliğinin mali durumu ve faaliyet alanları çalışmanın ikinci bölümündeki köylere hizmet götürme birliği faslında detaylı şekilde ele alınacaktır.

1.4.5. Mahalli İdare Birliklerinin Türleri

Mahalli idare birliklerinin türleri 5355 sayılı Teşkilat Kanununda kuruluş amaçlarına göre belirlenmiştir. Birliğinin kurulması için birden çok mahalli idarenin bir araya gelmesi gerekmekte olup, il özel idaresi, belediye veya köylerden oluşan aynı türde mahalli idareler kendi aralarında birlik kurabildiği gibi farklı türde mahalli idareler de birlik kurabilmektedir. Birlikler kuruluş amaçlarına göre; ülke düzeyinde kurulan birlikler, üyesi yüzden fazla olan birlikler, turizm altyapı hizmet birlikleri, köylere hizmet götürme birlikleri ve diğer birlikler olarak sınıflandırılmıştır.

Zorunlu Birlikler: Mahalli idarelerin su, atık su, katı atık ve diğer altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına yönelik projelerle ilgili atılacak adımların zorunlu olması halinde, ilgili yerel yönetimin birliğe katılmasına Cumhurbaşkanı karar verebilir. Böyle durumlardaki ayrılmaların da aynı şekilde Cumhurbaşkanı iznine tabi olduğu hükme bağlanmıştır (5355 s. Kanun, M: 4).

Turizm ve Altyapı Birlikleri: Bu birlikler kültür ve turizmi koruma, turizm merkezlerinin geliştirilmesi, tanıtımı, kültür ve turizme ilişkin sosyal ve teknik

altyapının gerçekleştirilmesi ve işletilmesini sağlamak amacıyla bölgedeki mahalli idarelerin katılımıyla kurulmaktadır. Bu amaçla kurulan birliklerin meclis üyelerinin üçte biri, bölgede faaliyette bulunan Kültür ve Turizm Bakanlığında turizm belgesine sahip tesislerin temsilcilerinin kendi aralarından seçeceği üyelerden oluşmaktadır (5355 s. Kanun, Ek M: 1).

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri: Ülkemizde kırsal kesimde en yaygın şekilde teşkilatlanmış birliklerdir. Üye olarak en küçük mahalli idare birimi olarak tanımlanan köylerden oluşan bu birlikler kırsal bölgelerde büyükşehirler dışında varlıklarını sürdürmektedir. 5355 sayılı MİB Kanunu 18'inci maddesine göre kurulan köylere hizmet götürme birliklerinin kuruluşu, idari yapısı, faaliyetleri ve diğer özellikleri, bu çalışmanın ikinci ve üçüncü bölümlerinde ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Sulama Birlikleri: 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu içerisinde 19'ncü maddede yer alan sulama birlikleri 2011 yılında çıkarılan 6172 sayılı Kanun ile bu madde hükmü kaldırılarak yeni teşkilat yasasına kavuşmuştur. Aynı kamu tüzel kişiliğe haiz bu birliklerin kuruluş aşaması ve faaliyetleri ile ilgili olarak sorumlu kuruluş Devlet Su İşleri (DSİ) olmuştur. Yerel ölçekte bölgede yapılacak sulama işleri izin, tahsis ve kullanım işlerinden sorumlu kurum olan DSİ tarafından inşa edilecek olan veya inşa edilmiş olan sulama amaçlı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğu, Birlik ile DSİ arasında imzalanan sözleşme neticesinde belirlenmektedir. Bu sözleşme sonucu belirlenen işlerin sulama birliği tarafından yürütülmesi ile ilgili hükümler mevzuatta yer almaktadır (6172 s. Kanun, M: 1-3).

Ülke Düzeyinde Kurulan Birlikler: Bu birlikler mahalli idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve yerel yönetimler ile ilgili yasa düzenlemelerinde görüş bildirmek amacıyla il özel idareleri ve belediyeler tarafından ülke düzeyinde sadece birer birlik kurabileceği hüküm altına alınmıştır. 2018 yılında getirilen yasal düzenlemeyle büyükşehirlerde kurulu olan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları (YİKOB) il özel idarelerinden oluşan birliğin üyesi oldukları belirtilmiştir (5355 s. Kanun, M: 20). Üyeleri belediyelerden oluşan Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) ve üyeleri il özel idareleri ile YİKOB'lardan oluşan Vilayetler Hizmet Birliği (VHB) ülke düzeyinde kurulan birlikler olarak yer almaktadır.

Diğer Birlikler: Yukarıda belirtilen birlikler dışında kalan amaçları ve kuruluşları itibariyle farklılık gösteren mahalli idare birlikleridir. Hizmet ve kalkınma birlikleri bu tür birlikler arasında gösterilmektedir. Üye sayısı yüzden fazla olan birlikler genellikle birden fazla ili içine alan veya coğrafi bölgeyi kapsayan mahalli idarelerden oluşan birliklerdir. Marmara Belediyeler Birliği, Ege Belediyeler Birliği bunlara örnek olarak gösterilebilir (TBB, 2019).

Yerel yönetimler arasında birlikleşme 1960'lı yıllarda başlayan planlı kalkınma dönemine geçilmesi ile birlikte bir ivme kazanmış, özellikle kırsal bölgelerde köyler ve diğer yerel yönetim birimleri arasında halkın katılımı da sağlanarak önemli ölçüde hizmet üretme sürecine girilmiştir. Mahalli idare birliklerinin teşkilat ve görevlerinin netleşmesi ile gelişim süreci 2005 yılında yürürlüğe giren 5355 sayılı MİB Kanunu ile çerçevesi çizilerek bu birliklerin bölgesinde ciddi manada katma değer oluşturması sağlanmıştır. Ülke çapında türü itibariyle turizm altyapı birlikleri, köylere hizmet götürme birlikleri ve diğer birliklere ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

S. No.	Türü	2017	2018
1	Ülke Düzeyindeki Birlikler	2	2
2	Belediye Hizmet Birliği	55	39
3	Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	10	10
4	Kalkınma Birliği	8	5
5	Çevre Altyapı Hizmet Birliği	99	74
6	Turizm Altyapı Hizmet Birliği	54	42
7	İçmesuyu Birliği	97	75
8	Köylere Hizmet Götürme Birliği	450	451
9	Diğer	18	9
Toplam		793	707

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Faaliyet Raporu (2019)

Ülke düzeyinde tüm belediyeleri temsilen TBB, il özel idareleri ve YİKOB'ları temsilen VHB olmak üzere iki birlik en geniş kapsamıyla hizmet vermektedir. Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere mahalli idare birlikleri içerisinde en yaygın olan mahalli idare biriminin köylere hizmet götürme birlikleri olduğu görülmektedir. Ağırlığı

kırsal alanda teşkilatlanan mahalli idare birlikleri, kırsalda oluşan alt yapı ve üst yapı sorunlarının çözümünde etkili olmuş, bu birlikler yerel güçlerin harekete geçirilmesi suretiyle kamu hizmetlerinin etkin şekilde yerine getirilmesini sağlamaktadır (Kara, 2005: 143). Mahalli idare birlikleri yapmış oldukları hizmet, görev ve yetki alanlarına göre farklı yapıya sahip olsalar da yereldeki ihtiyaçları karşılamada ve sorunları çözme anlamında ortak misyona sahiptirler.

2. BÖLÜM

KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİ

Birinci bölümde mahalli idareler ve mahalli idare birliklerinden özet olarak bahsedilmiştir. Bu bölümde tez çalışmasının temelini oluşturan köylere hizmet götürme birlikleri ele alınacaktır. Köylere hizmet götürme birliklerinin köylerin ve dolayısıyla kırsal alanların temel ihtiyaçlarının karşılanmasında ve özellikle altyapı sorunlarının çözümünde önemli roller oynamaktadır. Adından da anlaşılacağı üzere KHGB'ler bir ilçeye bağlı köy tüzel kişiliklerinin tümünün oluşturmuş oldukları birliklerdir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununu 18'inci maddesine göre merkez ilçelerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı, diğer ilçelerde kaymakam başkanlığında, kırsal kalkınma politikalarının en etkin şekilde uygulanacağı birim olarak kurulması öngörülmüştür.

2.1. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN TARİHÇESİ

Mahalli idare birliği olarak köylere hizmet götürme birliklerinin kuruluş süreci Cumhuriyetin ilk dönemi ile beraber kırsal bölgelerdeki ihtiyaç duyulan müşterek kamu hizmetlerinin karşılanabilmesi amacıyla 'köyler birliği', 'köylere hizmet birliği' gibi farklı isimlerle başlamıştır. 442 sayılı Köy Kanununun 47 ve 48'inci maddelerinde iki veya daha fazla köyün müşterek ihtiyaçlar ve işleri görmek için bir araya gelebileceği hükmü yer alsa da birliklerin resmi anlamda kuruluşu, 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu sonrasına dayanmaktadır. Köye altyapı hizmeti götürmek amacıyla kurulan bu birlikler sayıları 1963 yılında 34 iken, 1974 yılına kadar sayıları 487'ye kadar ulaşmıştır. Özellikle 1967 yılından itibaren İçişleri Bakanlığınca yürürlüğe konulan Yönerge sonrasında ilçelerde mülki idare amirleri olan kaymakamların girişimleri neticesinde Türkiye genelinde yaygınlaşmaya başlamıştır (Geray, 1999: 35).

Köyler en küçük kırsal yerel yönetim birimi olarak halkın müşterek ihtiyaçlarını elbirliği yöntemi ile çözmeye çalışmış, bütçelerini halktan toplayabildikleri gelir kadar oluşturmuşlardır. 442 sayılı Köy Kanununda köy yönetimlerinin görevleri, yetkileri ve yapacakları işler anlatılmıştır. Ancak kırsal kesimin gelir kaynaklarının kısıtlı olması ve

diğer mahalli idareler gibi merkezi yönetimden mali destek almaması, bu bölgelerin geri kalmasına sebep olmuştur. Özellikle yol, içme suyu, sulama suyu, köy konağı, okul, cami, sağlık ocağı gibi altyapı ve üstyapı ihtiyaçlarının karşılanmasında köylerimiz ciddi sıkıntılar yaşamıştır.

Köy birliklerinin kurulma çalışmalarından önce Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren kırsal bölgelerin kalkındırılması ve bu bölgelerde yaşayan insanların hayat standartlarının yükseltilmesine yönelik çalışmalar 442 sayılı Köy Kanununun 1924 yılında yürürlüğe girmesi neticesinde başlamıştır. Kırsal bölgelerin kalkınması ve kır ile kent arasındaki gelişmişlik farkının azaltılmasına yönelik çalışmalar hükümet programları ve kalkınma planlarının önemli konusunu oluşturmuştur. 2005 yılında yürürlüğe giren 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu öncesinde mahalli idare birliklerinin kuruluşu 1580 sayılı Belediye Kanunu başta olmak üzere diğer yürürlükteki mevzuata göre gerçekleşmekteydi.

Mahalli idare birlikleri olarak tanımlanan bu kuruluşlar, başta belediyeler olmak üzere kırsal kesimdeki köylerin de içerisinde olduğu örgütlenme şekliyle bu mevzuat hükümlerine göre varlıklarını devam ettirmekteydi. Ancak birliklerin mevzuattan kaynaklı eksiklikler nedeniyle uygulamalarda ve teşkilat yapılarında sorunlar yaşanmaktaydı. İçişleri Bakanlığı tarafından 1989 yılında köylere hizmet götürme birliklerine ilişkin yayımladığı tip tüzüğün mülki idare yöneticileri tarafından farklı yorumlanması, bu birliklerin hukuki yapısının tartışılmasına sebep olmuştur (Şengül, 2013: 68-70).

Türkiye Cumhuriyeti 59'uncu Hükümet döneminde başta belediyeler olmak üzere mahalli idareler ile ilgili reform sayılabilecek birçok yasal düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemelerden bir tanesi 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'dur. Bu kanun ile mahalli idare birliklerinin kuruluşu, teşkilat yapısı, yetkileri, sorumlulukları, görev alanlarının çerçevesi çizilerek, üyesi köylerden oluşan köylere hizmet götürme birlikleri de mevzuattaki yerini almıştır.

2.2. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİNİN KURULUŞU VE İDARİ YAPISI

Köylere hizmet götürme birliğinin kuruluşu ve teşkilat yapısı 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu hükümlerine göre oluşmaktadır. Bu başlık altında birliğin kuruluşu, tüzüğü, organları, teşkilat birimleri, denetimi, mali yapısı ve personel yapısı ele alınacaktır. Bu birliklerin kuruluş amacı 5355 sayılı Kanunun 18'inci maddesinde belirtilmiştir:

“İlçelerde tarım ürünlerinin pazarlanması hariç olmak üzere, yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer kamu hizmetlerinin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak üzere tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan köylere hizmet götürme birliği Cumhurbaşkanlığı kararıyla kurulabilir.”

Mahalli idare birliği olarak kurulan köylere hizmet götürme birliğinin kuruluş amacı, üye olan mahalli idarelerin ihtiyaç duyduğu müşterek kamu hizmetlerinin karşılanması ve kırsal alanda kalkınmaya katkı sunmasıdır.

2.2.1. KHGB. Kuruluşu

KHGB teşkilat yapısından önce kuruluş sürecinin açıklanması gerekmektedir. Birliğin kuruluşu il veya ilçedeki belediye mücavir alan dışında kalan mahalli idare birimi olan köylerin bir araya gelerek birlik kurmaya karar vermesiyle başlamaktadır. Köylere hizmet götürme birliği tüzüğünün hazırlanmasıyla birlikte valilik onay süreci sonrasında İçişleri Bakanlığına gönderilerek yapılan inceleme sonucunda mevzuata aykırı herhangi bir engel olmadığı takdirde Cumhurbaşkanlığı kararıyla Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girerek kuruluş süreci tamamlanır.

Köylere hizmet götürme birliğinin tüzüğü ile ilgili hükümler MİB Kanunu 5'inci maddesinde belirtilmiş, tüzük içeriği hakkında bilgiler birinci bölümde açıklanmıştır. Üyesi köylerden oluşan bu birlikler bağlı oldukları ilçenin ismini taşırlar ve teşkilat oluşumu diğer mahalli idarelerden farklılık gösterirler. Bu farklılık MİB Kanunu 18'inci maddesinde belirtilerek, birliğin teşkilat yapısı ve organlarına yansımıştır.

2.2.2. KHGB. Organları

Birliğin organları birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanı olmak üzere üç kısımdır. Köylere hizmet götürme birliklerinin organlarının oluşumu diğer mahalli idare birliklerine göre farklılık arz etmektedir. Bu durum 5355 sayılı MİB Kanunu 18'inci maddesi ve İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan 'Mahalli İdare Birlikleri Tip Tüzük'te açıklanmıştır. KHGB'ler de mevzuat kapsamında kendi şartlarını belirten tüzüklerini hazırlayarak onaylatmak suretiyle faaliyetlerine başlamıştır. İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan tip tüzüğe göre KHGB'lerin organları ve görevleri şu şekildedir (İçişleri B.Tip Tüzük 2005, M: 7-20):

Birlik Meclisi: KHGB meclisinin oluşumu, illerde vali veya vali yardımcısı, ilçelerde kaymakamın başkanlığında, birliğe üye köylerin muhtarları ve o ilçeden seçilen il genel meclisi üyelerinden müteşekkildir. Birlik başkanı birlik meclisinin de başkanıdır. Köy muhtarları birliğin asil üyeleri olup, köy ihtiyar heyetinin birinci azaları birlik meclisinin yedek üyeleridir. Meclisin seçimle gelen üyeliklerinde (ölüm, istifa, görevden alınma vb) boşalma olması durumunda yerlerine yedekleri getirilerek kalan sürenin tamamlanması sağlanır.

Köylere hizmet götürme birliğinin meclisi, mahalli idareler genel seçimi sonrasında oluşan köy idarelerinin muhtarları ve o ilçeden seçilen il genel meclisi üyelerinden oluşur. Birlik meclisi üyesi olan köy muhtarları ve il genel meclis üyelerinin görev süresi mahalli idareler genel seçimlerine kadardır. Seçimle beraber bu üyelerin meclis üyeliği görevi sona erer.

Meclis başkanlık divanı, birlik başkanı olan mülki idare amirinin çağrısı üzerine meclisin 30 gün içinde toplanarak meclis başkan vekili ve iki kâtip üyeyi seçmesi ile oluşur. Meclis başkanlık divanı ilk iki yıl için görev yapar, süre dolduktan sonra yeniden seçilen başkanlık divanı üyeleri ilk mahalli idareler genel seçimine kadar görev yapar. Herhangi bir nedenle başkanlık divanının boşalma olması halinde kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

Birlik meclisi, tüzükte daha önce hangi aylarda olduğu belirtilmek şartıyla yılda en az iki kez olmak üzere toplanır. Bunun dışında meclis üyelerinin üçte birinin yazılı

talebi üzerine veya acil durumlarda, birlik başkanı meclisi olağanüstü toplantıya çağırabilir. Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir. Birlik meclisi tarafından alınan kararlar birlik başkanına gönderilir. Birlik başkanı hukuka aykırı gördüğü kararları meclise geri gönderir. Meclis kararında ısrar ederse ve başkan beş gün içerisinde herhangi bir işlem yapmaz ise karar kesinleşir. Kesinleşen meclis kararları mülki idare amirlerine (ilçelerde kaymakamlara, illerde vali veya vali yardımcılara) gönderilmek suretiyle yürürlüğe girer. Tüzük değişikliği ile ilgili meclisin almış olduğu kararlar birliğin bulunduğu il valisinin onayı ile kesinleşerek yürürlüğe girer. Birlik meclisi her dönem başı toplantısında plan ve bütçe komisyonunu kurar ve üyelerini seçer. Meclis, dönem başında veya diğer toplantılarda birliğin faaliyet konuları ile ilgili ihtisas komisyonları kurabilmektedir. Bu komisyonlarda üye sayısı beş ile sınırlandırılmıştır.

Birlik Encümeni: Birliğin yönetim organı olan birlik encümeni, birlik başkanının başkanlığında meclisin kendi üyeleri arasından gizli oyla seçeceği iki il genel meclisi üyesi ve iki köy muhtarı olmak üzere beş kişiden oluşmaktadır. Encümen seçimi dönem başı meclis toplantısında yapılır. Encümen üyeliğine aday olmak isteyen köy muhtarları ve o ilçeden seçilen il genel meclisi üyeleri, meclis toplantısı öncesinde birlik başkanlığına müracaat ederler. İl genel meclis üyelerinin sayısı ilçenin nüfusuna göre değiştiği için il genel meclisi üyesi ikiden fazla olanlar encümen adaylığı için müracaat edebilirler, il genel meclisi üyesi iki olan ilçelerde seçilmelere gerek kalmadan il genel meclisi üyeleri birlik encümeni olmaktadır. Encümen üyeliği görev süresi bir yıl olup görev süresi dolan kişiler yeniden seçilebilmektedir. Birlik meclisi üyeliği sona erenlerin encümen üyeliği de sona erer. Birlik başkanı encümenin de başkanı olup, başkanın olmadığı durumlarda bu görev başkanın görevlendireceği birlik müdürü veya encümen üyesi tarafından yürütülmektedir.

Encümen toplantıları ayda en az bir kez, daha önce belirlenen yer ve saatte üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yapılır ve karar katılanların çoğunluğuyla alınır. Eşitlik halinde başkanın olduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Encümen gündemi başkan tarafından belirlenir, encümen üyeleri başkanın uygun görüşü ile gündem maddesi teklif edebilir. Encümene havale edilen konular bir ay içinde görüşülerek karar bağlanır.

Birlik encümen üyelerine aylık yapmış oldukları toplantılar üzerinden her oturum günü için birlik başkanına 5000, encümen üyelerine 2000 gösterge rakamının devlet memurları için belirlenen aylık maaş katsayısı ile çarpımı sonucu hesaplanan tutar üzerinden huzur hakkı ödemesi yapılır. Oturum başına hesaplanan brüt tutar üzerinden gelir vergisi ve damga vergisi kesildikten sonra kalan net miktar ödenir.

Birlik Başkanı: Diğer mahalli idare birliklerinden farklı olarak köylere hizmet götürme birliğinin başkanı seçimle işbaşına gelmemektedir. Birlik başkanı 5355 sayılı MİB Kanununun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; merkez ilçelerde vali veya vali yardımcısı, diğer ilçelerde kaymakam olarak belirlenmiştir. Mülki idare amiri olan birlik başkanı, birlik teşkilatının başı ve tüzel kişiliğin temsilcisidir. Birlik başkanı hem birlik meclisinin hem de birlik encümenin başkanıdır.

Birliğin yürütme organı olan birlik başkanının görevleri; birliği yönetmek, birliğin hak ve menfaatlerini korumak, bütçeyi ve yıllık faaliyet raporlarını hazırlamak, birlik personelini atamak, birliğin taşınır ve taşınmazlarını idare etmek, meclise ve encümene başkanlık etmek, şartsız bağışları almak, birliğe ait gelir ve alacakların takip, tahsil işlemlerini yapmak, birliği denetlemek ve kanunlarla kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmektir.

2.2.3. KHGB. Teşkilatı

Birliğin teşkilat yapısında birlik başkanı, birlik teşkilatı ve yürütme organının başı, tüzel kişiliğin temsilcisidir. İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan tip tüzüğe göre birlik başkanı birliğin üst yöneticisi ve harcama yetkilisidir. Birliğin idari yapısı; birlik müdürlüğüne bağlı yazı işleri müdürlüğü, mali hizmetler ve teknik işler biriminden oluşmaktadır. Birliğin idari yapısı içerisinde birlik başkanı, birlik müdürü veya genel sekreteri ile diğer birimlerde yapılacak görevler ve imza yetkilerini hazırlanacak bir yönerge ile belirler.

Birlik müdürü, birliğe ait hizmetleri başkan adına onun direktif ve sorumluluğu altında yürütülmesini sağlar. Ülke düzeyinde olan mahalli idare birlikleri ile üye sayısı yüzden fazla olan mahalli idare birliklerinde birlik müdürü, genel sekreter unvanı ile görev yapmaktadır. Yazı işleri müdürü, birlik genel sekreterinin veya birlik müdürünün

koordinesinde her türlü gelen-giden evrak kayıt, yazışmalar, posta işleri ve üst yönetim tarafından verilen diğer büro işlerini yapmakla görevlidir. Mali hizmetler birimi bütçe ve muhasebe hizmetlerinin görüldüğü birimdir. Bu birim; birliğin bütçe ve kesin hesabı ile diğer mali tabloların hazırlanması, gelir-gider kaydı, harcamaların kaydı, taşınır-taşınmaz kaydı ve diğer muhasebe ve mali işlemleri yapmakla görevlidir. Bu işlemleri ilgili kanun, yönetmelik ve diğer mevzuat hükümlerine göre yürütmektedir. Teknik işler birimi birliğin her türlü yapım ve onarım işleri ile hizmet alımı sürecinde keşif, inceleme, kontrol, muayene ve kabul işlerini yürütmekle görevli teknik bilgiye sahip personelin görev yaptığı birimdir. Birlikler bu birimde alanlarına ve ihtiyaç durumuna göre teknisyen, tekniker veya mühendis istihdam edebilmektedir.

2.2.4. KHGB. Personeli

Üyesi köylerden oluşan bu birlikler ihtiyaç duyduğu insan kaynağını iki biçimde karşılamaktadır. Birincisi kamu kurumlarından 5355 ve 657 sayılı Kanun hükümlerine göre görevlendirme yoluyla, ikincisi 5255 sayılı Kanun ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre sözleşme yapmak suretiyle sözleşmeli personel veya işçi pozisyonunda istihdam ederek personel ihtiyacını karşılamaktadır.

Personel istihdamına ilişkin birinci yöntem; 5355 sayılı MİB Kanununun 18'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında, diğer kurum ve kuruluşlarından birliklere geçici görevlendirme yöntemi ile mülki idare amiri tarafından yapılan görevlendirme şeklidir. Kanunda dikkat çeken husus, başka kamu kurumlarından vali veya kaymakam tarafından görevlendirilecek kamu personelinin memur ya da işçi olması fark etmemektedir. Bu şekilde görevlendirilen personele 5000 gösterge rakamının devlet memurları için belirlenen aylık maaş katsayısı ile çarpımı sonucu hesaplanan tutar üzerinden ücret ödeneceği belirtilmiştir.

Birliklerde personel istihdamına yönelik ikinci yöntem; mezkûr Kanunda birliklerin hizmet akdi ile personel istihdam edebileceği belirtilmiştir. Alımın hizmet akdi ile olması sebebiyle 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre işlem tesis edilmesi gerekmektedir. Ayrıca hizmet akdinin belirli süreli mi yoksa belirsiz süreli mi olacağına birlik başkanlığı karar vermektedir. Hizmet akdinde çalıştırılacak personel ile ilgili

ücret, çalışma şartları, çalışma süresi, izin, yetki ve görev bilgileri sözleşmede yer almaktadır.

Birlikler ihtiyaca göre yeteri kadar personel istihdam edebilirler. Ancak personel istihdamına ilişkin belirlenen yasal sınır, birliğin gelir bütçesine bağlıdır. Birliğin personel giderlerinin son yıl gerçekleşen bütçe gelirlerinin Vergi Usul Kanununa göre belirlenen yeniden değerlendirme oranı eklenmek suretiyle gerçekleşen miktarın % 10'unu geçmemesi gerekmektedir (5355 s. Kanun M: 18/4).

Köylere hizmet götürme birlikleri norm kadro uygulamasına sahip kurumlar arasında olmadığından personel konusunda ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Belediye ve il özel idarelerin kurmuş olduğu mahalli idare birlikleri norm kadro esaslarına tabidir. Üyesi köylerden oluşan bu birlikler 'Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik' hükümlerine tabi değildir. Bu yönetmelik belediye ve il özel idarelerin üye oldukları mahalli idare birlikleri bu yönetmeliğe göre memur ve diğer sözleşmeli personel istihdamını yapabilmektedir (Görücü ve Aydoğan, 2013: 349).

2.3. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİNİN MALİ YAPISI

Köylere hizmet götürme birlikleri, faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duydukları mali kaynaklar önem arz etmektedir. Bu birliklerin en önemli sorunlarından biri de kaynak bulma sorunudur. KHGB'lerin bölgelerinde başarılı olabilmeleri finansal açıdan desteklenmelerine bağlıdır ve bu konuda yeterince destek alabildikleri pek söylenemez. Bu birlikler gerek merkezi yönetimden, gerek il özel idarelerinden, gerekse diğer özel bütçeli kurumlardan yeteri kadar destek aldıkları takdirde kırsal bölgelerin yerleşim birimleri olan köylerin sosyal ve ekonomik gelişimlerine daha büyük katkı sağlayacaklardır.

İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan teftiş rehberleri ve tüzüklerde bu birliklerin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi olmadıkları belirtilmektedir. KHGB'lerin mali yapılarını içeren bütçe, muhasebe, mali raporlamalar, harcamalar ve ihaleler Maliye Bakanlığının görüşü alınmak üzere İçişleri Bakanlığı

tarafından hazırlanan yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır (5355 s. Kanun, M: 18/6). Bu bölümde KHGB'lerin mali yapısı; bütçe ve muhasebe, gelirleri, giderleri, ihale işleri olmak üzere dört başlıkta konular ele alınmıştır.

2.3.1. Birliğin Bütçe ve Muhasebe İşleri

Köylere hizmet götürme birliklerinin her türlü mali işlemleri 'Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği' hükümlerine göre yerine getirilir. Bu yönetmeliğe göre; birliklerin gelir-gider bütçesinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlığın ve hesap verilebilirliğin sağlanması, faaliyetlerin gerçek mahiyetine uygun şekilde muhasebeleştirilmesi, mali tabloların zamanında, sağlıklı ve güvenilir şekilde bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde hazırlanması gerekmektedir. Bu yönetmelikte belirlenen ilke, usul ve esaslara göre yapılacak işlerin çerçevesi çizilmiştir. Mahalli idare birlikleri 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine tabidir. Ancak köylere hizmet götürme birliklerinin 5018 sayılı Kanuna tabi olmadığı yönünde görüşler de bulunmaktadır (İçişleri B. Teftiş Rehberi, 2019: 3).

Birlik bütçesi mezkûr yönetmeliğe göre hazırlanarak uygulanır. Yönetmeliğe göre bütçe; mali yıl içerisindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanması ile harcamaların yapılmasına izin veren meclis kararı olarak tanımlanır. Mali yıl bütçesi görüşülürken stratejik plan ve çalışma programlarına göre mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki birliğin gelir ve gider tahminleri ile beraber görüşülerek karara bağlanır (Mah.İdr.Büt.Muhs.Yön. M: 5).

Bütçe; gelir, gider ve finansmanın ekonomik sınıflandırması olmak üzere üç bölümden oluşur. Birliğin bütçesi her yıl kasım ayında birlik başkanlığı mali hizmetler birimince ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyine göre hazırlanır ve birlik encümeni inceledikten sonra mecliste ikinci düzeye kadar görüşülerek kabul edilir. Bütçeye ayrıntılı olarak ilgili mali yıla ait harcama programları, yönetmelik eki mali cetveller ve finansman programları eklenir. (Tip Tüzük 2005, M: 27). Bütçe kesin hesabı da birlik mali hizmetler tarafından mali yılından bitiminden itibaren hazırlanır ve birlik başkanlığı tarafından encüme sunulur. Encümen kesin hesabı inceledikten sonra görüşü ile birlikte mayıs ayı meclis toplantısında görüşülmek üzere üst yöneticiye sunar

ve kesin hesap meclis tarafından kabul edildikten başkanın onayı sonrasında yürürlüğe girerek kesinleşir (Mah.İdr.Büt.Muhs.Yön. M: 40).

Birliğin muhasebe işleri, genel muhasebe ilkeleri ve genel yönetim muhasebe standartlarına göre yürütülür. Bu ilke ve kurallar ‘Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’ ile bütçe ve muhasebe standartları çerçevesinde belirlenmiştir. Mali hizmetler birimi, mali yıla göre birliğin her türlü muhasebe işlemlerinin gerçekleştirildiği, yevmiye, mali tablolar ve defter kayıtlarının tutulduğu birimdir. Mahalli idare birliklerinin ana hesap grupları, hesap grupları ve yardımcı hesaplar için belirlenmiş olan detaylı hesap planı çerçevesinde kodlanarak mevzuata göre sıralı şekilde belirlenmiştir (Mah.İdr.Büt.Muhs.Yön. M: 42-45).

2.3.2. Birliğin Gelirleri

Birliğin gelirleri 5355 sayılı MİB Kanununun 15’inci maddesinde belirtilmiş olup, bu gelirler birliğin kaynağını oluşturmaktadır. Birliğin harcamalarını karşılamak üzere mevzuatta belirtilen gelirleri şunlardır:

- Birliğe üye olan köylerin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları
- Meclisin belirleyeceği hizmet tarifesine göre alınacak ücretler
- Kamu kurum ve kuruluşlardan gönderilen ödenekler
- Birliğe ait taşınır ve taşınmazların kira ve satışından elde edilen gelirler
- Kira ve faiz gelirleri
- Bağışlar
- İl özel idare bütçesinden ayrılan paylar
- Birliğin diğer gelirleri

Birlikler finansal ana kaynakların büyük miktarını merkezi yönetimden gelen KÖYDES ödenekleri ile il özel idarelerinden aktarılan ödeneklerden oluşmaktadır. İl özel idare bütçelerinden ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine ayrılacağı, bu birliklerin sunacağı yıllık yatırım planı, çalışma programı ve uygulama projelerine göre il genel meclisi tarafından belirlenmektedir. Birliklerin diğer gelir kaynakları; taşınır-taşınmaz mülkiyeti varsa satış veya kira gelirleri, bankada açılmış olan vadeli mevduat hesaplarından elde edilen faiz gelirleri, destekleyici kuruluşlardan elde edilen proje

karşılığı gelirler, bağışlar ve birliğe üye köylerden aktarılan katılma paylardan oluşmaktadır.

Birlik üyelerinin katılma payları tüzükte miktar belirtilmiş ise her yıl meclis kararı ile belirlenerek ödenmesi sağlanır. Bazı birlik tüzüklerinde düzenlenen hükme göre katılım payı üye köyün bir önceki dönem gerçekleşen bütçesinden oransal olarak alınır. Birliğin üyeleri olan köylerden bu payların sağlıklı şekilde toplandığı söylenemez. Çünkü birliğe üye olan köylerin bütçe gelir kalemlerinin büyük çoğunluğu köylüden toplanan paralardan oluşmakta olup, başkaca bir destek olmadığından yeteri kadar mali kaynağa sahip değildirler.

2.3.3. Birliğin Giderleri

Birliğin giderlerini karşılamak üzere hazırlanan bütçe çerçevesinde ayrılan ödenekler harcamalara göre sınıflandırılmıştır. Birliğin faaliyetlerini yerine getirirken kullanmış olduğu gider kalemleri MİB Kanununun 16'ncı maddesinde sıralanmıştır:

- Birliğin yerine getireceği hizmetler için yapılan giderler.
- Birlikte çalışan personel ile meclisi oluşturan üyelere ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, eğitim ve yolluk gibi harcamalar.
- Birliğin hizmet karşılığında alacağı ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapacağı giderler.
- Birliğe ait bina, tesis, araç ve gereçlerin alımı, yapım ve onarımı için yapılan giderler.
- Faiz giderleri ile borçlanmaya ait diğer ücret ve sigorta giderleri.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri.
- Birliğin kamu ve özel kuruluşlar ile yaptığı ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
- Temsil, tören ve ağırlama giderleri.

Birliğin ana harcama kalemleri köylerin altyapı ve üst yapı yatırımlarından, geri kalanlar ise cari harcamalardan oluşmakta olup, bunlar bütçe durumuna göre personel giderleri, meclis üyelerine huzur hakkı ödemesi, elektrik, telefon, internet, kırtasiye ve

yakacak giderleri ile hizmetlerin yerine getirilmesinde yapılan diğer çeşitli harcamalardan ibarettir.

Harcama işlemlerinde ‘Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği’ hükümlerine göre işlem yapılır. Ödemelerde yönetmelik ekinde örnekleri bulunan harcama evrakı dışında evrak kullanılmaz. Birliğin harcama yetkilisi birlik başkanıdır. Başkan bu yetkisine birlik müdürüne veya birlik genel sekreterine verebilir. Mali hizmetler birimi tarafından yapılacak harcama işlemlerinde, bütçe ve muhasebe standartlarına uygun şekilde yapılması ve bütçe dışı harcama yapılmaması gerekmektedir.

2.3.4. Birliğin İhale İşlemleri

Köylere hizmet götürme birliklerinin ihale işlerinin hangi usul ve esaslara göre yapılacağı, Maliye Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği hüküm altına alınmıştır (5355 s. Kanun, M: 18/6). Birliklerin her türlü mal ve hizmet alımı ile satım ihale işleri 2007 yılında yürürlüğe giren ‘Köylere Hizmet Götürme Birliği İhale Yönetmeliği’ hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Bu yüzden bu birlikler 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir. Birliklerin ihale işlerinin özel mevzuat ile belirlenmesi, ihale kanunlarına tabi olmaması ve bürokratik işlemlerin azaltılması bu birliklerin hareket alanının genişlemesini sağlamıştır.

KHGB İhale Yönetmeliğine göre; ‘Açık İhale Usulü’, ‘Doğrudan Temin Usulü’ ve ‘Fatura Karşılığı Alım Usulü’ olma üzere üç türlü ihale usulü bulunmaktadır. Üst parasal limitlerin belirlendiği bu usuller ile birlikler ihalelerini gerçekleştirir. Birliğin ihale komisyonu, birlik başkanının veya görevlendireceği kişi başkanlığında birlik meclisi üyeleri ya da diğer kamu kurumlarında görev yapan personel arasından görevlendireceği beş kişiden oluşmaktadır. İhale mevzuatında işlem dosyalarının hazırlanması, yaklaşık maliyetin belirlenmesi, şartnameler, ilanların içeriği, sözleşme içeriği, denetim, muayene ve kabul işlemlerinin içeriği ile ilgili diğer yapılacak işlemler belirlenmiştir.

İhale yönetmeliğine göre yapılacak ihalelerde saydamlık, rekabet, güvenilirlik, gizlilik, kamuoyu denetimi, kaynakların verimli kullanılması, ihtiyaçların uygun şartlarda ve zamanında belirlenmesi gibi temel ilkeler belirlenmiştir. Üst parasal limitlerin diğer ihale mevzuatına göre yüksek olduğu alım usullerinde birlikler daha az bürokratik işlem yapmakta ve ihale süreci daha hızlı şekilde tamamlanmaktadır.

2.4. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİNİN DENETİMİ

5355 sayılı MİB Kanununun 22'nci maddesinde mahalli idare birliklerinin denetimi konusu düzenlenmiştir. Buna göre bu birliklerin denetimi İçişleri Bakanlığı başta olmak üzere vali ve kaymakamlarca yapılmaktadır. Sayıştay denetimine tabi olmayan birliklerin denetimi sonunda kamu zararı tespit edildiği takdirde ilgili kişiler hakkında çıkarılan kişi borcu teklifi birlik meclisinde görüşülerek karara bağlanır ve bu karar birliğin olduğu ilin valiliğine gönderilir. Ülke düzeyinde kurulan birlikler ile başkanı vali veya vali yardımcısı olan birliklerde karar İçişleri Bakanlığına gönderilir. Denetim sonucunda hakkında kişi borcu çıkarılan kişilere 10 gün içinde idari yargıya başvurma hakkı verilmiştir (5355 s. Kanun, M: 22).

Köylere hizmet götürme birlikleri Sayıştay denetimine tabi değilken il özel idareleri ve belediyelerin kurmuş oldukları birlikler Sayıştay denetimine tabidir. Köylere hizmet götürme birliklerinin biçim olarak iç denetim ve dış denetim olmak üzere iki farklı denetime tabi olduğu ifade edilebilir. Üyesi köylerden oluşan bu birliklerin dış denetimleri İçişleri Bakanlığınca, iç denetimleri ise mülki idare amiri olan birlik başkanlarınca yapılır (Atılğan, 2016: 152).

2.4.1. Birliğin İç Denetimi

Köylere hizmet götürme birliklerinin iç denetimi kendi organları aracılığı ile yapılmaktadır. Birlik başkanlığı görevini yürüten il merkezlerinde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından birliğin iç denetimi yapılmaktadır. Birlikler yapmış oldukları faaliyetlerini, başta kanun ve yönetmelikler olmak üzere yürürlükteki mevzuata uygun biçimde yapıp yapmadıklarının kontrolü ve mümkünse hataların düzeltilmesi için birlik başkanı tarafından kurum dışından özellikle mali konularda uzman olan kişiler tarafından birliğin denetimi yaptırılır. Ya da mülki idare amirince farklı kurumlardan ve

maliye teşkilatından oluşturulacak komisyon marifetiyle denetim yaptırılır. Genelde birliğin bir mali yılında yapılan faaliyetlerin mali durumunu içeren bu denetim biçimi iç denetim olarak tanımlanır.

Yapılan mali denetim neticesinde kamu zararı olduğu tespit edildiği takdirde, mali sorumluluğu olan kişi veya kişilerden, zararın oluştuğu tarihten itibaren hesaplanacak yasal faizi ile birlikte bu zararın tahsili istenir. Kesinleşen hüküm neticesinde alınacak bedel, ‘Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’ hükümlerine göre tahsil edilir. Zimmet, rüşvet, irtikâp gibi konusu suç teşkil eden durumların tespiti ve yapılacak soruşturma neticesinde bu suçların işlendiği ortaya çıktığı takdirde ilgililer hakkında adli makamlara konu iletilerek işlem başlatılır.

2.4.2. Birliğin Dış Denetimi

Köylere hizmet götürme birliklerinin dış denetimi, merkezi idare adına mülkiye müfettişleri ve kontrolörler tarafından yapılmaktadır. Mülkiye müfettişleri ve kontrolörler tarafından yapılan denetim idari vesayet denetimidir. Mülkiye müfettişleri birlikleri her yönüyle denetlemektedir (Köseoğlu, 2010: 91). İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından birliklere yönelik hazırlanan teftiş rehberlerinde denetime ilişkin detaylı düzenlemeler yer almaktadır.

Köylere hizmet götürme birliklerinin idari açıdan yapmış oldukları işler ile mali açıdan yapmış oldukları işler ayrıntılı şekilde denetlenmektedir. İdari denetimin içeriği; birlik meclisinde ve encümeninde alınan kararların tüzüğe ve diğer mevzuat hükümlerine uygunluğu, birlik başkanlığının teşkilat, personel, yazı işleri ve diğer büro hizmetleri ile ilgili işlerin denetimini kapsar. Mali denetimin içeriği; birliğin bütçeleri, kesin hesaplar, defterler, mali raporlar, gelirler, harcamalar ve diğer muhasebe işlemlerini kapsar. İlgili dönemde yapılan denetimde, önceki dönemlerde yapılan teftişte tespit edilen hususlar da göz önünde bulundurulur (Teftiş Rehberi, 2019: 3).

Müfettiş veya diğer denetim elemanları tarafından yapılan idari ve mali denetim sonucunda kamu zararı tespit edildiği takdirde, ilgili sorumlu kişiler hakkında kamu zararının karşılanması için işlem yapılır. Mevzuata göre kamu zararı; kamu görevlisinin kasıt, kusur veya ihmalden kaynaklı ortaya çıkan karar, işlem ve fiillerden dolayı

kamu kaynağında meydana gelen eksilme veya artışa engel olma durumuyla oluşan zarar olarak tanımlanmıştır. Dış denetimde konusu suç teşkil eden durumların tespiti halinde sorumlular hakkında adli işlemler başlatılmaktadır.

Halkın denetimi; birliklerin yapmış oldukları her türlü iş ve işlemlerden halkın haberdar olması dış denetim kapsamında değerlendirilebilir. İletişim araçlarının gelişmesi ile beraber yerel yönetim birimlerinin karar ve yönetim organlarının belirli dönemlerde faaliyetlerini duyurmaları, halktan gelen bilgi edinme, hizmet talepleri ve şikâyetlerini mevzuat hükümlerine göre dikkate alarak karar vermesini sağlamıştır. Bu da yönetim birimlerinin bölgede sivil toplum örgütlerinin de desteği ile kamu yararına olan faaliyetlerinin gerçekleşmesi, kamuoyu oluşturulması, şeffaf bir yönetim anlayışının sağlanmasına katkı sunmuştur (Karaaslan, 2007: 292).

2.5. KIRSAL KALKINMA VE KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ

Kalkınma kavramı, bir ekonomide kişi başına gelir ile üretimin artması sonucunda toplumsal ve kültürel yapının müspet yönde değişmesi olarak açıklanmaktadır (TÜBA, 2019). Kalkınma sosyal, ekonomi ve kültür gibi alanlarda kullanılmakla birlikte daha çok iktisadi alanda kullanılan bir terimdir. Kırsal alan kavramsal olarak kent dışında kalan, sakinlerinin tarım ve hayvancılığa dayalı geçimlerinin olduğu, yüz yüze sosyal ilişkilerin yaygın olduğu köy, bucak, mezra gibi nüfus yoğunluğunun az olduğu yerleşimler olarak tanımlanmaktadır (Geray, 1999: 13). Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji belgelerine göre kırsal alanların kır-kent tanımlaması yapılırken nüfus yoğunluğu dikkate alınarak nüfusu 20 binden düşük il, ilçe merkezleri, belde ve köyler de kırsal yerleşim kapsamında değerlendirilmiştir (Çapar vd, 2018: 13).

Osmanlı döneminde 19'uncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren yerel meclislerin kurulması ile birlikte yerel yönetim anlamında batıyı örnek alarak önemli gelişmeler kaydedildi. Feodal yapıya sahip olan devletin bu dönemde kurmuş olduğu yerel yönetim kurumları, diğer monarşilerde görüldüğü gibi kentsel özelliğe sahip değil, kırsal özelliğe

sahipti. Tanzimat Fermanı ile birlikte özel mülkiyet güvence altına alınarak, kırsalda ve kentlerde adaletli bir vergi sistemi kurulması amaçlanmıştır (Güler, 2006, 111-117).

2.5.1. Kırsal Kalkınma Politikaları

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan bu yana kırsal bölgelerin gelişmesi ve kentler ile kırsal bölgelerdeki gelişmişlik farkını en aza indirmek amacıyla kalkınma plan ve programları yürürlüğe konulmuştur. 1960'lı yıllardan itibaren planlı kalkınma dönemine girilmiş, bu planlar çerçevesinde kırsal kalkınmaya yönelik adımlar atılmıştır. Birleşmiş Milletler (BM) kırsal kalkınmayı toplum kalkınması ile özdeş görmüştür. BM toplumun niteliğinin kır-şehir ayrımı yapılmadan sosyal, kültürel ve ekonomik yönden geliştirilmesi gerektiği, devletlerin kalkınmayı sağlamak için buna göre çabalaması gerektiğini vurgulamıştır (Çiçek, 2012: 25).

Kırsal bölgelerin desteklenmesi amacıyla 2005 yılında hayata geçirilen köylerin altyapısının desteklenmesi (KÖYDES) projesi, köylere hizmet götürme birliklerinin uyguladığı ve bölgelerinde başarılı olmuş önemli kırsal kalkınma projelerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. KÖYDES projesi kurumsal olarak köylere hizmet götürme birliklerinin uygulama projelerinden biri olduğundan bu çalışmada ayrı bir başlıkta daha kapsamlı ele alınmıştır.

Kırsal kalkınmada etkili politikalar uygulanmak amacıyla hazırlanan planlar çerçevesinde izleme komitesi oluşturularak uygulamalarda yerel birimlere yetkiler verilmiştir. Bu kapsamda mahalli idarelere merkezi yönetimden ciddi kaynak aktarımı planlanmıştır (10. Kalkınma Planı, 2013:134). Kırsal kalkınma anlamında merkezi yönetimden sadece köylere değil belediyelere de bazı destekler verilmiştir. Büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerdeki kırsal alanların altyapı ihtiyaçlarını karşılamak için YİKOB başkanlıklarına 'Kırsal Altyapıyı Destekleme' (KIRDES) Projesi ile merkezi yönetimden ödenek aktarılmaktadır. KIRDES projesi de kırsal bölgelerdeki köylerin ve beldelerin kaliteli ve erişilebilir yol ağı, içme suyu, kanalizasyon, sulama suyu tesisi yapımı gibi altyapı ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli finansal katkı vermektedir (11. Kalkınma Planı, 2019:166).

Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP), belediyelerin altyapı projelerine destek vermek amacıyla 2011 yılında başlatılan Yüksek Planlama Kurulu (YPK) kararı ile uygulanan bir projedir. YPK kararı ile genel bütçeden ödenek ayrılan SUKAP, nüfusu 25 binin altında kalan belediyelere proje bedelinin % 50'si hibe kalanı uzun vadeli kredi olmak üzere destek vermektedir. Nüfusu daha yüksek olan belediyelere altyapı ihtiyaçlarını gidermek üzere borç stoku limitine bakılmadan kredi tahsisi yapılmaktadır (İlbank, 2019).

Nüfusu 10 binin altında olan belediyelerin altyapı projelerine destek olmak amacıyla Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi (BELDES) projesi hayata geçmiştir. 2007 yılında uygulanmaya başlanan BELDES, belediyelerin başta yol ve içme suyu olmak üzere mahalli müşterek ihtiyaçların giderilmesi için merkezi yönetim bütçesinden ayrılan ödenekler ile uygulanan bir projedir. BELDES projelerinin ödenekleri bütçe kanunları çerçevesinde, uygulama alanları, projelerin uygulama usul ve esasları YPK kararları doğrultusunda belirlenmiştir.

Kalkınma planları ve projelerinin uygulanmasında önemli rol oynamış bazı kurumlar vardır. 1960 yılında kurulmuş olan, kalkınma planlarının, ekonomi ve diğer makro plan ve projelerin hazırlanmasında görevli kurum olan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) bunlardan biriydi. Kalkınma bakanlığının kurulmasından sonra 2011 yılında DPT kaldırılarak yetki, görev ve sorumlulukları bakanlığa devredilmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi ile birlikte Kalkınma bakanlığı da kaldırılmış, 2018 yılından itibaren diğer bazı kurul ve birimler kapatılarak yetkileri cumhurbaşkanlığı ve bakanlıklara devredilmiştir. Bu sebeple 2018 yılında YPK da kaldırılarak yetki ve görevleri Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kuruluna devredilmiştir.

2.5.2. Kırsal Kalkınmaya Yönelik Adımlar

Kalkınma planları dönemine 1963 yılında girilmesi ile beraber kırsal yerleşim birimi olan köylerin geliştirilmesi amacıyla bazı yaklaşımlar ve öneriler ortaya atılmıştır. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile getirilen 'Toplum Kalkınması Yaklaşımı' köy kalkınması ile birlikte kullanılmıştır. Bu yaklaşım yerelde bulunan kaynakların en etkili şekilde kullanılarak, yöredekilere iyi bir eğitimle ekonomik, sosyal

ve kültürel gelişmeyi sağlamak amaçlanmıştır. ‘Merkez Köy Yaklaşımı’ yerleşik alandaki düzeni sağlamak için çevredeki birkaç köyün birleştirilmesi suretiyle kasaba oluşturulması ve hizmetlerin etkin şekilde yerine getirilmesi gayesini içermekteydi (Geray, 1999:17-18). ‘Örnek Köy’ yaklaşımı ya da ‘Pilot Köy’ olarak da adlandırılan bu yaklaşımda; kamu idaresince seçilen bir köye uygulanacak hizmetlerin diğer köylere de emsal olacağı umularak adım atılmış bir düşüncedir. ‘Köy-Kent’ ve ‘Tarım Kent’ yaklaşımları da sonraki yıllarda dönemin siyasi partilerince kırsal alanlarda kentleşme ve sanayileşmeyi birlikte gerçekleştirmek amacıyla bir kalkınma modeli olarak önerilmiş ancak bu tür öneriler birkaç deneme dışında uygulamada pek başarılı olamamıştır (Keleş, 2016: 232-238).

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) kırsal bölgelerde tarımsal faaliyetler başta olmak üzere diğer kalkınma projelerini AB tarafından finanse edilen ödeneklerle koordine eden, 2007 yılında kurulmuş bir teşkilattır. AB tarafından aday ülkelerin tarımsal ve kırsal kalkınma projelerine destek olmak amacıyla kırsal kalkınma programı IPARD kapsamında proje çağrıları açmakta ve TKDK bu projelerin incelenmesi ile yapılacak proje yardımlarının IPARD programına göre yönetimini ve koordinasyonunu gerçekleştirmektedir (TKDK, 2019).

Kalkınma ajansları da kırsal kalkınmayı destekleyen kuruluşlar arasında yer almaktadır. 2006 yılında yürürlüğe giren 5449 sayılı Kanunla, Türkiye’de istatistikî olarak ayrılmış olan 12 birinci düzey bölgede, 26 ikinci düzey bölgede kurulan kalkınma ajansları faaliyetlerini yürütmektedir. Bu ajanslar bölgesinde bulunan kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimleri, yerel yönetim birliklerini, tarımsal ve kırsal kalkınma kooperatiflerini ve sivil toplum kuruluşlarını proje bazında destekleyen kurumlardır. Bu ajanslar daha önce DPT koordinasyonunda faaliyetlerini sürdürürken, DPT’nin kapatılmasından sonra koordinasyon görevi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına verilmiştir (Sanayi, 2019).

2.5.3. Kalkınma Planları

Planlı kalkınmaya ilk olarak 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatının (DPT) kuruluşuyla başlanmış ve 1963-1967 yıllarını kapsayan birinci 5 yıllık Kalkınma Planı hazırlanmıştır. Sonuncusu 2019-2023 yıllarını kapsamak üzere günümüze kadar 11 adet

kalkınma planı hazırlanmıştır (CB.SBB, 2019). Kalkınma planlarında kırsal bölgelerdeki köylerin kalkınması amacıyla tarımın geliştirilmesi ve tarımsal kredi sağlanması, taban fiyat uygulaması, kooperatifleşme gibi politikalar geliştirilmiş, kırsal alanlar için farklı model ve yaklaşımlar ortaya konulmuştur (Keleş, 2016: 239).

Kırsal kalkınma ve toplum kalkınmasının sağlanabilmesi ve kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yerine getirilebilmesi için hem köyleri hem de belediyeleri kapsayan demokratik, çoğulcu, özerk ilçe yönetim birimlerinin oluşturulması öneri olarak gündeme getirilmiş, oluşturulacak bu yönetim yapılarının güçlü hale getirilmesi görüşü de dile getirilmiştir (Geray, 1999: 41-42).

Kırsal kalkınmada özellikle AB uyum sürecinde 2007-2013 yıllarını kapsayan Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) 2006 yılında hazırlanmıştır. Tarım ve kırsal politikaların daha etkin şekilde yürütülmesini amaçlayan UKKS 2007 yılından itibaren kırsal kalkınmaya yönelik strateji belgesi olarak yayımlanmıştır (Çapar vd, 2018: 78/79). YPK tarafından hazırlanan UKKS üç ana başlıkta ele alınmış; kırsal bölgedeki ekonominin pazarla uyumlu hale getirilmesi için altyapının geliştirilmesi, bölge sakinleri ve işletmelerin hizmet alabilmesinin sağlanması ve kırsal alandaki iş ortamının, hizmetlerin etkinliğinin artırılması için gereken adımların atılması önem arz etmekte olup, bu kapsamda mahalli idare birliklerinin desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır (Kara ve Görün, 2008: 420).

2014 yılında çıkarılan YPK kararı ile 2014-2020 yıllarını kapsayan UKKS-II merkezi yönetim bütçesinden daha fazla finansman sağlanarak onuncu kalkınma planı çerçevesinde tarımsal destekler, hayvancılık destekleri, sosyal amaçlı destekler, çevre ve altyapı destekleri gibi kırsal kalkınma destekleri başlıklar halinde sıralanmış, bu desteklerin verilebilmesi ve kırsal kalkınmaya katkısı için uygulanacak eylem planında usul ve esaslar belirlenmiştir (UKKS-II, 2014).

2.5.4. Kalkınma Projeleri

Genel kalkınma planlarının yanında bölgesel kalkınma projeleri de hayata geçirilmiştir. Bölgesinde bir ili veya birkaç ili içine alan bu kırsal kalkınma projeleri özellikle tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi, tarımsal sulama, içme suyu göletleri,

orman ve köy yollarının yapımı gibi bölgelerine katma değer sağlayan projeler gerçekleştirilmiştir. Çorum-Çankırı Kırsal Kalkınma Projesi, Erzurum Kırsal Kalkınma Projesi, Bingöl-Muş Kırsal Kalkınma Projesi, Yozgat Kırsal Kalkınma Projesi ve Ordu-Giresun Kırsal Kalkınma Projesi kırsal kalkınma projelerine örnek olarak gösterilmektedir. Dünya bankası tarafından desteklenen bu projeler bölgelerine önemli katkılar sunmuştur (Keleş, 2016: 244).

Türkiye’de bölgeler arası gelişmişlik farklarının kaldırılması amacıyla planlı dönemlerde bölgesel projelerde hayata geçirilmiştir. 1977 yılında başlanan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Türkiye’nin en büyük bölgesel kalkınma projesi olup, 1998 yılında başlanan Doğu Anadolu Projesi, 1985 yılında başlanan Konya Ovası Projesi, 2000 yılında başlanan Doğu Karadeniz Projesi, 1996 yılında başlanan Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi bölgelerinde başarılı olmuş kalkınma projelerinden bazılarıdır (Çapar vd, 2018:83-87). Bölgesel kalkınma projeleri tamamlandıktan sonra bir kısmı bölgelerinde hizmetlerini sürdürebilmek ve kırsal kalkınma politikalarına uygun bir şekilde yönetilmek için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinesinde idare veya birlik olarak teşkilatlanarak varlıklarını sürdürmektedirler.

2.5.5. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Kırsaldaki Faaliyetler

İlçe merkezlerinde örgütlenerek en küçük mahalli idare birimi olan köylere ihtiyaç duyulan kamusal hizmetlerin ulaştırılması amacıyla kurulan köylere hizmet götürme birlikleri, yerel imkânlarla kırsal kalkınma ve müşterek yerel ihtiyaçların karşılanmasında önemli rol oynamıştır. Bu birliklerin görev ve yetkileri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu hükümlerine göre belirlenmiştir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün (KHGM) 2005 yılında kaldırılmasıyla birlikte bu kuruma ait taşınır, makine, personel, taşınmazlar, görev ve yetkileri il özel idarelerine devredilmiştir. KHGM’nin kapanması sonrasında, kırsal bölgelerde ihtiyaç duyulan kamu hizmetlerini karşılamada ve kırsal kalkınmada il özel idareleri ile birlikte köylere hizmet götürme birlikleri ön plana çıkmıştır.

KHGB bölgesindeki üye mahalli idarelerin öncelikle içme suyu, yol, tarımsal sulama, atık su gibi altyapı sorunlarına çözüm bulmak amacı gütmektedir. Bununla birlikte kırsal kalkınma adına köylerin üst yapı ve sosyal donatı alanları ile ilgili bütçe

olanakları çerçevesinde projeler hazırlayarak hayata geçirmektedir. 5355 sayılı MİB Kanunu 18'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; köye yönelik içme suyu, sulama suyu, yol, elektrifikasyon, kanalizasyon yapım, bakım ve onarım hizmetleri için bakanlıkların, merkezi idare kuruluşlarının ve il özel idarelerinin kendi bütçelerinden ödenek aktarabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Köylere hizmet götürme birliklerinin ana faaliyetleri öncelikle içme suyu, yol, köprü, menfez, sanat yapısı, sulama suyu, kanalizasyon gibi altyapı ihtiyaçlarını belirleyerek, bu sorunların çözümüne yönelik projeler hazırlamak ve bu projeleri hayata geçirmektir. KHGB'ler özellikle 2005 yılından itibaren merkezi yönetimden gelen KÖYDES projesi ödenekleri ile köylerin altyapı sorunlarının çözümünde ciddi katkılar yapmıştır. Bu birlikler projeleri yürütürken köylerin sosyal ve ekonomik anlamda gelişmesi için başka yatırımcı kurum ve kuruluşlarla da işbirliğine giderek müşterek çalışmalar ortaya koymaktadır.

Birliklerin diğer yatırımları köylerin altyapı ihtiyaçları dışında kalan bölge halkının ekonomik ve sosyal yaşantılarına değer katan, kolaylaştıran yatırımlardır. Bunlar; köy konağı, sağlık ocağı, okul, cami, çocuk parkı gibi sosyal alanların yapım ve onarımına destek olan yatırımlardır. KHGB bu tür ihtiyaçlara da kendi bütçesinden öncelik durumuna göre kaynak ayırmaktadır. Köylere hizmet götürme birlikleri mahalli idare birimi olarak yerel toplulukların problemlerini tanıyıp çözmede, öz kaynaklarını geliştirmede, demokratik beceriler kazandırmada, merkezi yönetimden ve diğer kaynaklardan gelen ödeneklerin etkili ve verimli şekilde kamu hizmetlerine aktarılmasına imkân sağlamaktadır. Bu birlikler yapmış oldukları çalışmalarla bölgelerine değer katmaktadırlar. Köylere hizmet götürme birliklerinin mülki idare amirlerinin liderliğinde yerel ölçekte kamu hizmetlerinin etkili ve hızlı şekilde yerine getirilmesinde, toplumsal ihtiyaçları karşılama bakımından ele alındığında önemli kamu hizmeti sunduğu söylenebilir (Kara ve Kızılkaya, 2015: 1-15). Birliklerin uyguladığı bu yatırım ve projelerin kapsamı sonraki konu başlıklarında ve uygulama örneklerinde ele alınmıştır.

2.6. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ VE KÖYDES PROJESİ

Köylere hizmet götürme birliklerinin merkezi yönetimin desteği ile kırsalda uyguladığı projelerin başında ‘Köylerin Altyapısının Desteklenmesi’ (KÖYDES) projesi gelmektedir. Bu bölümde kırsal bölgelerdeki yerleşim birimi olan köylerin altyapı sorunlarının giderilmesi için geliştirilen ve 2005 yılından itibaren uygulamaya konulan ve başarılı olması neticesinde devam edilmesine karar verilen, kırsal kalkınmaya önemli katkılar yapan KÖYDES projesi, faaliyet alanları ve altyapı sorunlarına getirdiği çözümler ele alınacaktır.

2.6.1. KÖYDES Projesinin Ortaya Çıkışı

KÖYDES Projesi Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün talebi, İçişleri Bakanlığının da uygun görüşüyle beraber, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatının koordinesinde, kırsal bölgelerin en küçük yerleşim birimi olan köylerin altyapı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 2005 yılında hayata geçirilmiş bir projedir. 2006/3 sayılı YPK Kararı ile usul ve esasları belirlenen KÖYDES projesinde, köy ve bağlularının yol, içme suyu başta olmak üzere su kaynaklarının geliştirilmesi ve atık su altyapı ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmıştır. Bu karara göre susuz veya suyu yetersiz köyler başta olmak üzere içme suyu projeleri, köy yollarının standartlarının geliştirilmesi ve eski Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünden (KHGM) İl Özel İdarelerine aktarılan bu kapsamdaki projeler de bu uygulamaya alınmıştır (Keleş, 2016: 244-246).

KÖYDES projesi kırsal kalkınmanın daha çok altyapı bölümü ile alakalı bir projedir ve köylere hizmet götürme birliği yapısının merkezi yönetimden farklı olarak bürokratik sorunlarla karşılaşmadan programları uygulayan projeleri içermektedir. 2005 yılında uygulamaya konulan bu proje köylerdeki başta içme suyu ve yol olmak üzere diğer altyapı sorunlarının çözümünde önemli rol oynamış ve bu proje günümüzde de uygulanmaktadır.

Kırsal bölgelerde faaliyet gösteren köylere hizmet götürme birliklerinin bölgesinde hareket alanını genişletmek ve bu bölgelerde ihtiyaç duyulan altyapı

eksikliklerinin giderilmesi amacıyla KHGB ile özdeşleşmiş olan KÖYDES projesi, İçişleri Bakanlığı tarafından hayata geçirilmiştir. Kırsal kalkınma anlamında başarılı olmuş projelerden birisi olan KÖYDES projesi planlaması yapılarak 2005 yılında yürürlüğe konulmuştur. Köylere hizmet götürme birliklerinin uyguladığı bu proje merkezi yönetim bütçesi ile altyapı ihtiyacı olan kırsal bölgelerde bu eksikliklerin giderilmesi amacıyla büyükşehir dışında bulunan illere ödenek ayrılmaktadır.

2018 yılına kadar KÖYDES projeleri YPK'da alınan kararlar neticesinde uygulamaya konuluyordu. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile beraber YPK'nın kaldırılması sonucunda 2019 yılından itibaren KÖYDES projesi ile ilgili yetki ve görevler 'Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kurulu' tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

2.6.2. KÖYDES Projesinin Amacı ve İl Tahsisat Komisyonları

Köylerin altyapısının desteklenmesi projesinin temel amacı öncelikle köylerin içme suyu, yol, sulama suyu ve atık su ile ilgili altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktır. Bununla ilgili usul ve esaslar 15.02.2006 tarih ve 2006/3 sayılı YPK Kararı ile belirlenmiştir. Kararda; 5437 sayılı 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile aktarılan ödenekler, İl Tahsisat Komisyonunun oluşumu ve görevleri ile ödeneklerin kullanımı, izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetiminde uygulanacak usul ve esaslar yer almaktadır. Mülga edilen KHGM tarafından il özel idarelerine devredilen devam eden projeler ve ortak alım için ayrılan ödeneğin yüzde yirmisini aşmamak şartıyla ödenek ayrılacağı hüküm altına alınmıştır. KÖYDES kapsamında gönderilen ödenekler köylere hizmet götürme birliklerince kullanılır.

KÖYDES ödeneklerinin kullanımı, illerde vali başkanlığında oluşturulan tahsisat komisyonu marifetiyle hazırlanan program çerçevesinde yapılır. Bu ödeneklerin kullanımı ve projelerin dağılımı için vali başkanlığında il genel meclisi başkanı, ilgili vali yardımcısı, il özel idaresi genel sekreteri ve ilçe kaymakamlarından oluşan tahsisat komisyonu tarafından tespit edileceği belirlenmiştir (YPK, 2006/3). Sonraki yıllarda yayımlanan YPK kararlarıyla belirlenen usul ve esaslar neticesinde il tahsisat komisyonunun üye sayıları zamanla artırılmış, il sağlık müdürü, il halk sağlığı müdürü, il çevre şehircilik müdürü, il tarım ve orman müdürü, il özel idaresi birim amirleri ve

valinin görevlendireceği en az üç teknik personel komisyona ilave edilmiştir. Vali istişare amacıyla ildeki diğer idarelerin birim amirleri ile kalkınma ajansı temsilcilerini komisyon toplantısına davet edebilir. İl tahsisat komisyonu, KÖYDES projesi uygulamalarının takibi ve genel değerlendirmesi amacıyla haziran ve eylül aylarında toplanır ve alınan kararlar İçişleri Bakanlığına gönderilir (YPK, 2015/1: 6).

KÖYDES projesinde uygulayıcı birimler il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleridir. KÖYDES Programı komisyon toplantısından önce uygulayıcı birimler tarafından teklif edilen projesi hazır olan veya hazır olmayan işleri ayrı şekilde listelerek koordinasyon birimine gönderilir. Birim gönderilen teklifleri kontrol ederek il icmalini hazırlar ve tahsisat komisyonuna sunar. Komisyon proje tekliflerini asil ve yedek olmak üzere öncelik sırasına göre listeler ve projesi olmayanlar teklifler il özel idaresi teknik birimince hazırlanarak etüd-proje listesine dâhil edilir. Merkezi yönetim tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde programda yer alan proje teklifleri görüşülüp karara bağlandıktan sonra ekli tablolar ve alınan karar vali tarafından bakanlığa gönderilir (YPK, 2016/11:6).

2.6.3. KÖYDES Ödeneklerinin Kullanımı ve Yerel Koordinasyon

KÖYDES ödenekleri her yıl bütçe kanunu ile yatırım programları, geçmiş dönem uygulama sonuçları, köy altyapısı envanter bilgileri ve ihtiyaç analizleri kapsamında belirlenerek YPK kararı ile il ve ilçelere göre KHGB'lere tahsis edilmektedir. Bu ödeneklerin uygulayıcı birimlerin hesaplarına aktarılması için hazırlanan programların tahsisat komisyonu kararı ile onaylanması ve bakanlığa gönderilmesi gerekmektedir. Uygulayıcı birimlerin açacakları özel hesaplara tahsis edilen ödenekler Maliye Bakanlığı tarafından aktarılır (YPK, 2018/6:5). KÖYDES ödenekleri 2018 yılı sonuna kadar ilgili KHGB hesaplarına aktarılırken, 2019 yılından itibaren her türlü ödenek ve yapılacak ödemeler için İller Bankası yetkili kılınmıştır. KÖYDES ödeneklerinin proje tekliflerine ayrılan ödenekler dışında ne kadarının ortak alım ve yönetim gideri olarak ayrılacağına KÖYDES hakkında yayımlanan usul ve esaslarda belirtilen sınırlar aşılmamak şartıyla il tahsisat komisyonu tarafından karar verilir.

Projelerin il genelinde planlanması, hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve koordinasyonu için vali tarafından KÖYDES koordinasyon birimi oluşturulur. Merkezi

yönetim ile yapılacak iş ve işlemlerin yürütülmesinden sorumlu olan bu birim KHGB'lerden gönderilen aylık izleme raporu, ödenek takip cetveli, tahsis değişikliği taleplerinin hazırlanması ve sonuçlandırılması, istenen bilgilerin bakanlığa gönderilmesi birimin görevleri arasındadır. Tam zamanlı olarak görevlendirilen, biri harita mühendisi olmak üzere üç kişiden oluşan bu birimin çalışma yeri il özel idaresi veya merkez KHGB'dir (CB. Kararı, 2019/1011:5). Ayrıca usul ve esaslara göre köy yolu, içme suyu, tarımsal sulama ve diğer altyapı envanter bilgilerinin sayısallaştırma işlemlerinin 2019 yılında tamamlanarak, illerde oluşturulan coğrafi bilgi sistemlerinin kurulumu sonrasında elde edilen veriler il özel idareleri tarafından Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilmektedir.

2.6.4. KÖYDES Projesinin Faaliyet Alanları

Kırsal bölgelerde uygulanan KÖYDES projesi, faaliyet alanlarının geniş yelpazeyi kaplaması ile köylerin içme suyu, yol, sulama suyu ve atık su ile ilgili altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli rol oynamaktadır. Geçmişten günümüze köylerin en hayati altyapı sorunlarının başında içme suyu ve ulaşım sorunu olmuştur. KÖYDES proje uygulamalarında ihtiyaçların durumuna göre bazı kıstaslar tespit edilmiş ve buna göre öncelik ve esaslar belirlenmiştir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre yerleşik nüfusun bulunması şartıyla susuz olan üniteler ile birinci derece ham-tesviye niteliğinde grup yolu olan köylere ait projelerin programa alınması zorunlu kılınmıştır. Programların oluşturulmasında bölge, il çevre düzeni, il özel idare stratejik planı ve ilin yıllık yatırım programına uygun projelere öncelik verilir. Programa alınacak projelerde ADNKS verilerine göre yerleşik nüfusu en fazla olan yerleşim yerlerine öncelik verilir. Birden fazla yerleşime hizmet edecek entegre projelere yer verilirken öncelik sırası; iki ve fazla olarak tanımlanan grup köy, köy ve köy bağılısı şeklinde sıralanmaktadır (YPK, 2018/6:8). KÖYDES kapsamına alınan altyapı uygulama projeleri; içme suyu, yol, sulama suyu ve atık su olmak üzere dört ana faaliyet alanında ele alınmaktadır.

İçme Suyu Projeleri: KÖYDES ile belirlenen usul ve esaslar kapsamında temel amaç, tüm köylerin sağlıklı ve yeterli içme suyunun temin edilmesidir. Köy içme suları envanterine göre susuz ünitesi bulunan ilçelerde, bu ünitelere ait içme suyu tesisi

projelerinin hane sayıları ve bölgenin coğrafi şartları da dikkate alınmak suretiyle öncelikli olarak programa alınması gerekmektedir. Bununla birlikte içme suyu bakım-onarım projeleri de programa alınmaktadır. Projelerde su kaynaklarının tahsis edilmesi, sayaç kullanımı, içme suyu göleti yapımı, sondaj yapımı, dezenfeksiyon, arıtma ve analiz işlemleri ile ilgili esaslar belirlenmiştir. İçme suyu tesisi yapımı ile bakım ve onarım işleri; su deposu, terfi binası, isale hattı, şebeke hattı yapım-onarımı KÖYDES projesi kapsamında yapılması gereken işlerdendir (YPK, 2017/5:11).

Yol Projeleri: Köylerin içme suyundan sonra en önemli sorunlarından biri köy yollarının bakımsız ve asfaltsız olmasıdır. Bu sebeple KÖYDES kapsamında yol projeleri önemli yer tutmaktadır. Yol projelerinde de öncelik sırası hizmet ettiği nüfus ve trafik yoğunluğuna göre kriterler belirlenmiştir. Birinci derece öncelikli stabilize grup köy yollarının sathi kaplama, beton yol veya sıcak asfalt kaplama yol yapım projeleri gerçekleştirilmektedir. Köy içi yolların ise kilitli parke taşı ve bordür kaplanması esas alınmıştır. Köy yollarının yapımında istinat duvarı, menfez, köprü, tünel gibi sanat yapıları ile uyarı levhaları ve trafik işaretleri de bu projeleri gerçekleştirirken yüklenen maliyete ilave edilir (YPK, 2018/6:11).

Sulama Suyu Projeleri: Küçük ölçekli tarımsal sulama ihtiyaçlarını karşılamak üzere planlanan sulama tesisi yapım işleri KÖYDES programına alınan projelerdendir. Kırsal alanda yaygın olarak sürdürülen tarımsal faaliyetlerde sürekliliği sağlamak için küçük ölçekli sulama altyapısı hizmetlerini kapsamaktadır. Köylerdeki bu altyapı ihtiyacının karşılanmasında; yer üstü sulama tesisi, damlama-yağmurlama tesisi, küçük ölçekli sulama göleti, hayvan içme suyu göleti, yer altı sulama tesisi ve tarla içi sulama tesisi yapım, bakım ve onarım işleri bu öncelik sırasına göre programa alınır. Bu tesislerin yapımı ve onarımında afet riskini azaltmak amacıyla taşkın, sel baskınlarını önleme ve toprağı koruma amacına yönelik projeler tatbik edilir. Bu projelerin uygulanmasında izin, kontrol ve tahsis işlemleri yetkili kurum olan DSİ gözetimi ve desteği ile yürütülmesi gerekmektedir (YPK, 2018/6:12).

Atık Su Projeleri: Köy altyapı sorunlarından biri de kanalizasyon sistemi ihtiyacıdır. Bu projelerin temel amacı; atık suların içme suyu havzası, çevre ve halk sağlığını olumsuz etkilediğı bölgelere öncelik verilerek, içme suyu şebeke altyapısını tamamlamış olan köylerin atık su altyapı ihtiyacının karşılanmasıdır. Bu projelerin

öncelikli olarak ele alınmasında içme suyu kaynaklarını kirleten atık suların arıtılması, hassas su alanlarında uygun arıtma sistemi ile kanalizasyon sistemi kurulması, atık suların toplu fosseptik ile sonlandırılması, kanalizasyon sistemi olmayan yörelerde atık suların bireysel fosseptik sistemiyle bertaraf edilmesine öncelik verilir. Atık su işlerinin KÖYDES kapsamında projelendirilmesi, uygulanması ve işletilmesinde, bunlarla ilgili yayımlanan mevzuat hükümlerine hassasiyetle uyulması, çevre ve halk sağlığı açısından önem arz etmektedir (CB. Kararı, 2019/1011:11).

2.6.5. KÖYDES Projesinin Altyapı Sorunlarına İlişkin Çözümleri

Türkiye’de geçmişten günümüze sanayileşme ile beraber kırsal bölgeler ile kentler arasında gelişmişlik farkları oluşmuştur. Kırsal alanlara yönelik yatırımların fazla olmaması ekonomik anlamda bu bölgelerin geri kalmasına ve kentlere göçün hızlanmasına sebep olmuştur (Tengir, 2010: 59). 1950’li yıllarda kırsaldaki nüfus, toplam nüfusun % 75’ini oluştururken, kırsal nüfus 1980’li yıllarda % 56’ya, 2000’li yıllarda %35 seviyelerine düşmüş, günümüze yaklaştıkça kırsal yörelerdeki nüfus daha da azalmıştır. Kırsal yörelerin küçük, dağınık ve plansız şekilde yerleşime sahip olmaları, altyapı yatırımlarının yapılmaması neticesinde, bu bölgeler altyapı açısından geri kalmışlardır (Kubilay, 2010: 64).

KÖYDES, uygulandığı 2005 yılından bu yana yıllardan beri birikmiş ve göz ardı edilmiş olan köy altyapı sorunlarına çözüm getirmiş kırsal kalkınma projesidir. Özellikle ilk yıllarda gönderilen ödeneklerin artışı ve gerçekleşen içme suyu, yol, tarımsal sulama ve atık su gibi altyapı yatırımları bölgede bu ihtiyaçların ne denli elzem olduğunu göstermektedir. Bu ödenekler kırsal bölgelerde yapılan yatırımların verimli ve etkin şekilde kullanılması, bu konuda yapılan araştırmalar neticesinde ortaya çıkarılmıştır (Maslak, 2016: 109).

KÖYDES projesine genel çerçevede bakıldığında köylere hizmet götürme birliklerinin idari yapısı ve yönetim anlayışı ile mülki idare amirlerinin liderliğinde kırsal kalkınma adına köylerin altyapı sorunlarına çözümler bulunduğu, kamu kaynaklarının verimli şekilde kullanıldığı proje olarak değerlendirilmektedir (Çapar vd, 2018: 172-175). Bu projenin kırsal bölgelerde uygulanan ve bu bölgelerin her türlü

altyapı, üst yapı ile diğer müşterek ihtiyaçlarının giderilmesinde en başarılı olan kırsal kalkınma projesi olduğu söylenebilir.

Aşağıdaki tabloda KÖYDES projesinin ortaya çıktığı 2005 yılından 2019 yılına kadar olan süreçte 15 yıl boyunca merkezi yönetim bütçesinden Köylere Hizmet Götürme Birliği Başkanlıklarına gönderilen ödenek miktarları yıl bazında yer almaktadır.

Tablo 5: Yıllar İtibariyle KÖYDES Ödenekleri

YILI	KÖYDES ÖDENEĞİ (TL)	YILI	KÖYDES ÖDENEĞİ (TL)
2005	200.000.000	2013	878.049.000
2006	2.000.000.000	2014	346.000.000
2007	2.000.000.000	2015	366.760.000
2008	500.000.000	2016	391.699.000
2009	500.000.000	2017	900.000.000
2010	1.550.000.000	2018	1.500.000.000
2011	550.000.000	2019	1.496.700.000
2012	550.000.000	TOPLAM	13.729.208.000

Kaynak: 2005-2019 Yıllarına İlişkin YPK Kararları

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere KÖYDES'in çıktığı 2005 yılından 2019 yılına kadar merkezi yönetim bütçesinden tahsis edilen ödenek miktarı 13 milyar 729 milyon 208 bin TL'dir. 2017, 2018 ve 2019 yıllarını kapsayan son üç yılda gönderilen ödeneklerin yüksek olması da kırsal bölgelerdeki altyapıya verilen önem açısından dikkat çekmektedir. Kırsal bölgelerdeki müşterek altyapı sorunlarının giderilmesi ve altyapı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla merkezi yönetimden ayrılan bu miktarlar

önemli kaynak teşkil etmektedir. 2014 yılından itibaren 6360 sayılı Kanun kapsamında büyükşehirler dışındaki 51 ilde KÖYDES projelerine kırsal kalkınmayı sağlamak amacıyla ödenek ayrılmaya devam edilmektedir.

2.7. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ PROJELERİNE DESTEK VEREN KURULUŞLAR

Köylere hizmet götürme birlikleri bölgedeki destekleyici diğer kurumlar ile projeler ve yatırımlar gerçekleştirmektedir. Bunlar; Merkezi yönetim destekli projeler, il özel idaresi destekli projeler, İller Bankası destekli projeler, kalkınma ajansları tarafından destek verilen projeler ile Çalışma ve İş Kurumu (İŞKUR) tarafından desteklenen Toplum Yararına Programlar (TYP) başı çekmektedir. Köylere hizmet götürme birliği, bu kurumlar ile eşgüdüm halinde çalışarak yerelde ihtiyaç duyulan müşterek hizmetleri hızlı bir şekilde yerine getirilmesini sağlamaktadır. Köylere hizmet götürme birliklerinin kırsal alanda ihtiyaç duyduğu finansmanı bölgede kurulmuş olan ve projeleri destekleyici kurumlarla işbirliği içerisinde çalışmalar yürütmektedir. Birliklerin hazırlamış olduğu projelere destek veren kurumların başında Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar, İl Özel İdareleri, İller Bankası, Kalkınma Ajansları ile Çalışma ve İş Kurumu gelmektedir.

2.7.1. Merkezi Yönetim Destekli Projeler

Merkezi yönetim tarafından köylere hizmet götürme birliklerine verilen desteklerin başında KÖYDES gelmektedir. Kırsal bölgelerdeki yerleşimler olan köylerin altyapılarının iyileştirilmesi için merkezi yönetim bütçesinden ayrılan ödenekler ile bu ihtiyaçlar karşılanmaktadır. Önceki bölümde ve sonraki uygulama örneğinin bulunduğu bölümde merkezi yönetim destekli altyapı projeleri hakkında değerlendirmelere yer verilmiştir.

Merkezi yönetim bütçesi ile desteklenen projeler kapsamında alt yapı işlerinin yanında hükümet konağı, hizmet binası, okul ve yurt yapımı ile diğer üst yapı projeleri köylere hizmet götürme birliklerinin faaliyetleri arasında yer almaktadır. Bakanlıklar aracılığı ile merkezi yönetim bütçesinden aktarılan ödenekler daha önce projelendirilen

işler için taşra birimlerinin ihtiyaç duyduğu söz konusu yapım, bakım ve onarım işleri ile diğer hizmet alımı işleri, birliğin ihale mevzuatına göre ihale edilerek ilgili kuruma teslim edilmektedir.

2.7.2. İl Özel İdaresi Destekli Projeler

İl özel idareleri köylere hizmet götürme birliklerine gerek finansal, gerek teknik personel ve gerekse proje hazırlanması kapsamında destek veren kurumların başında gelmektedir. Özellikle 2005 yılında çıkarılan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile bu idarelerin teşkilat yapıları, görev ve yetki alanları etkin hale getirilmiştir. İl özel idareleri, yetki alanında bulunan ilçe köylere hizmet götürme birliklerine bütçelerinden ne kadar ödenek ayracağını il genel meclisinde görüşerek karara bağlar.

Köylere hizmet götürme birliklerinin görev ve sorumluluk alanı aynı zamanda il özel idarelerinin de yetki ve görev alanıdır. Bu yüzden il özel idareleri, KHGB'lerin bölgesinde yapmış oldukları çalışmalara hem idari açıdan hem de mali açıdan destek vermektedir. KHGB'ler hazırlamış oldukları yatırım ve iş programlarına göre hazırlanan projelerini öncelik sırasına göre listeler ve il özel idaresinden ödenek talebinde bulunur. İl özel idaresinin karar organı olan il genel meclisi, birliklerden gelen talepleri görüşerek karara bağlar. Birliklerin önemli bir paydaş kurumu olan il özel idareleri, bütçesinden vereceği mali desteklerin takibi, uygulanması ve izlemesini, ilgili birimi aracılığı ile yerine getirir.

Birliklerin her yıl uygulamaya koymayı planladığı KÖYDES ve diğer projelerin hazırlanmasında, ihale aşamasında ve sonrasında kontrol, muayene, kabul işlemleri için il özel idare tarafından teknik eleman ile araç ve iş makinesi desteği de verilmektedir. Bu çerçevede KHGB'ler ile il özel idareleri görev alanları itibariyle köylerdeki kamusal ihtiyaçların karşılanmasında tam anlamıyla işbirliği içerisinde çalışırlar. İl özel idareleri bu birlikleri destekleyen en önemli kurum olduğu söylenebilir.

2.7.3. İller Bankası Destekli Projeler

Daha önceki adı 'Belediyeler Bankası' olan İller Bankası 1933 yılında 2301 sayılı Kanunla kurulmuş, daha sonra 1944 yılında İller Bankası adını almıştır. 2011 yılında

6107 Kanun ile özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliğe sahip bir anonim şirket statüsüne alınan, kalkınma ve yatırım bankası olan İller Bankası AŞ, belediyeler ile beraber görev ve yetki alanı diğer mahalli idareler olan il özeli idareleri ve köyleri de içine alacak şekilde genişletilmiştir (İlbank, 2019).

İller Bankası bölge yönetimleri aracılığı ile kırsal bölgelerde etkin yerel kamu hizmeti veren birliklerin proje tekliflerine olumlu cevap vererek kısmi kredi, yarı destekli ve tam destekli (hibe) olmak üzere köylerin altyapı ve üst yapı projelerine destek vermektedir. İller Bankası AŞ tarafından desteklenen birliklerin hazırladığı projelerin başında içme suyu, yol ve kanalizasyon yapım-onarımı gibi altyapı projeleri gelmektedir. İller bankasının desteklediği projelere çalışmanın üçüncü bölümündeki uygulama örneklerinde değinilmiştir.

2.7.4. Kalkınma Ajansı Destekli Projeler

Köylerin üye olduğu birliklerin destekçilerinden biri de kalkınma ajanslarıdır. Proje teklifleri uygun görüldüğü takdirde; kültür, turizm, altyapı ve diğer projeler kalkınma ajansları tarafından desteklenmektedir. Türkiye çapında 26 bölgeye ayrılan bu ajansların kırsal bölgelerde yerel yönetimlerin, mahalli idare birliklerinin, sivil toplum kuruluşlarının (STK) ve iktisadi işletmelerin hazırladığı altyapı ve diğer projelere ciddi destekleri bulunmaktadır.

Kalkınma ajansları içerisinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından TR82 Bölgesi olarak tanımlanan ve görev alanı Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerini kapsayan Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) açmış olduğu proje çağrılarını ile kamu sektörü, özel sektör ve STK'ların hazırlamış olduğu proje tekliflerini değerlendirmektedir. KUZKA bölgemizde Sinop ve Kastamonu illerinde yerel yönetim birimleri, işletmeler ve STK'lar tarafından 2019 yılında hazırlanan projeleri desteklediğini ilan etmiştir (KUZKA, 2019).

2.7.5. Çalışma ve İş Kurumu Destekli Projeler

Köylerin altyapı, temizlik, çevre düzenlemesi ve diğer ihtiyaçlarının yerine getirilmesinde insan kaynağına ihtiyaç duyulmaktadır. Nüfus yoğunluğunun az olduğu ve yaş ortalamasının yüksek olduğu köylerde bazı işlerin görülmesinde köy yönetimleri

iş gücüne çok ihtiyaç duymaktadır. Bu durum köy muhtarları tarafından sıkça dile getirilmektedir. Çalışma ve İş Kurumu (İŞKUR) tarafından kendi mevzuatına göre köylere hizmet götürme birlikleri ve diğer kamu kuruluşları için ‘Toplum Yararına Program’ (TYP) ve ‘İşbaşı Eğitim Programı’ kapsamında kamu kurumlarının ihtiyaç duyduğu insan kaynağını karşılamak için programlar düzenlenmektedir.

Köylere hizmet götürme birlikleri de köylerde ihtiyaç duyulan iş gücünü karşılamak amacıyla İŞKUR tarafından açılan TYP projelerine katılmaktadır. Bu projeler ile köylerin çöplerinin toplanması, meydanların ve mezarlıkların temizlik hizmetleri başta olmak üzere köy konağı, park, cami, okul temizliği ve çevre düzenlemesi çalışmalarında destekleyici unsur olarak yer almaktadır. Uygulama süreci yılda dokuz ay süren ve bölgede geçici istihdam sağlayan kurs ve programlarda KHGB bünyesinde çalışan katılımcıların her türlü aylık maaş ve sigorta giderleri İŞKUR bütçesi tarafından karşılanmaktadır (İŞKUR, 2019). Düzenlenen bu program ve kurslar sayesinde kırsal yörelerde müşterek kamusal hizmetlerin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan işgücü karşılanmaktadır.

3. BÖLÜM

KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ UYGULAMALARI: SİNOP İLİ BOYABAT İLÇESİ ÖRNEĞİ

Araştırmanın uygulama örneğinin yer aldığı bu bölümde Sinop ili ve Boyabat ilçesinin tarihi, coğrafi, sosyal ve ekonomik yapısı ile genel özellikleri hakkında bilgiler paylaşılmış olup, devamında Boyabat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliğinin kuruluşu, teşkilat yapısı, uyguladığı projeler, iş programları ve diğer faaliyetleri ele alınmıştır. Köylere hizmet götürme birliklerinin kırsal alanlarda yerine getirdiği kamu hizmetlerinin köylere ve köylülere sağladığı katma değer, Boyabat özelinde değerlendirilmiştir. Birliğin kuruluşundan itibaren geldiği süreç, görev, yetki ve sorumlulukları ele alınarak, uygulama olarak KHGB'nin 2015-2019 yılları arasında yürütmüş olduğu yatırım ve faaliyetler analiz edilmiş, Birliğin belirtilen dönemlerdeki yatırım, çalışma programları ve faaliyet raporları incelenerek yorumlanmıştır. Araştırmada Birliğin hizmetleri ile ilgili bölgede yaşayan köy sakinleri arasında yüz yüze memnuniyet anketi çalışması yapılmıştır.

3.1. SİNOP İLİNE GENEL BAKIŞ

Türkiye'nin en kuzeyinde Orta Karadeniz bölgesinde yer alan Sinop, tarihi geçmişi ile eski yerleşimlerden biri olan küçük bir Anadolu kentidir. Uygulama örneğine geçmeden önce bu bölümde Sinop İlının genel olarak tarihi, coğrafi, sosyal ve ekonomik özelliklerinden bahsedilmiştir.

3.1.1. Sinop İlının Tarihi ve Coğrafi Yapısı

Sinop şehri Anadolu'nun kuzeyinde uç noktası olarak bilinen İnce Burun'un doğusunda Boztepe Burnu çevresinde yer alan, etrafı surlarla çevrili bir kale şehri olarak kurulmuş, antik çağdan günümüze kadar yerleşim birimi olarak varlığını sürdürmüştür. Bu tarihi süreçte antik çağdan Roma'ya, Bizans'tan Selçuklu'ya kadar, Pervaneoğulları ve Candaroğulları beylikleri döneminden Osmanlı'ya kadar kültürel, ticari ve askeri olarak önemli bir liman kenti olmuştur. Sinop deniz ticaretinde de ayrı bir rol oynamıştır. Sinop ile Kırım yarımadası arasında ulaşımın uygunluğu ve diğer

kıyı şehirleri arasında ticaret gemilerinin güzergâh olarak ticaret yapılan en uygun bölge olarak kabul edilmesi yöreyi önemli kılmıştır (Başoğlu, 1978: 60-89).

Sinop il sınırları kuzeyi Karadeniz'e kıyı boyunca uzanan sahili, doğusunda Samsun, batısında Kastamonu, güneyinde Çorum ile komşudur. 5862 kilometrekare yüzölçümüne sahip Sinop'un coğrafi yapısı dağlık bir bölgeden oluşmakta ve dağlar bölgenin dörtte üçünde yer almaktadır. İsfendiyar (Küre) sıradağların yapısı tüm Karadeniz bölgesinde olduğu gibi denize paralel olarak uzanmakta ve batıdan doğuya doğru il sınırlarını ikiye bölmektedir. Küre sıradağları üzerinde Ayancık Zindan dağı 1.730 metre, Sarıdökük tepesi 1.660 metre ve Çangal dağı 1.605 metre rakım ile Sinop'un en yüksek noktalarıdır. Sinop yarımadasının çevresi 100 ila 500 metre arasında değişen alçak tepelerden oluşmaktadır. İl sınırları içerisinde bulunan önemli akarsuları Kızılırmak ve Gökırmak'tır (Yurt, 1983: 6747-6751).

Sinop İline bağlı Merkez, Ayancık, Boyabat, Dikmen, Durağan, Erfelek, Gerze, Saraydüzü ve Türkeli olmak üzere 9 ilçe bulunmaktadır. Merkez, Ayancık, Gerze ve Türkeli kıyı kesimde diğer ilçeler ise iç kesimlerde yerleşiktir. İlin iklimi kuzey kesimlerde tipik Karadeniz iklimine sahip olup, dağların yüksek ve denize paralel olması sebebiyle iklim özelliği iç kesimlerde etkisini yitirmektedir. Genel olarak ilde iklim az nemli yarı kurak özelliğe sahip kışları serin, yazları ılık ve sıcaklık farkı mevsimsel olarak fazla olmamaktadır. İç kesimler karasal iklim özelliğini taşımakta olduğundan bu parametreler farklılık göstermekte, Karadeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında geçiş bölgesi iklimine sahiptir. Bölgede bulunan Kızılırmak ve Gökırmak havzaları başta olmak üzere ilin değişik bölgelerindeki irili ufaklı akarsu kenarlarında pirinç, buğday, arpa, yulaf, mısır ile diğer baklagiller ve sebze ürünlerinin ekimi yapılmaktadır (Sinop Valiliği, 2019/1).

3.1.2. Sinop İlinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı

Sinop İlinin nüfusu Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2019 yılsonu itibariyle il merkezi nüfusu 54.260, merkeze bağlı köylerin nüfusu 11.585 olmak üzere toplam 65.845 olarak tespit edilmiştir. Sinop geçmiş yıllarda nüfus açısından ekonomik gerekçelerle ilçeleriyle beraber büyükşehirlere göç vermiş iller arasında başlarda yer almaktadır.

İlin ekonomik yapısı içerisinde sanayi çok gelişmiş olmamakla birlikte tarım, hayvancılık, balıkçılık, ormancılık, ticaret ve turizm üzerine kuruludur. Ancak son yıllarda Sinop merkez ve Boyabat ilçesinde teşvik kapsamına alınarak kurulan organize sanayi bölgeleri ile farklı sektörlerdeki sanayi kuruluşları faaliyet göstermeye başlamışlardır. İlin büyük bölümünün ormanlık alandan oluşması, orman ürünlerinin kesimi, imalatı, dağıtım faaliyetlerini yürüten kooperatifler, kereste atölyeleri ve diğer işletmeler aracılığı ile yapılan üretim, yurtiçi ve yurtdışına yapılan satışlar bölgede ciddi ekonomik büyüklük oluşturmaktadır (Sinop Valiliği, 2019/2).

3.2. BOYABAT İLÇESİNE GENEL BAKIŞ

Boyabat ilçesi Sinop'un en eski ilçelerinden birisi olmakla birlikte hem yüzölçümü hem de nüfus olarak en büyük ilçesidir. Osmanlı döneminde Kastamonu sancağına bağlı bir kaza iken Sinop'un il olmasıyla birlikte Sinop iline bağlanmıştır. Bu bölümde Boyabat ilçesinin tarihi, coğrafi yapısı ile sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.2.1. Boyabat'ın Tarihi ve Coğrafi Yapısı

Boyabat ilçesi tarihi ilk çağlara dayanan ve güzergâh olarak önemli konuma sahip eski yerleşim birimlerinden biridir. Üç bin yıllık yerleşime sahip Boyabat, sırasıyla Gaşgalar (Gasgaslar), Hititler, Paflagonyalılar, Lidyalılar, Persler, Pontuslar, Romalılar ve Bizanslıların egemenliğinde kalmıştır. 12'nci yüzyıldan itibaren Selçuklu devleti ve beylikler dönemi sonrasında Osmanlı egemenliğine girmiştir. Antik çağdan günümüze kadar olan zamanda ticaret yollarından biri olarak Boyabat önemli bir güzergâh olmuştur. Batıdan doğuya giden ulaşım yolu ile Anadolu'nun en kuzeyi liman kenti olan Sinop'tan iç kesimlere giden yolların kesiştiği yer olan Boyabat ile çevresinde tarihi ulaşım yollarını kanıtlayan hanlar, hamamlar ve kervansarayların yapıldığı bölgedeki tarihi araştırmalar neticesinde tespit edilmiştir (Başoğlu, 1972:24-72).

Boyabat'ın tarihi, bölgede Sinop ve Kastamonu tarihi ile beraber anılır. Boyabat antik çağdan itibaren Selçuklu dönemi, Candaroğulları ve Pervaneoğulları beylikleri döneminden sonra Osmanlı yönetimine girmiş, Tanzimat döneminde Kastamonu'ya

bağlı sancak iken Sinop'un sancak olmasıyla birlikte Sinop'a bağlı kadılık olmuş, Cumhuriyet döneminde ilçe olmuştur. İlçenin eski çağlardan günümüze kadar gelen önemli tarihi yapıtları Boyabat Kalesi başta olmak üzere bölgede kaya mezarları, hanlar, kervansaraylar, camiler, tekkeler, türbeler, mescitler, hamamlar, su kemerleri ve çeşmeler gelmektedir (Sevük, 1987:341-343).

Boyabat kültürel varlıkları açısından zengin ilçelerden biri olup, turizm açısından da son yıllarda öne çıkmaya başlamıştır. İlçe merkezinde tarihi dokusuyla geçmişten günümüze kadar ayakta duran Orta Çarşı, koruma altına alınan Boyabat Evleri, Boyabat Kalesi, Salarköy Kaya Mezarları, Çukurhan Köyü Kalesi ve Şelalesi, Kurusaray Köyü Bazalt Kayalıkları Tabiat Anıtı ile bölgedeki tekke, han, kemer ve çeşme gibi yapıtlar önemli turizm alanları arasında yer almaktadır (Boyabat Kaymakamlığı, 2019). Boyabat Belediyesi tarafından yapılan ve bölgenin kültürel birikiminin sergilendiği 'Yaşayan Kültürel Miras Müzesi' ve her yıl ekim ayında düzenlenen, tarihi geçmişi asırlara dayanan 'Boyabat Panayırı ve Yağlı Güreşleri' ile her yıl mayıs ayında düzenlenen 'Hıdrellez' şenlikleri İlçenin önemli değerlerindedir (Boyabat Belediyesi, 2019). Bölgenin coğrafi yapısı gereği birçok yaylaya sahip olması, yayla ve kır turizminin de gelişmesini sağlamıştır.

Boyabat'ın coğrafi yapısı, kuzeyden İsfendiyar dağları, güneyden Ilgaz dağlarının doğuya doğru olan uzantısı olan dağlar arasında yer alan geniş düzlüklere ve verimli arazilere sahip konumda bulunmaktadır. Doğuda Durağan ilçesi, batıda Taşköprü ilçesi, kuzeyde Sinop ili ve güneyde Saraydüzü ilçesi ile çevrilidir. Kastamonu ve Taşköprü bölgesinde doğan, Durağan'da Kızılırmak nehrine dökülen, Boyabat'ın idari sınırlarının ortasından geçen Gökırmak havzası geniş düzlüklere, verimli tarım arazilerine sahiptir. Boyabat'ın iklimi, dağların konumu itibarıyla deniz etkisinden uzak karasal iklime sahiptir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve soğuk geçmektedir. İlçenin rakımının 330 metre olması ve çevresinde bulunan baraj ve göletlerin çok olması iklimin biraz daha yumuşak geçmesini sağlamaktadır. Ancak yüksek kesimlere çıkıldıkça kış mevsimi daha zorlu geçmektedir. Karadeniz ikliminin etkisi yüksek dağların yapısı, konumu ve denize paralel olarak uzanması sebebiyle iç kesimlerde fazla görülmemektedir.

3.2.2. Boyabat'ın Nüfusu, Sosyal ve Ekonomik Yapısı

Boyabat ilçe merkezi 9 mahalleden ibaret olup, TÜİK verilerine göre adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde kayıtlı 2019 yılsonu itibariyle merkez nüfusu 28.240, köylerin nüfusu 16.195 olmak üzere toplam nüfus 44.435 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2020). Sinop gibi Boyabat da geçmiş yıllarda büyükşehirlerle oldukça göç vermiş şehirlerimizden biridir. Boyabat ilçesinden her ne kadar önceki yıllarda büyükşehirlerle göç vermiş olsa da, son yıllarda tarım, sanayi, ticaret ve diğer iş alanlarının gelişmesiyle birlikte göç verme hızında azalma görülmektedir.

İlçeden geçen Gökırmak ve Kolaz çayı başta olmak üzere diğer irili ufaklı akarsu havzalarında bulunan arazilerde tarımsal faaliyetler sürdürülmektedir. Tarımsal sulamaya önem verildiğinden dolayı bölgede çok sayıda sulama barajı ve göleti bulunmaktadır. İlçede akarsu boyunca yaygın ekilen tarım ürünü çeltik olup, kendine has özelliği olan pirinç üretiminde ve Türkiye çapında Boyabat pirinci önemli markalardan birisi olarak bilinmektedir. Boyabat'ta sebzeçilik ve meyvecilik ile birlikte yetiştirilen başlıca tarımsal ürünler; buğday, arpa, çavdar, mısır, yulaf ve diğer bakliyat ürünleri yer almaktadır.

Boyabat'ta özellikle arazilerin az olduğu dağ köylerinde ve bazı ova köylerinde hayvancılık geçim kaynakları arasındadır. Orman ve yaylaların geniş yer kaplaması ile hayvancılığa elverişli olması, hayvancılığı bölgede önemli geçim kaynağı yapmıştır. İlçede en çok yetiştirilen hayvan türleri arasında sığır, manda, koyun ve keçi ile kümes hayvanları gelmektedir.

İlçenin dağlık kesimlerinin zengin orman ürünlerine sahip olması ormancılık sektörünün gelişmesini sağlamış, ormancılık bölge insanı için önemli geçim kaynağı olmuştur. Bölge ormanında yetişen çam, meşe, köknar, kayın, ardıç ve gürgen önemli ağaçlardandır. Bu orman envali endüstriyel ürün olarak orman işletme birimi kontrolünde toplanarak yurtiçi ve yurtdışı pazarında dağıtımı yapılmaktadır. Orman köylülerinin kooperatifleşmeye gitmesiyle kurulan orman ve tarımsal kalkınma kooperatifleri, kereste ve marangoz atölyelerinin çok sayıda olması bölgenin ekonomik olarak kalkınmasında önemli katma değer sağlamıştır.

Boyabat iktisadi açıdan Sinop'un en gelişmiş ilçesidir. İlçedeki işletmeler ve ticarethanelerin sayısı ile büyüklükleri bunu göstermektedir. Boyabat sanayi alanında bazı sektörlerde önemli miktarda gelişme göstermiştir. Bölge toprağının elverişli olması sebebiyle sayısı otuzu bulan tuğla ve kiremit fabrikalarından oluşan toprak sanayi, ülke çapında uzun yıllardır inşaat sektörünün ihtiyacını karşılamaktadır. İlçede faaliyet gösteren taş ocakları, beton santralleri, parke, çivi-tel, cam-mozaik, tekstil, plastik, çeltik ve un fabrikaları önemli sanayi kuruluşları arasındadır. Son yıllarda Boyabat'ta organize sanayi bölgesinin kurulması ve faaliyete geçmesi ile beraber çeşitli sektörler bazında yatırımların artması sağlanmış, bu yatırımlar neticesinde işgücü temini ile bölgede istihdama önemli katkı sunulmuştur.

3.3. BOYABAT İLÇESİNE BAĞLI KÖYLER

Bu bölümde Boyabat ilçesine bağlı bulunan köy ve mahallelerinin sayısı, nüfusu, genel özellikleri ile Boyabat köylerinin sosyal ve ekonomik yapıları hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.3.1. Boyabat'ın Köylerine Genel Bakış

Boyabat ilçesine bağlı bulunan 107 köy ve 179 köy başlısı ünite mevcuttur. Bu köyler coğrafi yerleşim alanları ve nüfuslarına göre farklılık arz etmektedir. Boyabat köylerinin bir kısmı dağlık alanda, bir kısmı ırmak ve çay boylarında yerleşik olup, köylere bağlı üniteler fazla dağınık değildir. Bağlı ünitelerin bazıları o köyün veya yörenin ismi ile anılan yaylalardan oluşmaktadır.

Köylerde kalıcı olarak duran vatandaşların yanında, büyükşehirlerde ikamet ederken ikinci adres olarak ilkbahar ve yaz mevsimini köyünde geçirmek isteyen vatandaşlar da bulunmaktadır. Kış mevsiminin zorlu şartlarını çekmek istemeyen ekonomik olarak durumu iyi olan bazı köylüler ilçe merkezi veya diğer şehirlerde ikamet etmektedir.

3.3.2. Boyabat Köylerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı

Boyabat'a bağlı köylerin 2019 yılı itibariyle TÜİK verilerine göre nüfusu 16.195 olarak belirlenmiştir. Boyabat köylerinde geçmişten günümüze kadar olan zamanda büyükşehirilere yapılan göçler neticesinde nüfusta ciddi azalma meydana gelmiştir. Bu göçler sebebiyle köylerde sosyal ve ekonomik yaşamda bir gerileme yaşanmıştır. Nüfusun azalması ile birlikte köylerde okullar ve sağlık tesisleri kapatılmıştır.

Köylerin geçim kaynakları tarım, hayvancılık, ormancılık, meyve ve sebzeçilik üzerine dayalıdır. Akarsu boylarında çeltik başta olmak üzere buğday, arpa, çavdar, mısır, yulaf gibi tahıl ürünleri ile sebze ve meyvecilik yapılmaktadır. Bölgede büyük ölçekli tarım ve hayvancılık işletmesi olmamakla birlikte koyun ve keçiden oluşan küçükbaş ile sığır ve mandadan oluşan büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Kümes hayvancılığında da bu köylerde son zamanlarda küçük çapta çiftlikler kurulmuş, bu çiftlikler kanatlı hayvancılık sektöründe faaliyetlerini sürdürmektedir.

3.4. BOYABAT KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ

Tezin bu bölümünde araştırmaya konu olan Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin kuruluşu, amacı, görevleri, birliğe üye köyler ile personel ve araç durumları hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.4.1. Birliğin Kuruluşu

Boyabat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliğinin kuruluş tarihi 1964 yılına dayanmaktadır. Birlik bu yıldan sonra faaliyetlerini bir süre sürdürmüş daha sonra faaliyetlerine ara verdikten sonra tekrar devam etmiştir. Birlik 2003 yılında faaliyetlerini aktif hale getirmesi sonrasında yeniden yapılanmaya gitmiş, faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır. Birlik, ilçe kaymakamı başkanlığında, 107 köy muhtarı ve 3 il genel meclisi üyesinden oluşmaktadır.

2005 yılında 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte, Boyabat KHGB teşkilat yapısını ve işleyişini Kanun hükümlerine göre

uyarlayarak tüzüğünü değiştirmiştir. Birlik Tüzüğü, birlik üyelerinde meydana gelen değişikliğe, günün şartlarına ve mevzuat hükümlerindeki güncellemelere göre belirli zamanlarda bazı değişikliklere uğramış nihayetinde bugünkü halini almıştır.

3.4.2. Birliğin Amacı ve Görevleri

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin amacı ile birliğe üye köyler tarafından birliğe devredilen görev ve hizmetler Birlik Tüzüğü'nün 5'inci maddesinde açıklanmıştır. Bunlar özetle (Boyabat KHGB Tüzük, 2017):

- Birliğin üyesi olan köyler arasında yardımlaşmayı ve işbirliğini sağlamak, köy halkını daha üretken hale getirmek için kurs ve eğitim programları yapmak.
- Köylerin içme suyu, yol, kanalizasyon, sanat yapısı gibi alt yapı ihtiyaçlarına öncelik vererek bu hizmetler için proje hazırlamak, teknik eleman çalıştırmak, iş makineleri satın almak, araç kiralamak, projeler için harcama yapmak ve projeleri hayata geçirmek.
- Bölgede meydana gelecek afet, salgın hastalık ve felaketlerde diğer kamu kurum ve kuruluşları işbirliği yapmak.
- Birlik için ihtiyaç duyulan taşıt, demirbaş, kırtasiye, taşınır ve taşınmaz mal ve hizmet alımı için harcamada bulunmak, hizmet binası inşa etmek, satın almak ve kiralamak.
- Birliğe üye köylerin menfaatleri doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşları, dernekler, vakıflar, spor kulüpleri, kooperatifler gibi kuruluşlar ile işbirliği yapmak ve bunları desteklemek.
- Birliğe gelir sağlamak amacıyla ticari faaliyette bulunmak, şirket, vakıf, dernek, spor kulübü kurmak, kurulmuş olanlara iştirak etmek ve destek vermek.
- Gençleri kötü alışkanlıklardan korumak amacıyla bazı spor alanlarına yönlendirmek, bunun için tesis yapmak, malzeme almak, yurt içi ve yurtdışı müsabakalarına katılmalarını sağlamak.
- Köyleri ve yöreleri tanıtıcı gazete, dergi, kitap, broşür vb. yazılı ve görsel tanıtım ürünlerini yayınlamak, satın almak. Eğitim, tanıtım, kültür, turizm, spor, ticaret amaçlı yurtiçi ve yurtdışı turlar düzenlemek. Festival, şenlik, yöresel el

sanatları, sportif ve kültürel faaliyetleri düzenlemek, düzenleyen üye köyleri desteklemek.

- Köylerde yaşayan dul, yetim, yaşlı, şehit, gazi, engelli, fakir ve asker ailelerine ve diğer muhtaç ailelere yardımda bulunmak.
- Birlik üyesi köylerin tabi olduğu mevzuata göre köy tüzel kişiliklerine verilmiş olan görevlerin yerine getirilmesinde üye köylere yardımda bulunmak.
- Üye köylerin birlik imkânlarından eşit, dengeli, nüfus ve yüzölçümleri oranında yararlanmalarını sağlamak. Üye köy yönetimleri tüzükte yazılı hükümlere uymak ve üyelik görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür.
- İlçe güvenlik kuvvetlerinin önleyici kolluk hizmetlerini yerine getirirken ihtiyaç duyduğu makine, teçhizatın alınması ve bakım-onarımının yapılması. Kişi can ve mal güvenliğiyle ilgili tedbirleri almak ve bu konuda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ortaklaşa çalışarak destekte bulunmak.
- Boyabat'ın köyelerine hizmet götürme kamu kurum ve kuruluşlarının ödeneklerinin yetersiz olduğu durumlarda hizmet binası, hizmet aracı, demirbaş ve sarf malzeme tedariki konusunda birlik imkânları kapsamında destek vermek.

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin tüzük ile verilen görev, sorumluluk ve amaçlarına genel olarak baktığımızda ilçenin köyelerinin kamu hizmetlerinden etkin şekilde faydalanmaları için geniş yelpazede Birliğe yetkiler verildiği, diğer kamu kuruluşları tarafından köylere sunulan kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde, aksamaya meydan vermemek için Birliğin destekleyici görev üstlendiği görülmektedir.

3.4.3. Birliğe Üye Köyler

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği meclisini oluşturan üye köyler 107 adet olup, üye köylerin sayısı ve bu köylerin 2019 yılsonu itibariyle nüfusu Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Boyabat Köyleri ve 2019 Nüfusu

S.NO	KÖYÜN ADI	NÜFUSU	S.NO	KÖYÜN ADI	NÜFUSU
1	Akçakese	172	55	İmamlı	111
2	Akyürük	182	56	İsaoğlu	202
3	Alibeyli	216	57	Kadınlı	111
4	Ardıç	61	58	Karacaören	250
5	Arioğlu	71	59	Karamusalı	132

6	Aşağıseyricek	9	60	Kartaloğlu	141
7	Aşıklı	101	61	Kavacık	67
8	Aydoğan	85	62	Kavak	83
9	Bağlıca	255	63	Kayaboğazı	268
10	Bayamca	349	64	Keseköy	129
11	Bektaş	94	65	Kılıçlı	186
12	Bengübelen	38	66	Killik	51
13	Benişli	60	67	Koçak	163
14	Binerli	237	68	Köprücek	83
15	Bölüklü	57	69	Kovaçayır	58
16	Boyalı	166	70	Kozanlı	66
17	Bürüm	68	71	Kozkule	169
18	Büyükkaraağaç	55	72	Kurtlu	52
19	Çaltu	175	73	Kurusaray	148
20	Çarşak	205	74	Kuyucakpınar	163
21	Çatpınar	163	75	Kuzveren	76
22	Çattepe	332	76	Mahmutlu	88
23	Çaybaşı	72	77	Marufalınca	108
24	Cemalettin	131	78	Maruf	110
25	Çeşnigir	91	79	Murathı	206
26	Çorak	39	80	Oğlakçılar	185
27	Çukurhan	188	81	Okçumehmetli	58
28	Çulhalı	151	82	Ömerköy	130
29	Çurkuşlar	84	83	Ören	45
30	Dağtabaklı	37	84	Osmanköy	182
31	Darıözü	171	85	Paşalıoğlu	250
32	Daylı	142	86	Pehlivanlar	286
33	Dereçatı	31	87	Pirefendideresi	30
34	Dodurga	128	88	Salar	115
35	Doğrul	59	89	Sarıağaççayı	1669
36	Doğuca	195	90	Sarıyer	81
37	Düzkaraağaç	59	91	Şihlar	50
38	Edil	126	92	Şihli	168
39	Eğlence	126	93	Taşhanlı	51
40	Ekinören	98	94	Tekke	114
41	Emiroğlu	133	95	Tırnalı	140
42	Engilekin	124	96	Uzunçay	200
43	Erkeç	74	97	Yabanlı	35
44	Esengazili	134	98	Yaylacık	105
45	Esentepe	74	99	Yazıköy	74
46	Gazideresi	134	100	Yenicamili	150
47	Gazideretabaklı	100	101	Yenikayalı	26
48	Gökçe ağaçsakızı	161	102	Yeniköy	80
49	Gökçukur	150	103	Yenimehmetli	71
50	Göve	119	104	Yeşilçam	55
51	Günpınar	231	105	Yeşilköy	33
52	Haciahmetli	73	106	Yeşilyurt	1557
53	Hamzalı	181	107	Yukarıseyricek	60
54	Ilıca	207	TOPLAM		16.195

Kaynak: TÜİK 2019 Yılına İlişkin Nüfus İstatistik Sayfası (E.T:04.02.2020)

Yukarıdaki tabloda Birliğe üye köylerin 2019 yılı nüfusu, bağlıları ile beraber verilmiştir. Köylere bağlı üniteler, mahalle veya yayla olarak adlandırılan yerleşimlerin sayısı 179 adettir, merkez ve ünitelerin toplamda sayısı 286 adettir. İlçeye bağlı köylerin içinde nüfusu bin üzerinde olan iki köy dikkati çekmektedir. Bunlar yoğun nüfusa sahip Yeşilyurt ve Sarıağaççayı köyleridir.

3.4.4. Birliğin Personel ve Araç Durumu

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği kendisine mevzuat hükümlerine göre belirlenmiş olan yetki ve görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyduğu personel, araç ve iş makinelerini mali imkânlar çerçevesinde tedarik etmektedir. Birliğin personel çalıştırabilmesi usulü norm kadro ilke ve standartlarına tabi olmadığından personel, sözleşmeli şekilde 5355 sayılı MİB ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre istihdam edilmektedir.

Birlik temizlik işleri ve diğer yardımcı hizmetleri yürütmek üzere iki işçi, büro yazı işleri hizmetlerini yürütmek üzere bir büro işçisi, teknik hizmetleri yürütmek üzere bir inşaat mühendisi, mali işlemleri yürütmek üzere bir gerçekleştirme görevlisi ve birlik genel sekreterliği görevini yürütmek üzere bir kişi olmak üzere 6 personel görev yapmaktadır. Birlikte çalışan temizlik ve yardımcı hizmet işçileri, büro işçisi ve inşaat mühendisi personel 5355 sayılı Kanunun 18'inci maddesine göre sözleşmeli olarak çalışmakta olup, diğer iki personel diğer kamu kurumlarından mezkûr Kanun ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre görevlendirme ile çalışmaktadır.

Birliğe ait bir adet binek otomobil, iki adet kamyonet, bir adet arazöz, bir adet kazıcı-yükleyici, bir adet iş makinesi mevcuttur. Araçlar ve iş makinesi faal haldedir. Binek otomobil ve kamyonetlerden biri Birlik Başkanlığı tarafından kullanılmakta olup diğeri özel idarenin keşif, inceleme ve diğer teknik hizmetlerde kullanılmaktadır. Arazöz ve iş makinesi ise özel idare şantiyesinde köylerin altyapı hizmetlerinde çalışmaktadır. Gayrimenkul olarak bir adet tarihi bina olarak 'Boyabat Evi' restorasyonu tamamlandıktan sonra bina Birliğin adına tescil edilmiştir. Birlik envanterinde başka taşınmaz kaydı bulunmamaktadır.

3.5. BOYABAT İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ UYGULAMALARI

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 2015 ila 2019 yılları arasındaki uygulamalar, mali durumu, bütçesi ile beş yıl içerisinde gerçekleştirilen içme suyu, yol, sulama suyu, kanalizasyon yatırımları ve diğer yatırımlar bu bölümün konusunu oluşturmaktadır. Elde edilen veriler Boyabat KHGB'nin bütçeleri, iş programları, faaliyet raporları ışığında değerlendirmeye alınmıştır.

3.5.1. Birliğin Mali Durumu ve Bütçesi

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği Meclisi her yıl Mayıs ve Kasım ayında Tüzük gereği toplanır. Mayıs ayındaki toplantıda; meclis başkanlık divanı, encümen üyeleri ve ihtisas komisyonu üyelerinin seçimi yapılır. Toplantıda bir önceki mali yıl bütçe kesin hesabı görüşülerek diğer gündem maddeleri ile beraber karara bağlanır.

Birliğin mali hizmetler birimi tarafından hazırlanan gelir-gider bütçesinin çerçevesi 'Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği' hükümlerinde belirtilen ilke ve standartlara göre çizilmektedir. Mali hizmetler birimince hazırlanan bütçeler ve ekli mali tablolar öncelikle encümende görüşülerek kabul edildikten sonra meclisin onayına sunulur. Bütçe ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyine göre hazırlanır, mecliste ikinci düzeye kadar görüşülerek kabul edilir.

Tablo 7: Boyabat KHGB 2015 – 2019 Yılları Bütçesi

BÜTÇE GELİR-GİDER TAHMİNLERİ VE GERÇEKLEŞME ORANLARI						
Yıllar	Bütçe Gelir Tahmini	Gerçekleşen Gelir	Oranı %	Bütçe Gider Tahmini	Gerçekleşen Gider	Oranı %
2015	9.500.000 ₺	6.040.735 ₺	63,59	9.500.000 ₺	5.629.245 ₺	59,26
2016	6.500.000 ₺	6.118.703 ₺	94,13	6.500.000 ₺	6.264.883 ₺	96,38
2017	8.266.000 ₺	6.331.824 ₺	76,60	8.266.000 ₺	6.132.792 ₺	74,19
2018	8.800.000 ₺	8.602.351 ₺	97,75	8.800.000 ₺	5.335.538 ₺	60,63
2019	9.450.100 ₺	6.662.573 ₺	70,50	9.450.100 ₺	5.288.598 ₺	55,96

Kaynak: Boyabat KHGB. 2015-2019 Yılları Bütçe Kararnameleri

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 2015 ila 2019 yılları arasında hazırlanan bütçesi ve gerçekleşen kesin hesap bilgileri yer almaktadır. Birliğin belirtilen dönemlerdeki bütçe rakamları gelen ödeneklerin yıllar itibariyle farklı olması sebebiyle değişkenlik göstermektedir.

Birliğin bütçesini oluşturan mali mevzuat hükümlerine göre aşağıda birinci ve ikinci düzey olarak kodlanan ana kalemler şunlardır.

Bütçe Gelir Kalemleri:

03.01	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri
03.06	Kira Gelirleri
04.04	Kurum ve Kişilerden Alınan Bağış ve Yardımlar
04.05	Proje Yardımları
05.01	Faiz Gelirleri
05.02	Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar
05.03	Para Cezaları
05.09	Diğer Çeşitli Gelirler

Bütçe Gider Kalemleri:

01.03	İşçi Giderleri
01.05	Diğer Personel Giderleri
03.02	Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları
03.03	Yolluklar
03.05	Hizmet Alımları
03.06	Temsil ve Ağırılama Giderleri
03.07	Menkul Mal Alımları ve Bakım-Onarım Giderleri
03.08	Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri
05.03	Kar Amacı Gütmeyen Kurumlara Yapılan Transferler
06.01	Mamul Mal Alımları
06.05	Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri
07.01	Yurtiçi Sermaye Transferleri
09.06	Yedek Ödenek

Birlik mali mevzuata göre hazırladığı bütçe çerçevesinde gelir ve harcama kalemlerini dördüncü düzeye kadar sınıflayarak düzenlemektedir. Bazı durumlarda harcama kalemleri arasında ödeneklerin yetersiz kaldığı durumlarda, bütçeyi aşmamak şartıyla ödenek aktarması yapılabilmektedir. Harcama ekonomik kodları arasında yapılan ödenek aktarma işlemleri, her bir kalemi ayrı belirtmek şartıyla encümen kararı neticesinde yapılması gerekmektedir.

Aşağıdaki tabloda Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin beş yıllık bütçesinde yer alan ve gelir kalemlerini oluşturan bilgiler yer almaktadır.

Tablo 8: Boyabat KHGB 2015 – 2019 Yılları Bütçe Gelirleri

KHGB GERÇEKLEŞEN GELİR DAĞILIMI						
BÜTÇE GELİR KALEMİ	2015	2016	2017	2018	2019	TOPLAM
Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	5.100 ₺	3.000 ₺	2.600 ₺	900 ₺	1.800 ₺	13.400 ₺
Proje Yardımları	5.839.174 ₺	5.873.205 ₺	6.033.442 ₺	8.003.498 ₺	6.134.795 ₺	31.884.114 ₺
Faiz Gelirleri	46.417 ₺	56.436 ₺	73.931 ₺	190.443 ₺	211.243 ₺	578.470 ₺
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	150.044 ₺	80.861 ₺	219.653 ₺	147.350 ₺	146.097 ₺	744.005 ₺
Diğer Çeşitli Gelirler	0 ₺	105.201 ₺	2.198 ₺	104.502 ₺	168.638 ₺	380.539 ₺
TOPLAM	6.040.735 ₺	6.118.703 ₺	6.331.824 ₺	8.446.693 ₺	6.662.573 ₺	33.600.528 ₺

Kaynak: Boyabat KHGB 2015-2019 Yılları Mali Tablolar

Birliğin gelir kalemlerini oluşturan başlıklardan mal ve hizmet satış gelirleri; şartname, basılı evrak, kira ve form satış gelirlerinden oluşmaktadır. Birliğin ana geliri olan proje yardımları; merkezi yönetimden gelen KÖYDES ödenekleri başta olmak üzere, mahalli idare olarak il özel idaresinden gelen ödenekler ile diğer destekleyici kurum ve kuruluşlardan proje karşılığı gelen ödeneklerden oluşmaktadır. Bu ödeneklerin toplamı 31.884.114 TL ile son beş yılda gelen toplam ödeneğin % 94,89'unu oluşturmaktadır. Birliğin diğer gelir kaynağı mevduat faiz gelirleridir. Birlik elindeki para kaynağını anlaşmalı olduğu bankada vadeli hesap açmak suretiyle faiz

geliri elde etmektedir. Kişi ve kurumlardan alınan paylar; maden işletmelerinden alınan paylar ile Birliğe üye köylerden alınan katılım paylarından oluşmaktadır. Diğer çeşitli gelirler ise yukarıda belirtilenler dışında kalan kalemler olup bu gelirler, bazı vergi ve sigorta teşviklerinden elde edilen gelirler ile sözleşme ihlali sebebiyle taraflara kesilen idari para cezalarından oluşmaktadır.

Köylere Hizmet Götürme Birliğinin bütçesi içerisinde en büyük paya sahip olan ödenek KÖYDES'tir.

Tablo 9: Boyabat KHGB 2015 – 2019 Yılları KÖYDES Ödenekleri

KHGB KÖYDES ÖDENEKLERİ				
YILLAR	KÖYDES	ORTAK ALIM KESİNTİSİ	MÜŞAVİRLİK / YÖNETİM GİDERİ	KALAN ÖDENEK
2015	1.620.693 ₺	162.069 ₺	32.413 ₺	1.426.211 ₺
2016	1.730.897 ₺	173.090 ₺	34.617 ₺	1.523.190 ₺
2017	4.620.251 ₺	462.025 ₺	92.405 ₺	4.065.821 ₺
2018	7.700.418 ₺	1.230.602 ₺	154.008 ₺	6.315.808 ₺
2019	7.683.477 ₺	2.483.097 ₺	230.504 ₺	4.969.876 ₺
TOPLAM	23.355.736 ₺	4.510.883 ₺	543.947 ₺	18.300.906 ₺

Kaynak: Boyabat KHGB 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Tablo 9'da Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği Başkanlığına merkezi yönetim tarafından gönderilen KÖYDES ödeneklerinin dağılımı yer almaktadır. Özellikle 2017 yılından itibaren gönderilen ödeneklerde ciddi artışlar olmuştur. Bazı kriterlere göre her birliğe ayrı gönderilen ödeneklerin dağılımı ve kesintiler, her yıl yayımlanan usul ve esaslar çerçevesinde Vali başkanlığında toplanan il tahsisat komisyonu toplantısı neticesinde alınan kararlar ile belirlenmektedir. Ortak alım, müşavirlik ve yönetim gideri kesintileri, alınan kararlarla yıllara göre farklılık göstermektedir. Ortak alım kesintileri; asfalt, boru alımı, yedek parça, sayısal harita, akaryakıt, etüd-proje ve teknik kontrollük gibi ortak ihtiyaçlara ayrılır. Müşavirlik ve yönetim gideri birlik hesaplarına aktarılır. Ortak alım ödenekleri valinin oluşturacağı

birim koordinesinde il özel idaresi veya merkez köylere hizmet götürme birliği hesaplarına aktarılır. Kalan ödenekler hazırlanan projeler ve çalışma programı kapsamında belirlenen öncelik sırasına göre altyapı yatırımları için kullanılmaktadır.

Tablo 10’da Birliğin son beş yıllık gerçekleştirdiği giderlerin harcama kalemlerine göre sınıflandırılması gösterilmiştir.

Tablo 10: Boyabat KHGB 2015 – 2019 Yılları Bütçe Giderleri

KHGB GERÇEKLEŞEN GİDER DAĞILIMI						
BÜTÇE GİDER KALEMİ	2015	2016	2017	2018	2019	TOPLAM
İşçi Giderleri	559.209 ₺	819.757 ₺	649.473 ₺	910.416 ₺	1.431.219 ₺	4.410.174 ₺
Encümen ve Diğer Personel Giderleri	34.704 ₺	41.387 ₺	40.168 ₺	40.100 ₺	57.239 ₺	173.498 ₺
Tüketime Yönelik Mal ve Hizmet Alımı	17.124 ₺	21.134 ₺	42.802 ₺	295.842 ₺	255.193 ₺	632.095 ₺
Yolluklar ve Görev Giderleri	7.845 ₺	78.391 ₺	5.739 ₺	10.483 ₺	23.131 ₺	125.589 ₺
Hizmet Alımları	1.844 ₺	286.697 ₺	262.400 ₺	285.391 ₺	14.472 ₺	850.804 ₺
Temsil ve Tanıtma Giderleri	20.530 ₺	23.660 ₺	17.454 ₺	28.788 ₺	28.392 ₺	118.824 ₺
Menkul Mal Alımları ve Bakım-Onarım Giderleri	35.431 ₺	30.999 ₺	41.418 ₺	207.163 ₺	124.065 ₺	439.076 ₺
Gayrimenkul Mal Bakım Onarım Giderleri	2.140.026 ₺	1.821.593 ₺	70.435 ₺	21.035 ₺	288.359 ₺	4.341.448 ₺
Kar Amacı Gütmeyen Kurumlara Yardımlar	2.225 ₺	87.202 ₺	36.606 ₺	0 ₺	0 ₺	126.033 ₺
Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	2.302.463 ₺	2.577.278 ₺	4.280.983 ₺	1.672.008 ₺	2.723.128 ₺	13.555.860 ₺
Yurtiçi Sermaye Giderleri	507.844 ₺	476.785 ₺	685.314 ₺	847.579 ₺	343.400 ₺	2.860.922 ₺
TOPLAM	5.629.245 ₺	6.264.883 ₺	6.132.792 ₺	4.318.805 ₺	5.288.598 ₺	27.634.323 ₺

Kaynak: Boyabat KHGB. 2015-2019 Yılları Mali Tablolar

Birlik bünyesinde çalışan sözleşmeli işçiler ile İŞKUR Toplum Yararına Program (TYP) kapsamında çalışan geçici işçiler için ayrılan ödeneklerin kullanıldığı harcama kalemi işçi giderlerinde gösterilmiştir. TYP kapsamında çalışma ve İŞ Kurumu İl Müdürlüğü tarafından Birlik hesaplarına gönderilen ödenekler işçi giderlerinin %

90'ını oluşturmaktadır. Belirtilen dönemlerde program kapsamında yıllık çalıştırılan işçi sayısı 15 ila 60 kişi arasında değişmektedir. Her ne kadar katılımcılar İŞKUR üzerinden alınsa da aylık, sosyal güvenlik primi ve diğer özlük işlemleri, gönderilen ödeneğe göre Birlik tarafından gerçekleştirilmektedir. Mevzuata göre personel giderleri, gerçekleşen toplam bütçe giderlerinin % 10'unu aşmaması gerekmektedir. Encümen üyelerine ödenen huzur hakkı ödemeleri ile başka kamu kurumlarından görevlendirme ile çalışan personele ödenen ücret giderleri ikinci sırada yer almaktadır.

Tüketime yönelik mal ve hizmet alımları; bina, şantiye ve büro hizmetleri için kırtasiye, büro malzemesi, temizlik malzemesi, yakacak vb sarf malzeme alımı ile Birliğe ait araçlara akaryakıt ve yedek parça alımından oluşmaktadır. Yolluk ve görev giderleri, Birlikte görev yapan personelin ilçe dışında görev alacakları durumlarda ödenen harcırah giderleri ile kurum ve kuruluşlara tarifeye bağlı yapılan ödemelerden oluşmaktadır. Hizmet alımları; görev alanı olan köylerde yapılacak işler için araç ve iş makinesi kiralama, müşavirlik, uygulama proje hizmetlerinin alım işlerini kapsamaktadır. Temsil ve tanıtma giderleri; Birlik başkanlığınca tertip edilen yöresel, kültürel ve tanıtım amaçlı törenlerde yapılan harcamaların yapıldığı kalemdir.

Menkul mal alımları ve bakım-onarım giderleri; Birliğin ihtiyaç duyduğu araç ve iş makinesi alımları ile büro hizmetleri için taşınır (demirbaş) mal alımları için ayrılmış olan harcama kalemidir. Bu harcamaların içinde binek otomobil alımı, kamyonet alımı, büro işleri için bilgisayar, yazıcı, fotokopi makinesi ve benzeri taşınırları içermektedir. Gayrimenkul mal bakım, onarım giderleri; merkezi yönetimden ve mahalli idarelerden gelen ödeneklerin birlik ihale mevzuatına göre köy üst yapılarının yapım ve onarımları ile ilçe merkezinde bulunan okul ve yurt yapım-onarımında kullanılmasını içermektedir.

Kâr amacı gütmeyen kurumlara yapılan yardımlar; özellikle eğitim kurumları başta olmak üzere ve diğer kuruluşlara Birlik başkanlığınca yapılan ayni ve nakdi yardımları kapsamaktadır. Gayrimenkul sermaye üretim giderleri; Birliğe proje karşılığı gelen tahsisli ödeneklerin kullanıldığı içme suyu ve yol başta olmak üzere köylerin altyapı ve üst yapı işlerinde kullanılan harcama kalemidir. KÖYDES başta olmak üzere diğer kaynaklardan köy altyapıları ve üst yapıları için gönderilen bu ödenekler bütçede önemli yer tutmaktadır. Yurtiçi sermaye giderleri; köy muhtarlıklarına pür emanet işler için yapılan ayni ve nakdi yardımları kapsamaktadır.

3.5.2. Birliğin İçme Suyu Yatırımları

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 2015-2019 yılları arasında gerçekleştirdiği içme suyu yatırımları, ödeneğin kaynaklarına göre açıklanmıştır. Bu kaynaklar KÖYDES, İl Özel İdaresi ve İller Bankası destekli yatırımlardır.

Tablo 11: Boyabat KHGB 2015-2019 Yılları Arasındaki İçme Suyu Yatırımları

İÇME SUYU YATIRIMLARI				
Yıllar	Projenin Kaynağı	Projenin Türü	Proje Sayısı	Proje Bedeli
2015	KÖYDES	Yeni Tesis, Tesis Geliştirme, Bakım-Onarım	24	896.211 ₺
	İl Özel İdaresi		2	93.480 ₺
	İller Bankası		-	0 ₺
2016	KÖYDES	Yeni Tesis, Tesis Geliştirme, Bakım-Onarım	-	0 ₺
	İl Özel İdaresi		9	337.000 ₺
	İller Bankası		4	340.158 ₺
2017	KÖYDES	Yeni Tesis, Tesis Geliştirme, Bakım-Onarım	2	317.000 ₺
	İl Özel İdaresi		3	358.607 ₺
	İller Bankası		2	296.975 ₺
2018	KÖYDES	Yeni Tesis, Tesis Geliştirme, Bakım-Onarım	13	986.368 ₺
	İl Özel İdaresi		17	410.800 ₺
	İller Bankası		-	0 ₺
2019	KÖYDES	Yeni Tesis, Tesis Geliştirme, Bakım-Onarım	3	750.000 ₺
	İl Özel İdaresi		8	543.625 ₺
	İller Bankası		-	0 ₺
TOPLAM			87	5.330.224 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Yukarıdaki tabloda Birliğin 2015 ve 2019 yılları arasında gerçekleştirdiği 87 projenin kaynağına göre dağılımı yer almaktadır. Tabloya göre son beş yıllık içme suyu yatırımlarını 42 proje ile KÖYDES, 39 proje ile İl Özel İdaresi ve 6 proje ile İller

Bankası kaynakları oluşturmaktadır. KÖYDES içme suyu proje harcamaları toplamı 2.949.579 TL ile son beş yıldaki içme suyu yatırımlarının % 55,34'ünü kapsamaktadır. İl özel idaresi kaynaklı içme suyu projeleri toplamı 1.743.512 TL ile yatırımların % 32,71'ini oluşturmaktadır. İller bankası hibeli içme suyu projelerinin toplamı 637.133 TL ile yatırımların % 11,95'ini oluşturmakta olup, İller bankası içme suyu hibeleri sadece 2016 ve 2017 yıllarında gerçekleşmiştir. Birlik tarafından içme suyu projelerine 2016 yılı hariç diğer yıllarda KÖYDES'ten kaynak ayrılmış, içme suyu projelerine il özel idaresi kaynaklı ödenekler her yıl ayrılmıştır.

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin uygulama öncelikleri arasında yer alan içme suyu projeleri; yeni tesis, tesis geliştirme, sondaj, enerji nakil hattı, bakım ve onarım işlerinden oluşmaktadır. Bu projeler uygulamaya konulurken birden çok köyün içme suyu ihtiyacını karşılayan grup içme suyu projeleri başta olmak üzere nüfusu fazla olan köylere öncelik verilmektedir.

YPK kararları ve 2018 yılından sonra Cumhurbaşkanlığı kararları neticesinde belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde içme suyu tesisi olmayan köylerden başlayarak susuz üniteler için hazırlanan içme suyu projelerine ödenek tahsis edilmektedir. Bununla beraber içme suyu tesisi ve hattında sorun olan üniteler için bakım ve onarım projelerine yer verilmektedir. İçme suyu projeleri memba tahsisi, ishale hattı, şebeke hattı, sondaj, içme suyu göleti, arıtma sistemi, enerji nakil hattı, terfi binası, içme suyu depo yapımı, bakımı, onarımı ve dezenfeksiyon işleri belirlenen genel esaslar çerçevesinde yerine getirilmektedir.

3.5.3. Birliğin Yol Yatırımları

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği gerçekleştirdiği yol yatırımları ile bölgede yıllardır süre gelen ulaşım sorununun giderilmesinde önemli rol oynamıştır. Önceki yıllarda ve araştırma konusu 2015 ila 2019 yılları arasında köy yollarının açılması ve standartlarının iyileştirilmesine yönelik yatırımlar bunun göstergesi olmuştur. Köy yollarının öncelik sıralamasına göre programı tesviye, stabilize, asfalt, parke ve beton yol yapımı ile istinat duvarı, köprü, menfez yapımı gibi sanat yapısı işlerinden oluşmaktadır.

Köylerin tamamına her zaman ulaşım sağlanmaktadır. Boyabat köylerine ve bağlı ünitelere ulaşımı sağlayan toplam yol ağı 916 km'dir. 2019 yılı itibariyle 308 km asfalt yol, 430 km stabilize yol, 149 km tesviyeli yol, 8 km ham yol, 1,7 km parke yol ve 19,3 km beton yol ağına sahiptir. Toplam yol ağı içerisinde asfalt yol %33,62'sini, stabilize yol % 46,94'ünü, tesviyeli ve ham yol % 17,14'ünü, parke ve beton yol % 2,29'unu oluşturmaktadır. İlçeye bağlı 88 köye asfalt yol ile ulaşılmakta olup, kalan 19 köye stabilizeli yol ile ulaşım sağlanmaktadır.

Tablo 12: Boyabat KHGB 2015-2019 Yılları Yol Yatırımları

KHGB YOL ve SANAT YAPISI YATIRIMLARI				
Yıllar	Projenin Türü	Proje Adeti	Proje Ölçüsü	Proje Bedeli
2015	I. Kat Asfalt	2	9 km	360.000 ₺
	II. Kat Asfalt	1	10 km	170.000 ₺
2016	I. Kat Asfalt	6	21,8 km	1.523.190 ₺
	II. Kat Asfalt	-	-	-
2017	I. Kat Asfalt	9	42 km	3.748.821 ₺
	II. Kat Asfalt	1	1,4 km	87.200 ₺
	Parke Taşı	1	0,7 km	229.800 ₺
2018	I. Kat Asfalt	10	25 km	2.082.500 ₺
	II. Kat Asfalt	5	22,2 km	484.000 ₺
	Beton Yol	4	18,5 km	2.762.940 ₺
2019	I. Kat Asfalt	9	31,5 km	2.544.876 ₺
	II. Kat Asfalt	5	28,7 km	1.650.000 ₺
	Menfez	1	-	25.000 ₺
TOPLAM		54	210,8 km	15.668.327 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Birlik ödeneklerinin Tablo 12'de belirtilen beş yıllık dönemde yol ve sanat yapısı yatırımlarına kullanılan kaynaklara bakıldığında; tüm yıllarda toplam 129,3 km birinci kat asfalt yapımı için harcanan 10.259.387 TL ile gelen toplam ödeneğin % 65,48'ini

kapsamaktadır. 2015, 2017,2018 ve 2019 yıllarında yapılan 62,3 km ikinci kat asfalt yapımı için harcanan 2.391.200 TL ile gelen toplam ödeneğin % 15,26'sını oluşturmaktadır. 2018 yılında yapılan 18,5 km beton yol yapımı için 2.762.940 TL ayrılan ödenek ile toplam ödeneğin % 17,63'ünü oluşturmaktadır. 2017 ve 2019 yıllarında yapılan kilitli parke taşı ile menfez yapımı için toplam harcanan 254.800 TL ödeneğin % 1,63'ünü oluşturmaktadır. Yol yatırımlarının büyük bölümü KÖYDES projesiyle karşılanmakta olup, kalanı Sinop İl Özel İdaresi, İller Bankası ve diğer ödeneklerden artan yatırım gelirlerinden karşılanmaktadır.

Yol yapım işleri için yukarıda belirtilen ödeneklere altyapı çalışmalarında gerekli olan işçilik, araç ve malzeme giderleri de dâhildir. Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği asfalt ve diğer yol yapımında araç-ış makinesi kiralama, işçi çalıştırma, akaryakıt alımı, yedek parça alımı, bitüm alımı ile diğer mal ve hizmet alımlarını piyasadan temin ederek altyapı için ihtiyaç duyulan işleri yerine getirir. Birlik bu işleri tamamen kendisi yapabileceği gibi bitüm, ekipman ve asfalt işçiliği gibi işin bir kısmını il özel idaresi ile protokol yapmak suretiyle de yerine getirebilmektedir.

Yol asfalt, beton ve parke taşı yapımındaki maliyet, yolun altyapı durumu, genişliği, yolun bulunduğu coğrafi yapı, teknik özellikleri ve yıllar bazındaki malzeme fiyatları değişkenlik gösterebilmektedir. Bazı köy yollarında zeminin sağlam olması sebebiyle temel malzeme az gitmekteyken, zemini gevşek olan yollarda temel malzeme daha fazla gitmektedir. Birinci kat asfalt kaplama yapımının maliyeti ikinci kat asfalta göre daha yüksektir. Beton yol ve bitümlü sıcak karışım (sıcak asfalt) ise birinci kat asfalta göre daha maliyetlidir.

Köylere Hizmet Götürme Birliği hazırlanan yıllık programlar kapsamında planlanan yol standartlarının geliştirilmesi amacıyla Sinop İl Özel İdaresinin Boyabat'taki şubesi olan İlçe Özel İdare Müdürlüğü ile müşterek çalışmalar yaparak ihtiyaç duyulan araç, iş makinesi, malzeme ve personeliyle, aynı sorumluluk alanı olan köylerdeki ulaşım sorunlarının çözümüne katkı sağlamaktadır. İl Özel İdaresinin Boyabat ilçesinde kurulu olan bakımevinde görevli personel, araç ve iş makineleri, Birliğin yol altyapı çalışmalarına önemli destek vermektedir.

3.5.4. Birliğin Sulama Suyu Yatırımları

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin sulama amaçlı yatırımları yapım, onarım işleri ile boru alımı şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu işler birim fiyat veya götürü bedel ihaleli olarak değil de pür emanet işlerden oluşmaktadır. Pür emanet işler malzeme ve iş makinesi desteği idare tarafından karşılanmak suretiyle işçilik ve diğer giderler köy muhtarlıkları aracılığı ile karşılanarak tamamlanmasını esas almaktadır. Birliğin son beş yıllık sulama suyu destekleri; boru alımı, sulama arki açma, sulama kanalı, bent yapımı ve iş makinesi kiralanması suretiyle çalıştırılması işlerinden oluşmaktadır.

Tablo 13: Boyabat KHGB 2015-2019 Yılları Sulama Suyu Yatırımları

KHGB SULAMA SUYU YATIRIMLARI			
Yıllar	Projenin Türü	Proje Sayısı	Proje Bedeli
2015	Sulama Suyu Tesisi Yapım	4	259.354 ₺
2016	Sulama Suyu Tesisi Bakım Onarım	5	37.950 ₺
2017	Sulama Suyu Tesisi Bakım Onarım	2	27.279 ₺
2018	Sulama Suyu Tesisi Bakım Onarım	4	58.205 ₺
2019	Sulama Suyu Tesisi Bakım Onarım	2	21.250 ₺
TOPLAM		17	404.038 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu akarsu boylarında bulunan köylerin müşterek küçük ölçekli tarımsal sulama tesisleri için yapılan destekler, Birliğin altyapı için ayrılan ödeneklerinin küçük bölümünü oluşturmaktadır. Yukarıdaki tabloda 2015 yılında yapılan sulama suyu tesisi yapımı projeli iş olarak ihale yoluyla yapılmıştır. Diğer yıllarda yapılan işlerin tamamı mevcut sulama hattının bakım ve onarımı için pür emanet işleri kapsamaktadır. Genel itibariyle faaliyetlere bakıldığında, Birlik tarafından sulama suyu işleri için çok fazla ödenek ayrılmadığı görülmektedir. Bunun birinci

sebebi tarımsal faaliyetlerin yapıldığı geniş bölgelerde sulama birliklerinin kurulmuş olması ve desteklemelerin bu birliklerden sağlanması, ikinci sebebi ise bölgedeki büyük ölçekli sulama göleti ve sulama barajı yatırımlarının DSİ aracılığı ile yapılmasıdır. İlçeye bağlı köylerin bulunduğu farklı bölgelerdeki küçük ölçekli tarımsal sulama işleri için Birlik tarafından bütçe ayrılmaktadır.

3.5.5. Birliğin Kanalizasyon Yatırımları

Atık su amaçlı yapım ve onarım işleri ile boru alımı ve fosseptik inşaatından oluşan kanalizasyon işleri Birliğin önemli altyapı hizmetleri arasında yer almaktadır. Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 2015 – 2019 yılları arasında hayata geçirdiği kanalizasyon tesisi yatırımları aşağıdaki tabloya çıkarılmıştır.

Tablo 14: Boyabat KHGB 2015-2019 Yılları Kanalizasyon Yatırımları

KHGB KANALİZASYON YATIRIMLARI				
Yıllar	Projenin Kaynağı	Projenin Türü	Proje Sayısı	Proje Bedeli
2015	İl Özel İdaresi	Kanalizasyon Tes.Yapım/Onr.	6	363.805 ₺
	İller Bankası	Kanalizasyon Tesisi Yapım	2	148.335 ₺
2016	İl Özel İdaresi	Kanalizasyon Tes.Yapım/Onr.	4	340.500 ₺
	İller Bankası	Kanalizasyon Tesisi Yapım	2	272.074 ₺
2017	İl Özel İdaresi	Kanalizasyon Tes.Yapım/Onr. Muhtelif Köylere Boru Alımı	1	46.326 ₺
2018	İl Özel İdaresi	Kanalizasyon Tes.Yapım/Onr. Muhtelif Köylere Boru Alımı	4	195.489 ₺
2019	İl Özel İdaresi	Kanalizasyon Tes.Yapım/Onr. Muhtelif Köylere Boru Alımı	5	129.847 ₺
TOPLAM			24	1.496.376 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Tablo 14'e göre kanalizasyon altyapı hizmetlerinde kullanılan kaynakların başında Sinop İl Özel İdaresi ve İller Bankası gelmektedir. İller Bankası hibeli 2015 ve 2016 yıllarında gerçekleşen kanalizasyon projelerinin toplam bedeli 420.409 TL'dir. Bu

4 proje de beş yıllık dönemdeki harcanan toplam miktarın % 28,10'una tekabül etmektedir. Kalan 20 projenin harcama bedeli 1.075.967 TL ile belirtilen dönemdeki ödeneğin % 71,90'ını oluşturmaktadır. Beş yıllık süreçte atık su altyapı projelerinin çevre ve halk sağlığı da dikkate alınarak projeler hazırlanmış, köy atık sularının içme suyu havzasını tehdit ettiği bölgeler ve içme suyu şebeke altyapısı tamamlanmış köylere öncelik verilmiştir. Tabloya göre 2015 ve 2016 yıllarına ait köy kanalizasyon projeleri ihaleli yapım işi olarak gerçekleşmiştir. Sonraki üç yıla ait projeler ise ağırlıklı olarak kanalizasyon borusu ve diğer malzeme alımı şeklinde gerçekleşmiştir. Pür emanet bu alımlarda da malzeme ve iş makinesi Birlik başkanlığınca karşılanmakta, işçilik ve diğer yükümlülükler köy muhtarlığı tarafından yerine getirilmektedir.

2019 yılı itibariyle Birliğin üyesi köylerin 88'inde, bağlı ünitelerin (mahallelerin) 96'sında kanalizasyon şebeke hattı mevcuttur. Kanalizasyon tesisi olan bu köy ve bağlılarında ikamet edenlerin toplam nüfusu 14 bin civarındadır. Bu da köylerin toplam nüfusunun % 86'sının kanalizasyon hizmetinden faydalandığını göstermektedir. Gelen ödeneklerin verilen hizmetlere göre bakıldığında, kanalizasyon diye tanımlanan atık su tesisi hizmetleri araştırmaya konu dönemde Birlik yatırımları içerisinde yol ve içme suyu projelerinden sonra üçüncü sırada yer almaktadır.

3.5.6. Birliğin Diğer Yatırımları

Köylerde ihtiyaç duyulan okul, cami, sağlık ocağı, lojman, köy konağı, park, mesire yeri ve diğer sosyal donatı alanlarının yapım, bakım ve onarım işlerinin yapılması veya bu işlerin köy muhtarlığınca yapılması için ayni ve nakdi yardımda bulunulması Köylere Hizmet Götürme Birliğinin diğer faaliyetleri arasında yer almaktadır. Ayrıca merkezi yönetim bütçesinden bakanlıklar aracılığıyla veya mahalli idarelere ait bütçeden proje karşılığı gönderilen ödeneklerin 5355 sayılı MİB Kanununun 18'inci maddesine göre gönderilerek, yatırımların Birlik ihale mevzuatına göre gerçekleşmesi sağlanmaktadır. Okul ve yurt yapımları Milli Eğitim Bakanlığından gönderilen okul ve yurt yapımı için kullanılan ödenekler, İl Özel İdaresinden okul bakım ve onarımları için kendi bütçesinden Birliğe ayrılan ödenekler bu kapsamda yer almaktadır.

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 2015 – 2019 yılları arasında köy muhtarlıklarına yapmış olduğu ayni ve nakdi yardımlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 15: Boyabat KHGB 2015-2019 Köy Yardımları

KHGB KÖYLERE YAPILAN AYNİ-NAKDİ YARDIMLAR			
Yıllar	Yardımanın Türü	Köy Sayısı	Yardım Miktarı
2015	Ayni ve Nakdi Yardım	14	381.565 ₺
2016	Ayni ve Nakdi Yardım	21	131.434 ₺
2017	Ayni ve Nakdi Yardım	42	538.002 ₺
2018	Ayni ve Nakdi Yardım	53	540.176 ₺
2019	Ayni ve Nakdi Yardım	29	343.400 ₺
TOPLAM		159	1.934.577 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Tablo 15'te Birliğin kendi bütçesinden köy muhtarlıklarına altyapı ve üst yapı ihtiyaçları için yapılan ayni ve nakdi yardım miktarları yer almaktadır. Köylerde ihtiyaç duyulan hizmetlerin tespiti için öncelikle muhtarlık tarafından alınan dilekçe neticesinde Birliğin teknik elemanı tarafından mahallinde yapılan inceleme sonucu hazırlanan rapor ile ihtiyaçlar belirlenmektedir. Birlik başkanlığında konu, yapılan encümen toplantılarında gündeme alınarak bütçe durumuna göre köy muhtarlığına ihtiyaç duyduğu malzeme yardımında veya mal ve hizmeti piyasadan alması için nakdi yardımda bulunulur. Yapılan yardımlar ihtiyaç duyulan işin bir kısmı için olduğu gibi tamamı için de olabilmektedir.

Birlik tarafından köylere yapılan yardımlara bakıldığında her yıl bütçeden ayni ve nakdi yardım yapıldığı görülmektedir. Bir köye yıl içinde birden fazla projeye yardım yapıldığı gibi birden çok köyü içine alan projelere de yardım yapılabilmektedir. Yapılan bu yardımlar projeli işler dışında kalan ve bütçede önemli yer tutan yatırımlardır.

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin 2015 – 2019 yılları arasında köylerde gerçekleştirdiği alt yapı, üst yapı ve diğer sosyal tesis amaçlı pür emanet işler ve yardım türleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 16: Boyabat KHGB 2015-2019 Pür Emanet İşler ve Yardımlar

KHGB KÖYLERE YAPILAN PÜR EMANET İŞLER, YARDIM TÜRLERİ						
İşin / Yardımın Türü	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam İş Miktarı
İçme Suyu Hattı, Su Deposu Yapım-Onarım	2	3	8	13	4	30
Motopomp, Trafo Alımı ve Onarımı	0	2	12	5	6	25
Sondaj Yapımı	0	0	1	1	1	3
Kanalizasyon Yapım ve Onarımı	3	5	4	5	7	24
Yol Yapımı	1	2	1	5	5	14
İstinat Duvarı Yapımı	1	0	0	4	2	7
Menfez Yapım ve Onarımı	2	1	1	3	0	7
Boru Alımı	1	1	5	30	10	47
Sulama Suyu Yapım ve Onarımı	1	3	0	1	2	7
Köy Konağı Yapım ve Onarımı	0	2	16	13	9	40
Cami, Okul ve Lojman Onarımı	0	4	9	22	10	45
Diğer Yardımlar	0	1	2	2	1	6
TOPLAM	11	24	59	104	57	255

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Tablo 16’da Birlik tarafından köy muhtarlıklarına işin türüne göre 2015 ila 2019 yılları arasında yapılan ayni ve nakdi yardımlar ile pür emanet yapılan işler yer almaktadır. Tabloda son beş yılda köylere yapılan 255 kalem işin 58 kalem içme suyu hattı ile su deposu onarımı, su pompası, elektrik trafosu alımı-onarımı ve içme suyu sondajı gibi içme suyu tesisi yapımı ve onarımı işlerinden oluşmaktadır. Köy içi ve

çevre yollarının şarmpol ve diğer atık suların tahliyesi için muhtelif ebatlarda 47 kalem boru alımı işi gerçekleştirilmiş, son iki yıldaki artış dikkati çekmektedir.

Cami, okul ve lojman onarımı gibi üst yapı işleri için yapılan 45 adet desteğin neredeyse yarısı 2018 yılında yapılmıştır. Köy ve bağlı ünitelerde cami ve müştemilatı ile lojmanlar, bölgede taşınmalı eğitimin yaygın olması sebebiyle okullara göre daha yaygındır. Köy konağı köylülerin geleneksel olarak düğün, dernek, şenlik ve diğer sosyal aktivitelerde kullandığı bir yapı olup, bu tesisler hemen hemen her köyde bulunmaktadır. İçinde muhtarlık, misafirhane, yemekhane, düğün salonu gibi çok amaçlı özelliğe sahip olanları da vardır. Birlik 2015 yılı hariç tüm yıllarda köy konağı için köy muhtarlıklarına ayni ve nakdi destekte bulunmuştur.

Köy ulaşımında ihtiyaç duyulan beton, parke taşı, sıcak asfalt, istinat duvarı, menfez yapımı ve onarımı gibi yol yapım-onarımı ile sanat yapısı işler için toplam 28 kalem yardımda bulunulmuştur. Köylerdeki kanalizasyon tesisi yapımı ve onarımı için 24 kalem iş için yardımda bulunulmuştur. Köylerde atık su tesisinin işletilmesi köy muhtarlıklarının sorumluluğundadır. Yeni mevzuata göre atık suların çevre ve halk sağlığına olumsuz etkisini önlemek için toplama alanı olan fosseptik sistemlerinin kapalı ve sızdırmaz olması gerekmektedir. Birlik başkanlığı bu projelerin yapımında ve onarımında muhtarlıklar ile birlikte tedbirler almaktadır.

Köylerde mevcut olan sulama suyu tesisi için 7 işe destek verilmiştir. Bu destekler; sulama hattının bakım ve onarımı için inşaat malzemesi temini, sulama borusu temini, kanal açılması ve temizliği için iş makinesi çalıştırılması gibi unsurlardan oluşmaktadır. Köylerde yapılan diğer yardımlar; mesire yeri, park alanı, çevre düzenlemesi ve küçük onarımlar için ihtiyaç duyulan inşaat malzemelerinin temini için yapılan yardımları kapsamaktadır.

Köylerdeki müşterek işlere yapılan bütün ayni ve nakdi yardımların kontrolü, denetimi ve takibi, Birlik tarafından görevlendirilen teknik elaman aracılığı ile yerine getirilmektedir. İşçiliği köy muhtarlıklarınca üstlenilen bu işlerde inşaat yapım ve onarımı için gerekli olan malzeme temini ve iş makinesi desteği Birlik tarafından sağlanmaktadır.

Tablo 17: Boyabat KHGB 2015-2019 Diğer Yatırımlar

KHGB DİĞER YATIRIMLAR				
Yıllar	Ödeneğin Kaynağı	Proje Adı	Proje Konusu	Proje Bedeli
2015	İl Özel İdaresi	Hükümet Konağı Uygulama Projesi	Mimari Proje Hizmet Alımı	130.000 ₺
	Milli Eğitim Bakanlığı	Kız Meslek Lisesi Tarihi Bina Restorasyonu	Okul Restorasyon İnşaatı	1.341.136 ₺
2016	Milli Eğitim Bakanlığı	Uygur Özay İlkokulu Yapımı	Okul İnşaatı Yapımı	2.385.173 ₺
	Milli Eğitim Bakanlığı	Abdurrahman Güneş İlkokulu Yapımı	Okul İnşaatı Yapımı	1.794.385 ₺
	İl Özel İdaresi	İl Özel İdare Bürnük Taş Ocağı Bakımevi Yapımı	Bina İnşaatı Yapımı	87.202 ₺
2017	KHGB	Kaymakamlık Lojmanı Bakım ve Onarımı	Lojman Bakım ve Onarım İnşaatı	35.213 ₺
2018	KHGB	Arazöz Alımı	Araç Alımı	69.000 ₺
	KHGB	Çift Kabinli Kamyonet Alımı	Araç Alımı	140.500 ₺
2019	KUZKA	Boyabat Kalesi Turizm Altyapı Projesi	Turizm Altyapı Geliştirme Projesi	2.553.821 ₺
TOPLAM				8.536.430 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin kurumsal yapısı ve ihale mevzuatına göre gerçekleştirdiği hükümet konağı, okul, lojman ve bakımevi inşaatı yapım-onarımı ile araç alımından oluşan diğer yatırımlar Tablo 17’de yer almaktadır. Sinop İl Özel İdaresi kaynağı ile ‘Boyabat Hükümet Konağı Uygulama Projesi Hizmet Alımı’ Birlik tarafından 2015 yılında gerçekleştirilmiş, yapım ihalesi İl Özel İdaresi tarafından 2016 yılında yapılarak inşaat yapımı tamamlanmıştır. İl Özel İdaresi ödeneği ile Bürnük Taş Ocağı Bakımevi inşaatı yapımı Birlik tarafından 2016 yılında tamamlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ödeneği gönderilen üç adet okulun yapım ve onarım işi Birlik tarafından başarıyla ihale edilerek tamamlanmıştır. Daha önceki yıllarda okul ve yurt yapımını başarıyla tamamlayan Birliğin hesabına 2015 ve 2016 yıllarında gelen 5.520.694 TL ile iki adet ilkokul yapımı ve bir adet meslek lisesi tarihi binası yenileme işi gerçekleştirilmiştir.

Birlik, 2019 yılında Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'nın (KUZKA) proje teklif çağrısı ile açtığı 'Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı'na 'Boyabat Kalesinin Turizme Kazandırılması Altyapı Projesi' ile kabul edilmiştir. Boyabat Belediyesinin de ortak olduğu turizm altyapı projesinin maliyeti 2.553.851 TL olup, Boyabat turizmine önemli katkı sağlayacak projenin KUZKA program süreci devam etmektedir. Birlik, öz kaynakları ile hizmet binası ve lojman binasının küçük onarım işlerini yapmaktadır. Birlik yerine getirdiği kamu hizmetleri için ihtiyaç duyduğu araç ve iş makinesi tedariki ile eksiklerini tamamlamıştır. Büro hizmetleri ile şantiye için gerekli olan taşınır ve diğer malzeme ihtiyaçlarını da karşılamaktadır.

Köylere Hizmet Götürme Birliği köylerde gerçekleştirdiği müşterek kamu hizmetleri için işgücüne ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacı Çalışma ve İş Kurumu ile kendi mevzuatına göre yapılan sözleşmeler ile sağlamaktadır. Aşağıdaki tabloda İŞKUR 5 yıllık program çalışmalarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 18: Boyabat KHGB-İŞKUR Toplum Yararına Programlar

KHGB-İŞKUR TOPLUM YARARINA PROGRAM (TYP)			
Yıllar	Projenin Süresi	Katılımcı Sayısı	Program Ödeneği
2015	9 Ay	25	305.443 ₺
2016	6 Ay	40	361.753 ₺
2017	9 Ay	30	485.280 ₺
2018	6 Ay	45	603.302 ₺
2019	6 Ay	35	573.529 ₺
TOPLAM		175	2.329.307 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Tablo 18'de Sinop Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü ile Birlik Başkanlığı arasında yapılan sözleşme gereği, Toplum Yararına Program (TYP) kapsamında çalıştırılan işçiler ve program ödeneğine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Proje

koordinatörlüğünü İŞKUR ve Birlik Başkanlığının yaptığı bu programlarda katılımcı sayısı ve işin süresi yıllara göre değişkenlik göstermektedir. Tabloda son beş yıllık toplam 175 katılımcı için gelen ödenek miktarı 2.329.307 TL'dir. Birliğe gönderilen bu ödenekler ile işçilerin işe alımları, aylıkları, sosyal güvenlik prim ödemeleri, görev dağılımları ve diğer resmi işlemler Birlik tarafından yerine getirilmektedir. Katılımcılara aylık usulü ile asgari ücret üzerinden ödeme yapılmaktadır.

Köylerdeki işgücü ihtiyacını karşılamak üzere belirli süreli işçi istihdamı sağlayan bu programlar; kamusal altyapının yenilenmesi, çevre temizliği, çevre düzenlemesi, okulların temizliği, ağaçlandırma, dere ıslahı ve erozyon engelleme çalışmaları gibi farklı alanlardan oluşmaktadır. Katılımcıların alım sürecinin şartları; bulunduğu ilde ikamet etmek, İŞKUR'a kayıtlı işsiz olmak, 18 yaşını doldurmuş olmak gibi kıstaslar ile katılımcılar belirlenmektedir. Bu programlara alımlar noter kurası, liste yöntemi ve her ikisinin de olduğu karma yöntem olmak üzere üç yöntem ile gerçekleştirilmektedir.

Alım süreci tamamlandıktan sonra Birlik tarafından koordine edilen programlar dâhilinde, köylerde ihtiyaç duyulan işgücü ile müşterek kamu hizmetleri yerine getirilmektedir. Bu hizmetler köylerdeki çöplerin toplanması, çevre düzenlemesi, ağaçlandırma çalışmaları, köy konağı, okul, cami, park ve meydanların temizliği ile içme suyu ve yol altyapı bakım işlerinden oluşmaktadır. Ayrıca hizmet binası ve çevresindeki kamuya hizmet veren alanların temizliği için ihtiyaç duyulan işgücü temini bu şekilde karşılanmaktadır.

Boyabat Kaymakamlığının 2018 yılından itibaren düzenlediği 'Bizim Projemiz' konulu okullar ve kurumların katılımıyla sosyal uyum, farkındalık, eğitim, tarih, kültür, sanat, sağlık, spor ve çevre temalı projeler hazırlanması ve uygulanmasına yönelik çalışmaları bulunmaktadır. Köylere Hizmet Götürme Birliği de 2018, 2019 ve ileriki yıllar için eğitim, sosyal, kültür ve tanıtım amaçlı bazı projeler hazırlayarak bu çalışmalara mali kaynak ayırmıştır.

Birlik tarafından 2018 yılında hazırlanarak parasal destek sağlanan ilk proje; 'Turizm ve Kültür Şehri Boyabat' konulu fotoğraf yarışması olmuştur. Projenin hazırlık, ödüllerin dağıtımı ve sonuna kadar olan maliyeti 7.000 TL'dir. Birlik tarafından 2019 yılında hazırlanarak finanse edilen 'Mutlu Aile, Mutlu Çocuk' 'Eğitim,

Sınav ve Başarı' temalı öğrenci, öğretmen ve ailelere yönelik bir dizi seminer ve konferanslar düzenlenmiştir. Yıl içinde farklı zamanlarda düzenlenen bu etkinliklerin maliyeti 7.500 TL'dir. Kaymakamlığın düzenlediği bu etkinliklerden, ilçe merkezi ve köylerden gelen öğrenciler, veliler ile toplumun diğer kesimleri de faydalanmıştır.

3.5.7. Yatırımların Genel Değerlendirmesi

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği Başkanlığının 2015 – 2019 yıllarını kapsayan son beş yıllık faaliyet bilgilerinin yer aldığı bu bölümde, yatırımların farklı kaynaklar ile bölgeye sağladığı fayda dikkati çekmektedir. Mahalli idare birliği olarak yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre verilen yetkilerle kırsal kesimde önemli kazanımlar ve katma değer sağladığı görülmektedir.

Tablo 19: Boyabat KHGB Yatırımlarının Sektörel Dağılımı

2015-2019 YILLARI KHGB YATIRIMLARI							
Yatırımın Türü	Harcama / Oranlar	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam
İçme Suyu Yatırımları	Harcama	989.691 ₺	677.158 ₺	972.582 ₺	1.397.168 ₺	1.293.625 ₺	5.330.224 ₺
	Oran %	18,57	12,70	18,25	26,21	24,27	100
Yol Yatırımları	Harcama	530.000 ₺	1.523.190 ₺	4.065.821 ₺	5.329.440 ₺	4.219.876 ₺	15.668.327 ₺
	Oran %	3,38	9,72	25,95	34,01	26,93	100
Sulama Suyu Yatırımları	Harcama	259.354 ₺	37.950 ₺	27.279 ₺	58.205 ₺	21.250 ₺	404.038 ₺
	Oran %	64,19	9,39	6,75	14,41	5,26	100
Kanalizasyon Yatırımları	Harcama	512.140 ₺	612.574 ₺	46.326 ₺	195.489 ₺	129.847 ₺	1.496.376 ₺
	Oran %	34,23	40,94	3,10	13,06	8,68	100
Köylere Yapılan Yardımlar	Harcama	381.565 ₺	131.434 ₺	538.002 ₺	540.176 ₺	343.400 ₺	1.934.577 ₺
	Oran %	19,72	6,79	27,81	27,92	17,75	100
Diğer Yatırımlar	Harcama	1.471.136 ₺	4.266.760 ₺	35.213 ₺	209.500 ₺	2.553.821 ₺	8.536.430 ₺
	Oran %	17,23	49,98	0,41	2,45	29,92	100
Toplum Yararına Programlar	Harcama	305.443 ₺	361.753 ₺	485.280 ₺	603.302 ₺	573.529 ₺	2.329.307 ₺
	Oran %	13,11	15,53	20,83	25,90	24,62	100
Toplam		4.449.329 ₺	7.610.819 ₺	6.170.503 ₺	8.333.280 ₺	9.135.348 ₺	35.699.279 ₺

Kaynak: Köylere Hizmet Götürme Birliği 2015-2019 Yılları Faaliyet Raporları

Tablo 19’da Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği Başkanlığının 2015 – 2019 yılları arasındaki 5 yıllık süreçte sahip olduğu tüm ödeneklerin sektörel dağılımları yer almaktadır. Bu dağılım göz önünde bulundurulduğunda belirtilen süre aralığında harcanan toplam 35.699.279 TL ödenek kullanılmıştır. Bu ödeneğin % 43,89’u olan 15.668.327 TL’nin yol ulaşım sektörüne harcandığı ve en başta olduğu görülmektedir. Yol yatırımlarında son üç yılda ciddi artışlar dikkati çekmektedir. İlçede ve köylerde belirli programlar dâhilinde altyapı, eğitim, kültür ve turizm amaçlı elde edilen kaynaklar ile yapılan okul, yurt, hükümet konağı, hizmet binası, araç alımı, turizm projelerinde kullanılan 8.536.430 TL ile toplam ödeneğin % 23,91’ini oluşturmaktadır. Bu yatırımların neredeyse yarısı 2016 yılında gerçekleşmiştir. İçme suyu yatırımlarında harcanan 5.330.224 TL toplam ödeneğin % 14,93’ünü oluşturmaktadır. İŞKUR destekli sosyal proje olan ve bölgede geçici istihdam sağlayan Toplum Yararına Programlar için belirtilen dönemde 2.329.307 TL harcama yapılmış olup, bu harcama toplam ödeneğin % 6,52’sini kapsamaktadır. Köylere yapılan okul, cami, muhtarlık, köy konağı ve park gibi üst yapı ile diğer muhtelif altyapı yatırımlarına da 1.934.577 TL harcama ile toplam ödeneğin % 5,42’sini oluşturmaktadır. Kanalizasyon yatırımları 1.496.376 TL ile ödeneğin % 4,19’unu, sulama suyu için harcanan 404.038 TL ise % 1,13’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Araştırma konusu beş yıllık yatırımlara bakıldığında merkezi yönetimden gönderilen KÖYDES ödeneklerinin büyük bölümünün yol yatırımlarına ayrıldığı görülmektedir. Bunun önemli sebeplerinden biri bölgedeki coğrafi şartların zorluğu, bir diğeri geçmişten günümüze köy yollarının altyapısına yeteri kadar kaynak ayrılmaması sebebiyle ulaşım yönünden bölgenin geri kalmasıdır. Faaliyet raporlarından anlaşılacağı üzere son beş yılda ulaşımında büyük adımlar atılmıştır. Bölgede yol standartlarının geliştirilmesi amacıyla köy grup yolları başta olmak üzere asfalt programlarına önem verilmiş, diğer iyileştirme çalışmaları ile beraber belirtilen dönemde yapılan 211 kilometre yol ile ulaşım standardı yükselmiştir.

Birliğin içme suyu yatırımları son beş yıllık yol yatırımlarından hemen sonra gelmektedir. Bunun sebebi KÖYDES projesinin ilk çıktığı 2005 yılından itibaren on yıl boyunca köylerin içme suyu altyapılarına önem verilerek susuz köy kalmayacak şekilde köy altyapılarının tamamlanması olmuştur. Sonraki içme suyu projeleri yerleşim

yerlerinin genişlemesi sebebiyle ilave hat ve bazı eski şebeke hatlarının yenilenmesi sebebiyle değiştirilmesi gibi çalışmaları kapsamaktadır.

Sulama suyu yatırımları birlik bütçesinde en az ödenek ayrılan yatırımlardan birisidir. Bunun sebebi tarımsal sulamanın yapıldığı yörelerde bulunan sulama birlikleri ile DSİ tarafından yapılan desteklemelerdir. Tarımsal arazilerin geniş olduğu bölgelerde sulama göleti ve sulama barajı bulunması da önemli katkı sağlamaktadır. Bu bölgeler dışında kalan köylerin bulunduğu tarımsal sulama tesislerine Birlik tarafından aynı ve nakdi destekler verilmektedir.

Kanalizasyon ihtiyacı, köylerin içme suyu ve ulaşım ihtiyaçlarının karşılanması sonrasında, köylerde altyapının daha da iyileştirilmesi ihtiyacı ile kırsal kesimde nüfus hareketliliği ile birlikte gündeme gelmiştir. Kanalizasyon projelerinin kaynağını İl Özel İdaresi ve İller Bankası ödenekleri oluşturmaktadır. KÖYDES kapsamında içme suyu ve yol projelerine öncelik verildiğinden belirtilen yıllar arasında kanalizasyon projesine ödenek ayrılmamıştır. Ancak köylerde pür emanet yapılan kanalizasyon yapım ve onarım işlerinde Birlik bütçesinden önemli kaynaklar aktarılarak köylerin atık su altyapı ihtiyaçları karşılanmıştır.

Köylerde ihtiyaç duyulan diğer müşterek kamu hizmetleri; köy konağı, muhtarlık, okul, cami, sağlık ocağı, lojman, çevre düzenlemesi, park ve mesire alanı gibi ihtiyaçlar gündeme gelmektedir. Bu tür üst yapı ihtiyaçlarının maliyetlerinin karşılanmasında köy muhtarlığı ve köylünün katkısı da vardır. Köylü tarafından yapımına başlanan bu yapıların tamamlanması veya bakım-onarım işleri için Birlik tarafından aynı veya nakdi yardım yapılmak suretiyle bu çalışmalara destek verilmektedir.

Birlik Başkanlığı ile Çalışma ve İş Kurumu arasında yapılan işbirliğiyle düzenlenen 'Toplum Yararına Program' (TYP) çerçevesinde kamusal altyapının yenilenmesi ve çevre temizliği başta olmak üzere birçok alanda köylerde ihtiyaç duyulan işgücünün karşılanmasında bu projelerin önemli rol oynadığı faaliyet raporlarından anlaşılmaktadır. Bu tür projeler hem bölgede geçici istihdam sağlamakta, hem de kamuda ihtiyaç duyulan işgücünün daha az maliyetle karşılanarak sorunların çözümünü sağlamaktadır.

Birlik başkanlığı son yıllarda hazırladığı diğer projelere farklı kaynaklardan mali destekler elde etmek suretiyle Boyabat'ın kültür ve turizmine önemli katkılar sağlamaktadır. Bunlardan biri de Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) tarafından açılan proje teklif çağrılarına cevaben adım atılması olmuştur. Birlik 2015 yılından itibaren önceki yıllarda da KUZKA'ya farklı proje tekliflerinde bulunmuş ancak ajans tarafından proje teklifleri kabul edilmemiştir. Ajansın 2019 yılında proje teklifini açtığı 'Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı'na Birlik 'Boyabat Kalesinin Turizme Kazandırılması Altyapı Projesi' ile başvuruda bulunmuş, yapılan inceleme neticesinde Boyabat Belediyesinin de ortak olduğu bu proje kabul edilmiştir.

İlçe merkezi ve köylerden gelen öğrenciler ile toplumun diğer bireyelerine yönelik Kaymakamlık tarafından düzenlenen eğitim, kültür, tanıtım, spor ve sosyal amaçlı projelere Birlik başkanlığının katılımı ile destek sağlanmıştır. Birliğin bütçe büyüklüğüne göre bu etkinlikler için ayrılan küçük kaynaklar ile yarışmalar, eğitim ve seminer faaliyetlerinin düzenlenmesi, toplumda farkındalık oluşturması açısından önem arz etmektedir.

Başta KÖYDES ve Sinop İl Özel İdaresi olmak üzere İller Bankası ve diğer destekleyici kurumlardan gelen ödenekler, etkili ve verimli şekilde köylerin ihtiyaç duyduğu altyapı ve diğer kamu hizmetlerinin karşılanmasında kullanılmıştır. İlçenin ve köylerin refahını, sosyal ve ekonomik yönden gelişimini, yapmış olduğu faaliyetlerle müspet yönde etkileyen Birlik, bölgesine değer katan bir kurum olarak kendisini göstermiştir.

Birliğin yatırımlarını hızlı bir şekilde gerçekleştirmesi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve diğer ihale mevzuatına tabi olmamasından kaynaklanmaktadır. Birlik ihale yönetmeliğinin esnek hükümleri her ne kadar denetime tabi olsa da bu işleri hızlı şekilde yapmaya cevaz vermektedir. Köylere Hizmet Götürme Birliğinin başta köylerdeki altyapı ihtiyaçları olmak üzere üst yapı, sosyal ve kültürel birçok alanda ihtiyaç duyulan kamu hizmetlerinin karşılanmasında, gerçekleştirilen yatırım ve projelerin büyük rol oynadığı, uygulama örnekleri ve faaliyet raporlarından anlaşılmaktadır.

3.6. BOYABAT KHGB MEMNUNİYET ANKETİ

Bu çalışmada Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin görev alanına giren konularda yapmış olduğu faaliyetler kırsal kalkınma açısından bölgede yaşayan insanlara sağladığı fayda, köy sakinleri üzerinde memnuniyet anketi yapılarak değerlendirilmiştir. Bu uygulama neticesinde elde edilen nitel ve nicel veriler grafiksel şekiller üzerinden değerlendirmeye alınarak çalışma tamamlanmıştır.

Birliğin mevzuatta asli görevleri arasında olan içme suyu, yol ulaşım, atık su, sulama suyu gibi altyapı hizmetlerinin bölge sakinlerinin yaşamını nasıl kolaylaştırdığı, bu hizmetler yerine getirilirken köylerde ihtiyaç duyulan okul, cami, köy konağı, lojman gibi diğer üst yapı hizmetleri için ayrılan kaynakların nasıl kullanıldığı elde edilen veriler ile anlaşılmıştır. Bölge sakinlerinin bu hizmetler hakkındaki görüşleri ve diğer talepleri için de bu ankette yer verilmiştir

3.6.1. Anketin Amacı, Kapsamı ve Ölçeği

Anketin amacı mahalli idare birliği olarak Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin yasalar ile verilmiş olan görevleri yerine getirirken bölge halkının bu hizmetlerden duyduğu memnuniyeti araştırmaktır. Boyabat'a bağlı köylerde yaşayan kişilere ulaşılarak yüz yüze yapılan memnuniyet anketine 65 köyden 181 kişi katılmıştır. Likert tipi ölçek kullanılarak Köylere Hizmet Götürme Birliğinin sorumluluk bölgesinde yaşayan bireylere bu anket uygulanmıştır.

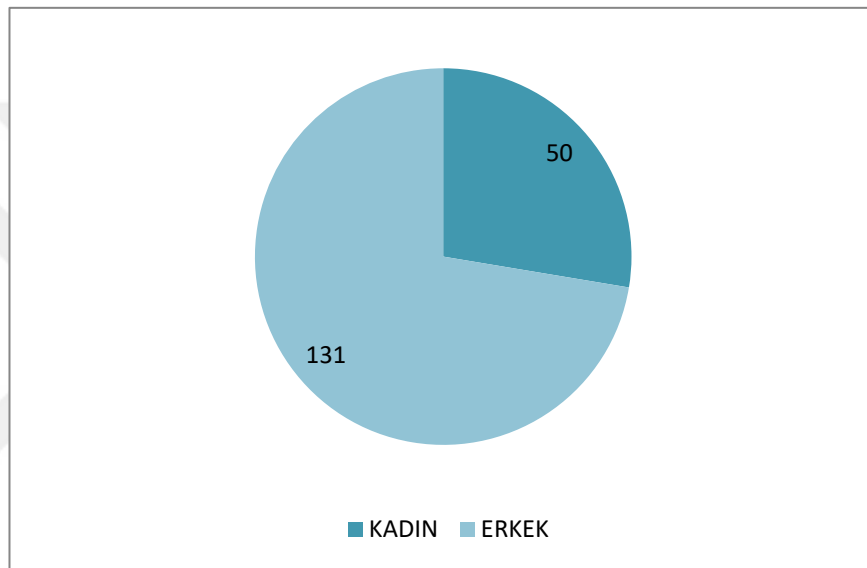
3.6.2. Anketin Yöntemi

Yüz yüze yapılan ankete katılanların ikamet, cinsiyet, yaş ve meslek bilgilerinin istendiği formda toplam 7 soru sorulmuş, Boyabat KHGB'nin içme suyu, yol, sulama suyu ve kanalizasyon gibi altyapı hizmetlerinin yanında köy konağı, cami, okul, lojman ve park gibi üst yapı hizmetlerinden duyulan memnuniyet ile köylerde ihtiyaç duyulan hizmetler sorulmuştur. Ankette sorulan 'Memnun değilim', 'Fikrim yok', 'Memnunum' ve 'Çok memnunum' seçeneklerini içeren 6 soru ile son soruya çok seçmeli cevap istenen toplam 7 sorudan oluşmaktadır.

3.6.3. Anket Bulguları

Anket sonucunda elde edilen nitel ve nicel veriler grafikler ile analiz edilerek değerlendirilmiştir. Anket formunda sorulan sorulara verilen cevaplar ile elde edilen bulgular grafiksel şekil halinde kategorize edilerek gösterilmiştir. Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin sorumluluk bölgesindeki köylerde yapılan ankete ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

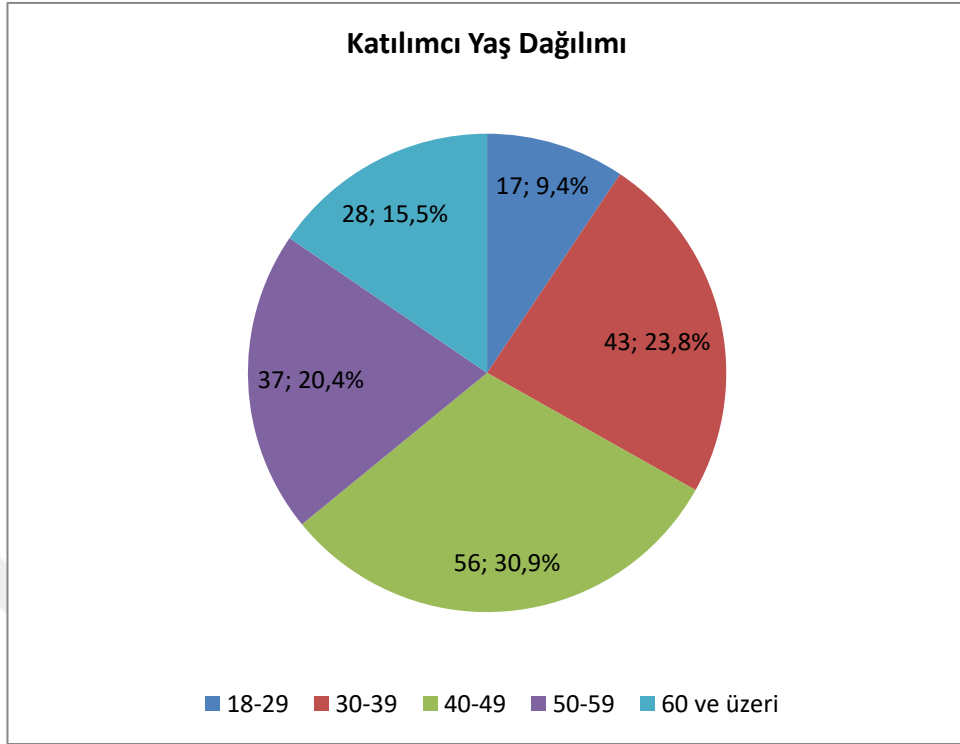
Şekil 1: Ankete Katılanların Cinsiyet Dağılımı

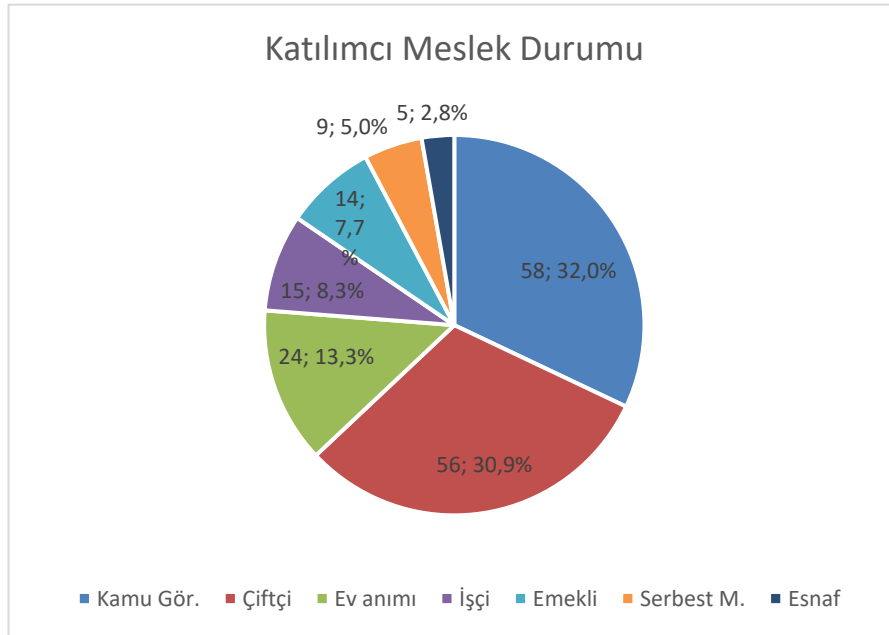
Şekil 1’de ankete katılan köy sakinlerinin cinsiyetine ait bilgiler bulunmaktadır. Ankete katılanların 131’i erkek, 50’si kadın olmak üzere 181 katılımcıdan oluşmaktadır. Ankete katılım gösterenlerin % 72,4 erkek, % 27,6 kadın katılımcıları kapsamaktadır.

Ankete katılanların yaş dağılımını gösteren Şekil 2’de 18-29 yaş arası katılımcı sayısı 17 kişiyle tüm katılımcıların % 9,4’ünü, 30-39 yaş arası katılımcı sayısı 43 kişiyle tüm katılımcıların % 23,8’ini oluşturmaktadır. 40-49 yaş arası katılımcı sayısı 56 kişiyle tüm katılımcıların % 30,9’unu, 50-59 yaş arası katılımcı sayısı 37 kişiyle tüm katılımcıların % 20,4’ünü kapsamaktadır. 60 yaş üzeri katılımcı sayısı 28 kişiyle tüm katılımcıların % 15,5’ini oluşturmaktadır. Ankete katılım sağlayan kişilerin büyük çoğunluğunun orta yaş grubundan oluştuğu görülmektedir.

Şekil 2: Ankete Katılanların Yaş Bilgileri

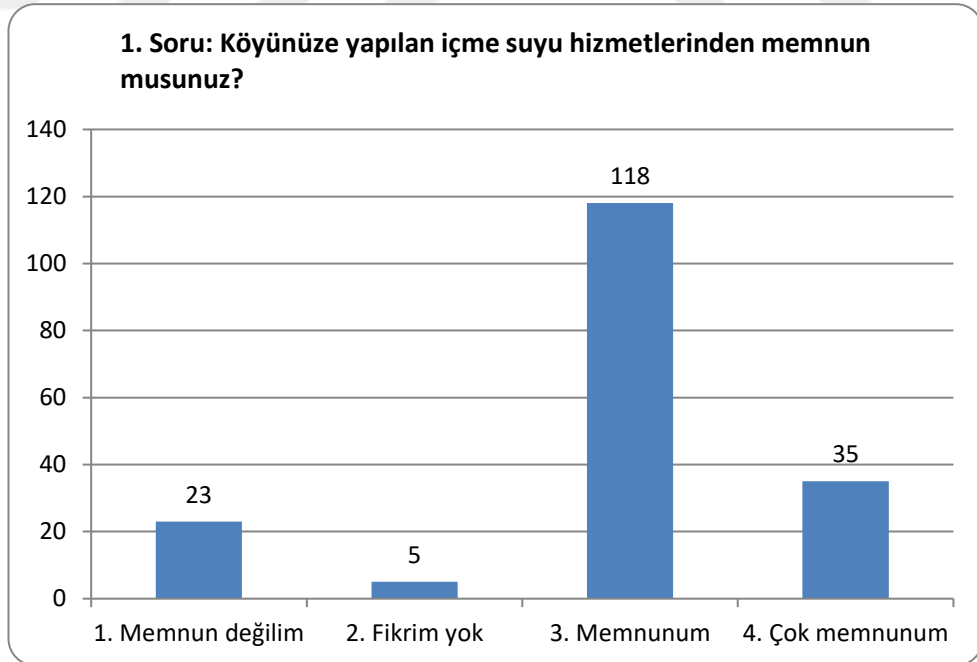

Şekil 3: Ankete Katılanların Meslek Bilgileri

Yukarıdaki Şekil 3 grafiğinde ankete katılan kişilerin mesleklerine göre dağılımı yer almaktadır. Katılımcıların 58'i kamu görevlisi sınıfında yer almakta olup toplam katılımcıların % 32'sini oluşturmaktadır. Kamu görevlisi başlığı altında kendisini muhtar, memur, öğretmen, imam ve hizmetli olarak tanıtan bu kişiler arasında köyü ile bağı olan anne, baba ve diğer yakın akrabaları ile ilişkileri bulunan, bunların içinde kendi işinin yanında ait olduğu köyde tarım ve hayvancılıkla da uğraşanlar bulunmaktadır. İkinci sırada kendisini çiftçi olarak tanımlayan, köyde tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayanlar 56 kişiyle toplam katılımcıların % 30,9'unu oluşturmaktadır. Grafikte ev hanımı olanlar 24 kişiyle katılımcıların % 13,3'ünü oluşturmakta, bu kişiler esasında grafikte yer alan kişilerin yakınları veya komşuları olduğundan köy ile ilişkisi olan ve köyde uğraşları olan insanlar olduğu bilinmektedir. Kendini işçi olarak tanımlayan kişiler ankette 15 kişi ile katılımcıların % 8,3'ünü, emekli olanlar 14 kişi ile katılımcıların % 7,7'sini kapsamaktadır. Kendini serbest (meslek) uğraşı olarak tanımlayan kişi sayısı 9 kişiyle % 5, esnaf kişi sayısı 5 kişiyle % 2,8 katılımcıya tekabül etmektedir.

Şekil 4: Köylere Yapılan İçme Suyu Hizmetleri Hakkındaki Görüşler

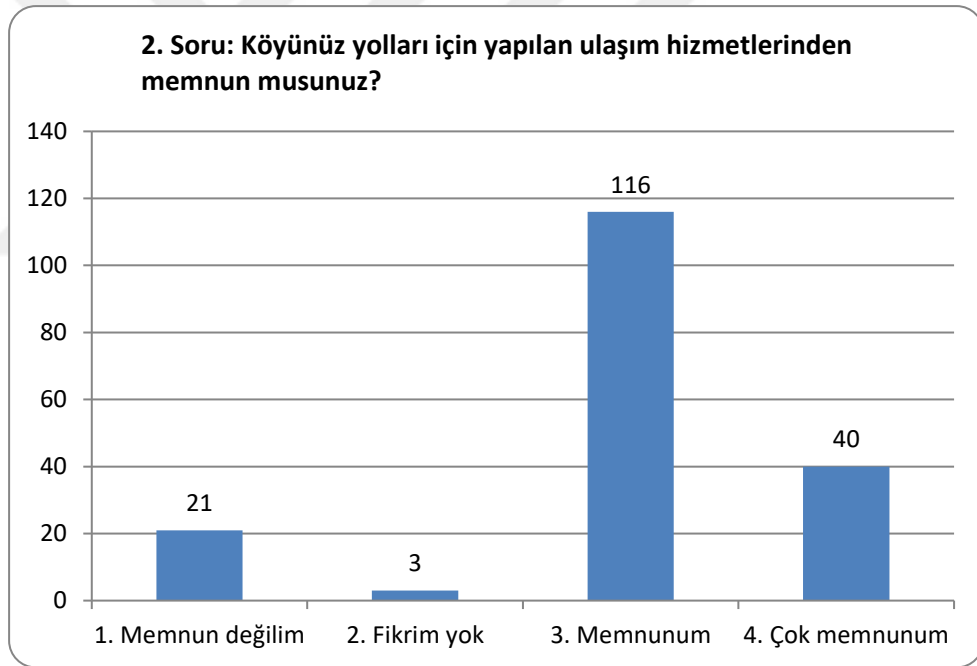

Şekil 4'te köylere yapılan içme suyu hizmetlerinden duyulan memnuniyetin sorulduğu anketimizin birinci sorusuna katılımcıların 35'i (% 19,34) 'Çok memnunum',

118'i (% 65,19) 'Memnunum' cevabını vermiştir. İçme suyu hizmetlerinden memnun olanların toplamı 153 olup bu hizmetlerden duyulan memnuniyet oranı toplamı % 84,53 olarak belirlenmiştir. Bu soruya 'Fikrim yok' diyenler 5 kişiyle % 2,76, 'Memnun değilim' diyenler 23 kişiyle % 12,71 olduğu görülmektedir.

Genel olarak baktığımızda Birliğin içme suyu hizmetlerinden köy sakinlerinin memnun olduğu, köylerde içme suyu sorunlarının bulunmadığı söylenebilir. İçme suyu hizmetleri iş planlaması ve çalışma programlarında her zaman öncelikli hizmet kapsamında sayılmıştır. Zamanla nüfusun artması ve yerleşim alanlarının genişlemesi neticesinde ilave içme suyu hizmet ihtiyaçları artma eğilimi gösterse de bu ihtiyaçlar öncelik sırasına göre yapılan planlamalar çerçevesinde karşılanmaktadır.

Şekil 5: Köylere Yapılan Yol Hizmetleri Hakkındaki Görüşler

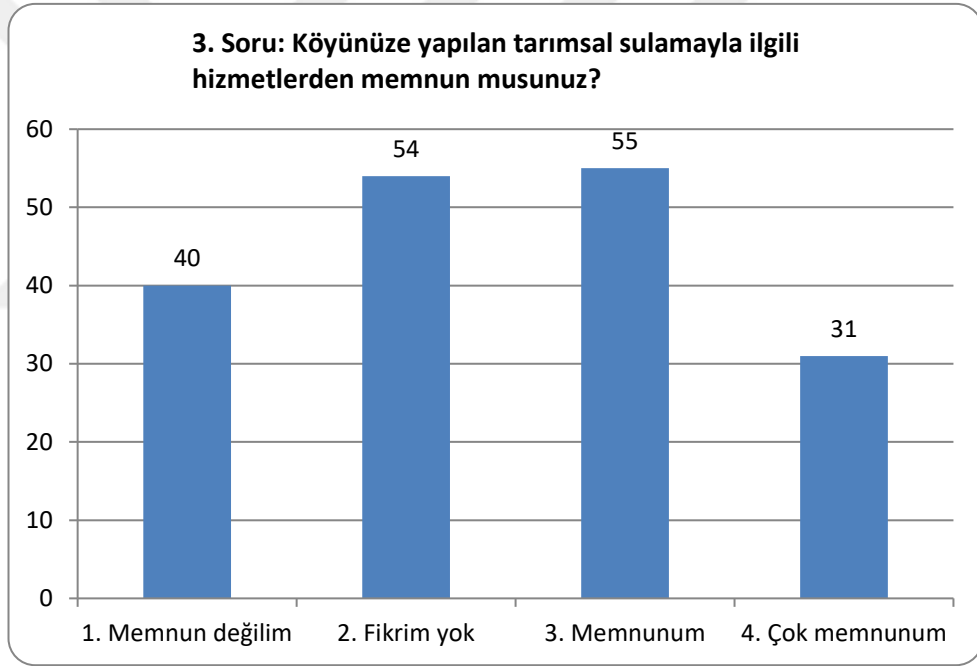

Köylere yapılan ulaşım hizmetlerinden duyulan memnuniyetin sorulduğu Şekil 5'te yer alan ikinci soruya katılımcıların 40'ı 'Çok memnunum' cevabını vermiş, bu da katılımcıların % 22,1'ine tekabül etmektedir. 'Memnunum' cevabını veren 116 katılımcının oranı % 64,1 olmuştur. Böylelikle katılımcıların yol ulaşım hizmetlerinden duyduğu memnuniyet oranı toplamı % 86,2 olmuştur. Bu soruya 'Fikrim yok' cevabını verenler 3 kişiyle % 1,66, 'Memnun değilim' diyenler; 21 kişiyle % 11,6 olarak tespit

edilmiştir. Katılımcı sayısına bakıldığında belirtilen soruya herhangi bir tercih yapmayan bir kişi olmuştur.

Birliğin ana faaliyetlerinden biri olan yol ulaşım hizmetlerinden bölge halkının genel olarak memnun olduğu görülmektedir. Araştırma konusu son yıllarda köy yollarının standartlarının iyileştirilmesi ve yatırımların bu sektöre kullanılması bu memnuniyetin artmasında müspet etki göstermiştir. Toprak ve stabilize olan köy yollarının beton ve asfalt kaplama yapılması, yollarda ihtiyaç duyulan menfez, köprü, istinat duvarı gibi sanat yapıları için yatırımlarda daha çok kaynak ayrılmasıyla köylerdeki ulaşım hizmeti ihtiyacı büyük ölçüde karşılanmıştır.

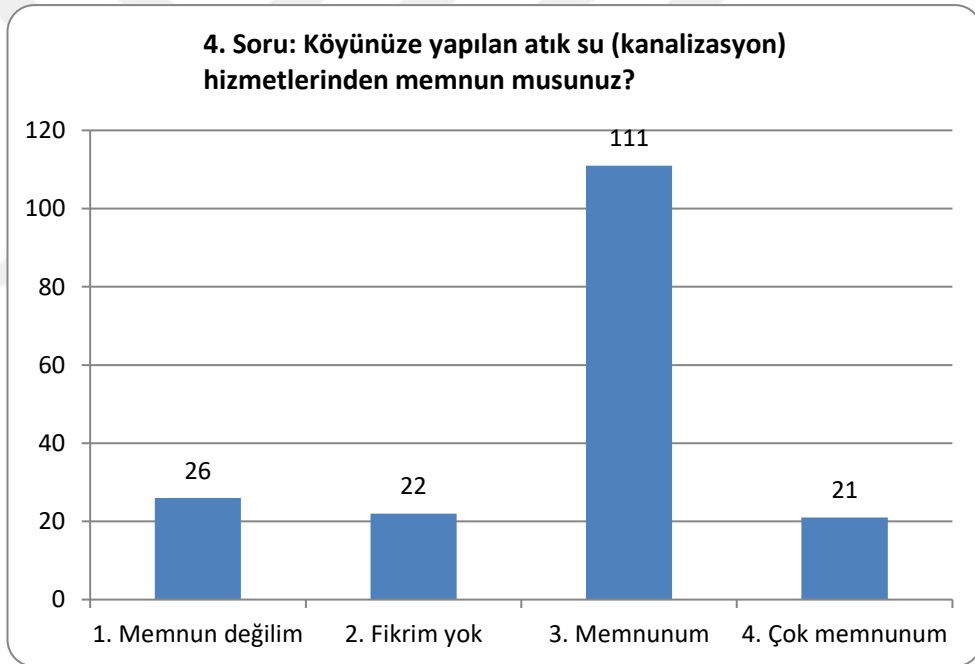
Şekil 6: Köylere Yapılan Sulama Hizmetleri Hakkındaki Görüşler

Köylere yapılan tarımsal sulama hizmetleri hakkında yukarıda sorulan üçüncü soruya katılımcılardan 55 kişi 'Memnunum', 31 kişi 'Çok memnunum' cevabını vermiştir. Tarımsal sulama hizmetlerinden duyulan memnuniyet 86 kişiyle katılımcıların % 47,51'ini kapsamaktadır. Bu soruya fikir beyan etmeyen 54 kişi toplam katılımcı sayısının % 29,8'ini oluşturmaktadır. 'Memnun değilim' cevabını veren 40 kişi ise katılımcıların % 22,1 oranına karşılık gelmektedir. Üçüncü soruyu boş bırakan bir kişi bulunmaktadır.

Birliğin tarımsal sulama hizmetleri ile ilgili köy halkının vermiş olduğu cevaplar irdelendiğinde memnuniyet oranının düşük olduğu görülmektedir. Bunun ana sebebi araştırma yapılan köylerde sulu tarım faaliyetinin yaygın olmamasından kaynaklanmaktadır. Özellikle fikir beyan etmeyenlerin ve memnun olmayanların yüksek sayıda olması, gerek köy yönetimlerince gerekse KHGB tarafından tarımsal sulamaya fazla kaynak ayrılmadığını göstermektedir. Daha önce belirtildiği üzere ‘ova köyleri’ diye tanımlanan ve tarımsal sulamanın yapıldığı köylerin arazileri DSİ tarafından yapılan sulama projeleri kapsamında yer almaktadır. Araştırma konusu yatırım verilerine bakıldığında en büyük kaynağın içme suyu ve yol ulaşım hizmetlerine ayrıldığı, en az kaynağın tarımsal sulama hizmetlerine ayrıldığı görülmektedir.

Şekil 7: Köylere Yapılan Kanalizasyon Hizmetleri Hakkındaki Görüşler

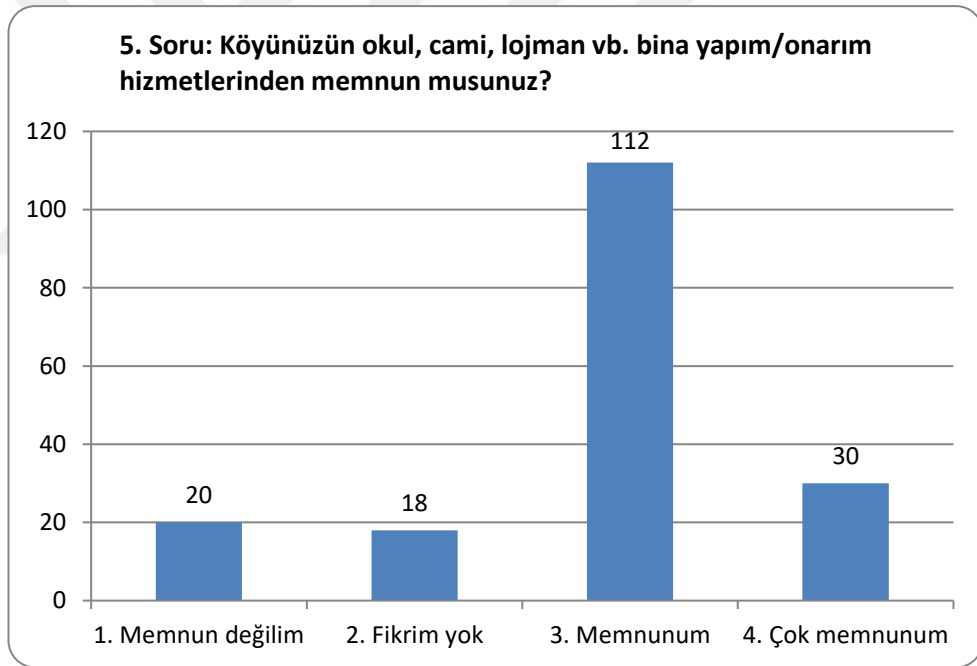

Şekil 7’de Birlik tarafından atık su (kanalizasyon) hizmetlerinden duyulan memnuniyetin sorulduğu anketin dördüncü sorusuna katılımcıların 21’i (% 11,6) ‘Çok memnunum’, 111’i (% 61,33) ‘Memnunum’ cevabını vermiştir. Kanalizasyon hizmetlerinden memnun olanlar toplamda 132 kişi olup bu hizmetlerden duyulan memnuniyet oranı toplamı % 72,93 olarak tespit edilmiştir. Bu soruya ‘Memnun değilim’ diyenler 26 kişiyle tüm katılımcıların % 14,36’sı, ‘Fikrim yok’ diyenler 22

kişiyile toplam katılımcıların % 12,15'ine tekabül ettiği görülmektedir. Bu soruyu bir kişi boş bırakmıştır.

Köylere yapılan kanalizasyon hizmetlerinden köy sakinlerinin büyük bölümünün memnun olduğu bu anket çalışmasından anlaşılmaktadır. Köylerde ihtiyaç duyulan içme suyu hizmetlerinden sonra kanalizasyon hattı ve tesisi ihtiyaçlarının karşılanması için araştırma konusu yıllarda önemli kaynaklar aktarıldığı görülmektedir. Özellikle nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu köylere öncelik verilerek, çevre ve halk sağlığı açısından önem arz eden bu hizmetin yerine getirilmesi sağlanmıştır. Bu sebeple atık su (kanalizasyon) hizmetlerine yapılan yatırımlar bölge sakinlerinin yaşamlarına da müspet katkı sağlamıştır.

Şekil 8: Okul, Cami, Lojman Vb. Bina Yapım/Onarım Hizmetleri Hakkındaki Görüşler

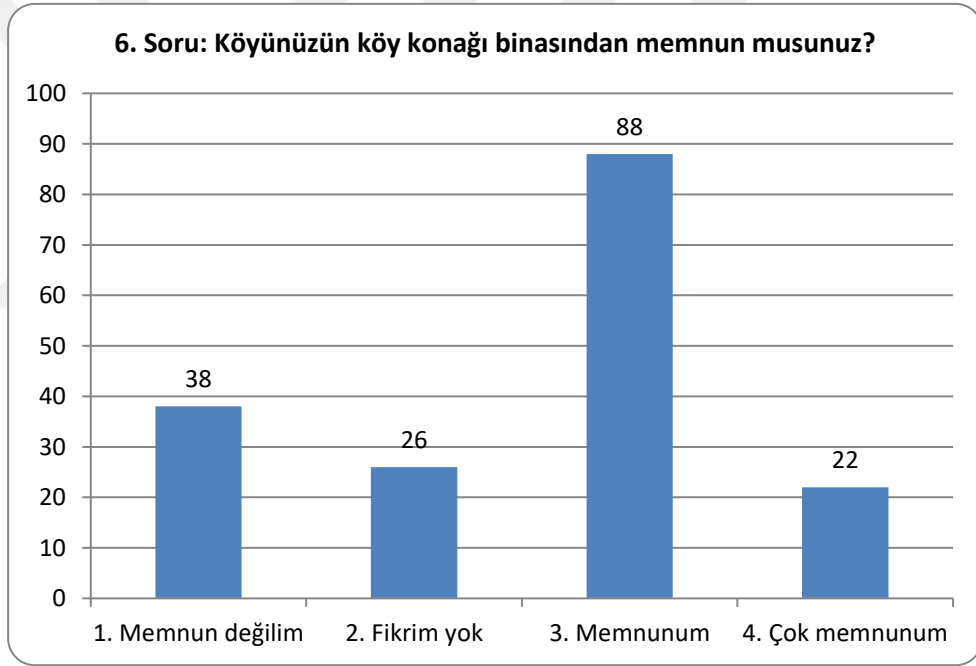

Köyde okul, cami, lojman gibi üst yapı ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan binaların yapım, bakım ve onarım hizmetlerinden duyulan memnuniyetin sorulduğu beşinci soruya katılımcıların verdiği cevap Şekil 8'de yer almaktadır. Bu hizmetlerden 'Memnunum' diyen katılımcı sayısı 112 (% 61,88) kişi olup, 'Çok memnunum' diye cevaplayan katılımcı 30 (% 16,57) kişidir. Katılımcıların bu hizmetten memnuniyeti 142 kişiyile %78,45 oranındadır. Bu soruya memnun olmadığını bildiren kişi sayısı 20

(% 11,05) olup, 'Fikrim yok' diyen katılımcı sayısı 18'dir. Katılımcı sayısına göre belirtilen soruya herhangi bir tercih yapmayan bir kişi bulunmaktadır.

Köylerde yapılan altyapı hizmetlerinin yanında okul, cami, sağlık ocağı, lojman gibi toplumsal hizmetlerin verildiği üst yapı binaları için yapım, bakım ve onarım hizmetleri için Birlik bütçelerinde ödenekler ayrılmaktadır. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde köy muhtarlıklarına ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır. Bu konuda araştırma döneminde yapılan harcamalara daha önce değinilmiştir. Birliğin bu üst yapı hizmetlerinde köylerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışmaları neticesinde genel memnuniyetin olduğu görülmektedir.

Şekil 9: Köylere Yapılan Köy Konağı Hizmetleri Hakkındaki Görüşler

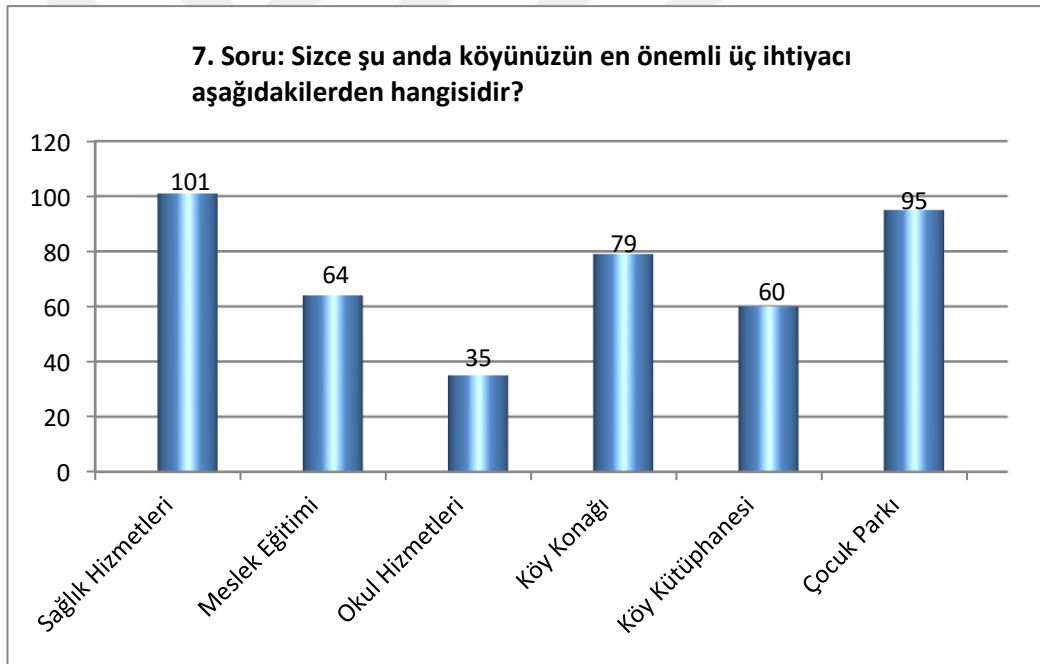

Köylerde ihtiyaç duyulan köy konağı hizmetlerinin sorulduğu altıncı soruya verilen cevaplar yukarıdaki grafikte (Şekil 9) yer almaktadır. Köy konağı binası ve hizmetlerinden duyulan memnuniyetin sorulduğu anket sorusuna 88 kişi (% 48,62) 'Memnunum' cevabını vermiştir. 'Çok memnunum' diyen kişi sayısı 22 (% 12,15) olup, bu soruya genel memnuniyetini beyan eden sayısı 110 kişiyle % 60,77 oranında tespit edilmiştir. 'Memnun değilim' diyenlerin sayısı 38 kişiyle katılımcıların % 20,99'unu oluşturmaktadır. 'Fikrim yok' cevabı verenler ise 26 kişiyle tüm katılımcıların %

14,36'sını kapsamaktadır. Katılımcı sayısına bakıldığında bu soruya herhangi bir tercih yapmayan 7 kişi bulunmaktadır.

Anket soruları içerisinde üst yapı olarak köy konağını ayrı sormamızın sebebi bu yapılara köylerde çok ihtiyaç duyulması ve toplu etkinliklerde köy konağının çok kullanılmasıdır. Köy konağı olmayan, köy konağı eski olup yenisine ihtiyaç duyulan veya bakım ve onarıma ihtiyaç duyulan köylerin de bulunduğu konu hakkında yapılan bu ankette anlaşılmaktadır. Diğer üst yapı hizmetlerinde olduğu gibi köy konağı hizmetlerinde de Birlik bütçesinde ödenekler ayrılmaktadır. Köylerdeki bu hizmetlerin yerine getirilmesi için köy muhtarlıklarına birlik tarafından aynı ve nakdi yardımlar yapılmaktadır.

Şekil 10: Köylerde İhtiyaç Duyulan Üç Önemli Hizmet Hakkındaki Görüşler

Köylerde ihtiyaç duyulan altı kamu hizmetinden en önemli üç hizmetin ne olduğu ankete katılan kişiler için çok seçmeli olarak yukarıda belirtilen hizmetler sorulmuştur. Anket sonuçlarına bakıldığında ankete katılanlardan 101 kişi 'Sağlık hizmetleri', 95 kişi 'Çocuk parkı', 79 kişi 'Köy konağı' cevabını vererek köyler için elzem olan üç ihtiyacı belirtmiştir. Kalan seçeneklerden 64 kişi 'Meslek eğitimi', 60 kişi 'Köy kütüphanesi' ve 35 kişi 'Okul hizmetleri' tercihini yapmıştır.

Birliğin yapmış olduğu ana hizmetler içerisinde her ne kadar sağlık hizmetleri olmasa da bütçe çerçevesinde sağlık ocağı bulunan köylere fiziki şartların iyileştirilmesi için destekler yapılmaktadır. Yol yapımı ve çevre düzenlemesi ile birlikte bina bakım ve onarım hizmetleri için köy muhtarlıklarına ayni ve nakdi yardım yapılmaktadır. Ankete katılan bölge halkının sağlık hizmetleri ihtiyacını öncelikle tercih etmesi, her yerde olduğu gibi kırsal kesimde de sağlık hizmetlerinin aksatılmadan yürütülmesi gerektiğini ve önemini göstermektedir.

Anketin son sorusunda en çok tercih edilen diğer hizmet ihtiyacı çocuk parkı olmuştur. Kırsal kesimin yerleşimleri olan köylerin geçmişten günümüze kadar olan süreçte başta altyapı olmak üzere önemli ihtiyaçları olmuştur. Bunlar büyük miktarda karşılandığı için köylerde ihtiyaç olarak belirtilen çocuk parkı sayısı az miktarda olup bu hizmetlerin karşılanması için gerek birliklere gerekse köy muhtarlıklarına daha çok kaynak ayrılması gerekmektedir.

Daha önce değerlendirildiği üzere köy konağı ihtiyacı köy sakinlerinin istediği üçüncü kamu hizmeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı köylerimizde köy konağı olmamakla birlikte bazılarında yenisine veya bakım-onarıma ihtiyaç duyulmaktadır. Sosyal etkinliklerin yapıldığı köylerdeki bu ihtiyacın da karşılanması için daha fazla bütçe ayrılması gerekmektedir.

Anketimizde tercih edilen ve kamu hizmeti olarak talep edilen hizmetlerden meslek eğitimi için yaygın eğitim kurumları, halk eğitim merkezleri ve diğer kamu kuruluşları tarafından köy sakinlerine yönelik daha aktif meslek eğitimi programları düzenlenmelidir. Özellikle tarım, hayvancılık ve ormancılık ile uğraşan bölge insanına bilinçli meslek edindirmeyi amaçlayan eğitim programları düzenlenmelidir.

Köy kütüphanesi ihtiyacı da yapılan anket neticesinde beşinci talep olarak görülmektedir. Halkın okuma alışkanlığının artırılması bakımından kurulabilecek kütüphane, ilçede kütüphane yönetimleri ile işbirliğine gidilerek muhtar, öğretmen, imam gibi kamu görevlileri ve köyün diğer ileri gelenlerinin gayretleri ile köy konağına entegre veya bağımsız şekilde teşkil edilebilir.

Birliğin eğitim hizmetleri için yapmış olduğu destekler araştırma verilerinde yer almaktadır. Okul hizmetleri bölge köylerinin çoğunda taşınmalı eğitim şeklinde sürdürölmektedir. Nüfus yoğunluğu yüksek olan köylerde bulunan okulların bazı ihtiyaçları Birlik tarafından karşılanmakta olup, değışen koşullarda sürekli ortaya çıkan bu ihtiyaçların karşılanması için daha fazla kaynak ayrılması gerekmektedir.

SONUÇ

Özet

Kırsal bölgelerde köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, bu ihtiyaçların karşılanması için önemli kamu hizmetlerini yerine getiren ve bölgelerinde kırsal kalkınmaya önemli katkılarda bulunan köylere hizmet götürme birlikleri, bu tez çalışmasının konusunu oluşturmuştur. Ülkemizde yaygın olarak faaliyetlerini yürüten bu birlikler, yürüttükleri faaliyetlerle köylerdeki yaşamı kolaylaştırmakta ve böylece kırsal alanlara ciddi değer katmaktadır. KHGB'lerin köylere ve kırsal hayata yapmış olduğu katkı dolaylı olarak sürekli göç alan şehirleri de ilgilendirmektedir. Bu nedenle çalışmanın temel amacı köylere hizmet götürme birliklerinin köyler, şehirler ve Türk kamu yönetimi için önemini ortaya koymaktır.

Cumhuriyetin ilk teşkilat kanunlarından birisi olan 442 sayılı Köy Kanunu köylerin bugünkü ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Köylerin kuruluş mantalitesinde “kendi kendine yetme” iradesi vardır, bu irade belki cumhuriyetin kuruluş yıllarında karşılığını bulmuştur ancak köy-şehir nüfus dengesi yıllar içinde tersine dönmüş ve böylece köyler 442 sayılı Kanunla kendisine verilen görev ve sorumlulukları tüzel kişilik olarak yapamaz hale gelmiştir. Bu sorunu erken gören merkezi yönetim kırsal alanların ve dolayısıyla köylerin ihtiyaçlarını merkezden yerine getirecek idari yapılanmalara girişmiştir. Bu boşluk kimi zaman bakanlıklar ve bağlı veya ilgili kuruluşlarla, kimi zaman il özel idareleriyle doldurulmaya çalışılmıştır. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri köylerin ihtiyaçlarının giderilmesi yönünde merkez tarafından düzenlenen ve idare edilen, yerel yöneticilerin de içerisinde bulunduğu en etkin yapılanmalardan birisini teşkil etmektedir.

Kırsal bölgelerin en küçük yerel yönetim birimleri olan köylerimiz, her ne kadar müstakil bir yasaya sahip olsalar da, yıllar içinde altyapı ve üstyapı ihtiyaçları ile diğer müşterek ihtiyaçlarını kendileri karşılayamaz hale gelmiştir. Bunun en önemli sebebi haliyle köylerin mali imkânlarının yetersizliğidir; köyler diğer mahalli idare birimlerinin aksine merkezi idareden mali destek alamamaktadır. Türkiye’de merkezi yapının kamusal hizmetleri en uzak alanlara kadar götürmede ve yerelde ihtiyaç duyulan

müşterek hizmetlerin yerine getirilmesinde sıkıntılar yaşadığı, bu konuda yapılan araştırmalar göstermiştir. Mahalli idareler içerisinde merkezi yönetimden herhangi bir mali destek alamayan köyler, kırsal bölgelerde kaderine terk edilmiş, ekonomik ve sosyal anlamda geri kalmıştır. Bu bölgelerin gelişmemesinin diğer sebeplerinden birisi de köy idarelerinde yetki ve sorumlulukların günün şartlarına uygun şekilde düzenlenerek yasal çerçevesinin çizilmemiş olmasıdır.

Köylerin bu eksikliklerinin olduğu dönemde ve ihtiyaçların öncelikle ilçelerde kaymakamlar nezdinde dile getirilmesi köy birliklerinin kurulmasına vesile olmuştur. 1960'lı yıllardan itibaren kurulmaya başlanan köy birlikleri, 1990'lı yıllarda yaygınlaşmaya başlamış, 2000'li yılların başından itibaren teşkilat yapılarında gerçekleştirilen yasal düzenlemeler ile mahalli idare birliği olarak yetki ve görevleri belirlenmiştir. Bununla beraber köylere hizmet götürme birliklerine başta merkezi yönetim olmak üzere mahalli idareler ve diğer kamu kuruluşlarından finansal kaynak aktarımına imkân sağlanmıştır.

Kırsal bölgeler ile kentsel bölgeler arasındaki gelişmişlik farkının en aza indirgenmesi amacıyla 1960'lı yıllardan itibaren kalkınma planları çerçevesinde kooperatifçilik ve kırsal kalkınma politikaları belirlenmiş ve uygulanmış, bu politikalar bölgelerinde pek başarılı olamamıştır. 1980'li yıllardan itibaren sanayileşme adımları ile birlikte kentlerde işgücü ihtiyacının doğması sonucu kırsal bölgelerdeki küçük yerleşimlerden gelişmiş kentlere göçler meydana gelmiştir. Kırdan kente göçün neticesinde kırsal bölgelerde hayvancılık ve tarımsal faaliyetlerin azalmasıyla bu bölgeler ekonomik anlamda geri kalmıştır. Böyle bir dönemde kırsal kesimdeki ihtiyaçların belirlenmesi ve müşterek sorunların yerel imkânlarla çözüme kavuşturulması amacıyla köy birliklerinin kurulması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Merkezi yönetime bağlı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kırsal alanlardaki altyapı hizmetleri ve diğer müşterek ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmaktaydı. 2000'li yılların başlarında mahalli idareler ile ilgili yürürlüğe giren bir dizi yasal düzenlemeyle birlikte mahalli idare birliklerinin teşkilat yapıları ve görev alanlarının çizildiği yasal düzenleme de yapılmıştır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kaldırılarak il özel idarelerine devredilmesinden sonra köylere hizmet götürme birlikleri köylerin kamusal hizmet ihtiyaçlarının karşılanmasında daha etkin rol üstlenmişlerdir.

Bu ihtiyaçların başında içme suyu, yol, sulama suyu, kanalizasyon altyapıları olmak üzere, köy konağı, okul, cami, sağlık ocağı gibi üstyapılar da gelmektedir.

Yerelde görev yapan idari ve siyasi yöneticilerin katılımı ile sorunların tespiti ve czm için atılan adımların hızlı ve sonuç odaklı olması köylere hizmet götürme birliklerini bölgelerinde başarılı birer aktör oldukları gerçeğini yansıtmaktadır. Bu birliklerin bölgelerinde başarılı olmasında merkezi yönetimin temsilcisi olan mülki idare amirlerinin büyük katkısı vardır. İlçelerde kırsal bölgeyi ve sorunları iyi tanıyan kaymakamlar, bölgelerinde yerel dinamikleri harekete geçirerek sorunların tespit edilmesinde ve sorunlara czm bulunmasında bu birliklerin başarılı olmalarını sağlamışlardır. Köylere hizmet götürme birliklerini hem yerel imkânlarla hem de merkezi idare ve diğer kamu idareleri tarafından tahsis edilen kaynakları etkin kullanma becerileri ile önemli mahalli idare birliği haline geldiğini göstermiştir.

Köylere hizmet götürme birliğinin yönetiminde il özel idaresinin seçilmiş temsilcileri olan il genel meclisi üyelerinin olması, köylere yapılacak hizmet ihtiyaçlarının belirlenmesi, gündeme getirilmesi açısından önem arz etmekte, bölgeden seçilen ve sorunları iyi bilen bu kişiler kamusal ihtiyaçların karşılanmasında il özel yönetimi ile ilçe yönetimi arasında köprü vazifesi görmektedir. Birliğin yönetim organını oluşturan birlik encümeninin seçilmiş yeleri olan il genel meclis yeleri ve muhtarların kamu hizmetlerinin bu alanında görev almaları ve verilen kararlarda rol almak istemeleri, bu kişilerin kendi gelecekleri ve bölgelerinde saygınlık kazanmak istemeleri bakımından rekabete girmeleri, bu kişilerin sorumluluk bilinciyle hareket etmesine katkı sağlamaktadır.

Köylere hizmet götürme birlikleri kamusal ihtiyaçları karşılamak amacıyla görev alanlarında birçok proje hayata geçirmiştir. Bu birliklerin uyguladığı projelerin başında KÖYDES gelmektedir. KÖYDES projesi, Cumhuriyet tarihi boyunca başarılı olmuş kırsal kalkınma projesi olarak kabul edilmektedir. Bu projenin uygulayıcısı olan köylere hizmet götürme birlikleri de kırsal kalkınma anlamında doğru politikalarla bölgelerinde gerçekleştirmiş oldukları projelerle bu başarıda pay sahibidir. Özellikle ilçe düzeyinde köylerdeki ihtiyaçların belirlenmesi, masaya yatırılması ve karşılanması, yerelde czm odaklı çalışıldığının göstergesidir.

Bulgular

Uygulama örneğinden de anlaşılacağı üzere birliklerin kuruluş amaçlarının başında köy altyapı ihtiyaçlarını karşılamak gelmektedir. Köylerdeki içme suyu ve ulaşım başta olmak üzere geçmişten günümüze kadar ötelenen diğer altyapı sorunları büyük ölçüde çözüme kavuşmuştur. Sorunların çözümünde köylere hizmet götürme birliklerinin başarılı olduğu, bu konuda günümüze kadar yapılan bilimsel araştırmaların neticesinde rahatlıkla söylenebilir.

Bu çalışma ile Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği özelinde 2015 ila 2019 yıllarını kapsayan beş yıllık bütçeler, iş programları ve faaliyetler raporları ışığında, Boyabat köylerine yapılan kamu hizmetleri alanlarına göre sınıflandırılarak açıklanmıştır. Birlik, kuruluşundan itibaren yasal olarak kendisine verilmiş olan görevler ve bütçe imkânları çerçevesinde öncelikle köylerdeki altyapı ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışmalar yapmıştır. Bunların başında içme suyu ve ulaşım hizmetleri gelmektedir. Ardından atık su ile sulama suyu hizmetleri ve üst yapı hizmetleri gelmektedir. Üst yapı hizmetleri; okul, cami, sağlık ocağı, köy konağı, muhtarlık, lojman, park gibi müşterek alanların yapım, bakım ve onarım işlerini kapsamaktadır.

Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği, merkezi yönetim bütçesinden gelen KÖYDES ödeneği dışında yerel kamu hizmetlerini karşılamak üzere Sinop İl Özel İdaresi, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, İller Bankası Samsun Bölge Müdürlüğü ve Sinop Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğünden proje karşılığı finansal destekler alınmıştır. Elde edilen bu kaynakların amacına uygun ve etkin şekilde kullanımı neticesinde bölgenin ekonomik ve sosyal gelişimine önemli katkılar sağlanmıştır.

Araştırma konusu beş yıllık verilerin incelenmesi neticesinde Birliğin toplam yatırım miktarının 35 milyon 699 bin TL olduğu görülmektedir. Yol yatırımlarına toplamda 15 milyon 668 bin TL ile toplam yatırımın % 43,89'unun ulaşım hizmetlerine harcandığı, bu harcama ile 211 km grup köy yollarının standartlarının geliştirildiği görülmektedir. Bu yollar başta asfalt olmak üzere beton yol, parke taşı, köprü, menfez ve sanat yol yapımlarından oluşmaktadır. İçme suyu hizmetleri için aynı dönemde harcanan miktar 5 milyon 330 bin TL ile toplam yatırımın % 15'ine tekabül etmektedir.

Bu yatırımların yeni tesis, tesis geliştirme, sondaj, su deposu, ishale hattı, enerji nakil hattı, şebeke hattı yapım, bakım ve onarım hizmetlerinden oluşmaktadır. Kanalizasyon hizmetlerine beş yılda yapılan yatırım miktarı 1 milyon 496 bin TL ile toplam yatırımın % 4,2'sini oluşturmaktadır. Tarımsal sulama suyu hizmetlerine 404 bin TL harcama yapılmıştır. Belirtilen dönemde yol, içme suyu, kanalizasyon ve sulama suyu gibi altyapı yatırımlarının toplamı 22 milyon 898 bin TL'dir. Diğer yatırımlar özetle; okul, yurt, hizmet binası, kültür ve turizm amaçlı yatırım toplamı: 8 milyon 536 bin TL, Toplum Yararına Programlar: 2 milyon 329 bin TL ve köylere yapılan diğer yardımlar toplamı 1 milyon 934 bin TL'dir.

Araştırmada Birliğin sorumluluk bölgesinde bulunan köylerde yaşayan bireylere yönelik yüz yüze memnuniyet anketi çalışması yapılmış, Birliğin hizmetlerinden duyulan memnuniyet sorulmuştur. Boyabat'a bağlı 65 köyden 181 kişinin katıldığı anket neticesinde katılımcılara 7 soru sorulmuştur. İçme suyu hizmetlerinden duyulan memnuniyet 153 kişiyle % 84,53 memnuniyet oranı tespit edilmiştir. Yol ulaşım hizmetlerinden duyulan memnuniyet 156 kişiyle % 86,2 oranı görülmüştür. Kanalizasyon hizmetinden duyulan memnuniyet 132 kişiyle % 72,93 olmuştur. Sulama suyu hizmetlerinden duyulan memnuniyet 86 kişiyle % 47 olmuştur. Daha önce açıklandığı üzere sulama suyu hizmetlerindeki memnuniyetin düşük çıkmasının sebebi; araştırma yapılan köylerin bir kısmında sulu tarımın yapılmaması, orman köyü vasfı sebebiyle geniş tarım arazilerine sahip olunmamasından kaynaklanmakta olup, sulu tarım yapılan arazilerde sulama birlikleri ve DSİ sorumluluk alanında hizmet verilmesinden dolayıdır. Okul, cami, lojman gibi üst yapı hizmetlerinden duyulan memnuniyet 142 kişiyle % 78,45, köy konağı hizmetlerinden duyulan memnuniyet 110 kişiyle % 60,77 olmuştur. Son olarak 'köyde ihtiyaç duyulan üç önemli hizmet' sorusuna katılımcılardan 101 kişi sağlık hizmetleri, 95 kişi çocuk parkı, 79 kişi köy konağı, 64 kişi meslek eğitimi, 60 kişi köy kütüphanesi ve 35 kişi okul hizmetlerini tercih etmiştir. Bu sebeple köy sakinlerinin kamu hizmeti olarak beklediği üç hizmet; sağlık hizmetleri, çocuk parkı ve köy konağı olmuştur.

Araştırma bulguları gösteriyor ki; Birliğin söz konusu dönemde gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin raporlar ve bölge sakinlerine yönelik yapılan memnuniyet anketi neticesinde elde edilen veriler araştırmanın hipotezini destekleyici niteliktedir. Köylere

hizmet götürme birlikleri, kırsal yerleşim olan köylerdeki yaşam koşullarını iyileştirerek kolaylaştırmış, bu yerleşimlerde ihtiyaç duyulan yerel kamusal altyapı ve üstyapı hizmetlerini gerçekleştirerek kırsal kalkınmayı sağlamıştır.

Yerelde ihtiyaç duyulan ve köylerde yerine getirilmesi gereken hizmetler için kamu kaynakları uygun ve verimli şekilde kullanılmıştır. Bu aşamada ihtiyaçların belirlenmesi neticesinde problemlere doğru çözüm önerileri ile mahalli idare birliği olarak söz konusu müşterek ihtiyaçların büyük ölçüde karşılandığı bu araştırmayla görülmüştür. Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği ve üyesi köylerden oluşan diğer birlikler kırsal kalkınma anlamında bölgelerine önemli katkılar sağladığı, bu araştırma ve şimdiye kadar bu konuda yapılan diğer araştırmalar neticesinde anlaşılmıştır.

Öneriler

Köy altyapı ihtiyaçlarının karşılanması için gönderilen KÖYDES ödeneklerinin, altyapı hizmetlerinin tamamlanması ile birlikte bu ödeneklerin kapsamının genişletilerek bölgedeki sosyal ve ekonomik kalkınma için de gönderilmesi gerekmektedir. Bu kalkınma; tarım ve hayvancılığın gelişmesi için küçük tarımsal işletmelerin desteklenmesi, kırsal turizmin geliştirilmesi, sosyal ve kültürel donatı alanlarının yapımı, bakımı ve onarımı gibi projelere finansal destek verilmesi ile sağlanabilir.

Büyükşehirler dışındaki vilayetlerde faaliyetlerini yürüten köylere hizmet götürme birliklerinin bölgelerinde ihtiyaç duyulan kamu hizmetlerini etkin şekilde yerine getirebilmesi için mali yapılarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Merkezi idareden ve diğer kuruluşlardan alınan destekler yeterli olmamakla birlikte yerel hizmetlerin daha etkin yürütülebilmesi için merkezi idare tarafından bu birliklere daha çok mali destek verilmesi gerekmektedir. İlçe yönetiminde köylere en yakın birim olan köylere hizmet götürme birlikleri gerek mali gerekse idari açıdan güçlendirilerek destek verilmesi, daha etkin hizmet verebilmesi için yetki ve görevlerinin artırılması kırsal kalkınma açısından önemli katkı sağlayacaktır. Köylere hizmet götürme birliklerinin diğer mahalli idareler olan belediyeler ile il özel idareleri gibi bölgesinde yerel kamu hizmetlerini

gerçekleştiren mahalli idare birimi olarak kabul edilmesiyle bu birliklerin mali yönden desteklenmesi ve idari yönden etkin olabilmeleri için görev alanlarının genişletilmesi gerekmektedir.

Köylere hizmet götürme birliklerin görevlerini en iyi şekilde yerine getirebilmesi için personel sorununun da çözülmesi gerekmektedir. Sürekli insan kaynağının değişmesi ve geçici çözümler ile personel istihdam edilmesi, kurumsal sürekliliği olumsuz etkilemektedir. Norm kadro ilke ve standartlarıyla ilgili mevzuata tabi olmayan bu birliklerde sorunsuz şekilde işlerin yürütülebilmesi için istihdam edilmek üzere kalifiye personel çalıştırılmasına imkân verilmelidir. Çalıştırılan personelin değişen şartlar ve mevzuat karşısında belirli dönemlerde eğitim programlarına tabi tutulması, işlerin sağlıklı yürütülmesi açısından önem arz etmektedir.

Kırsal bölgelerde sadece altyapı hizmetlerinde değil okul, köy konağı, cami, lojman, sağlık ocağı, park gibi üst yapı hizmetleri ile diğer kamu hizmetlerinde de öne çıkan ve başarılı olan köylere hizmet götürme birlikleri, bölgesel ve kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi, faaliyetlerini tarım, hayvancılık, ormancılık, turizm gibi sektörlerde de gösterebilmeleri için imkân verilmelidir. Bu birliklere belirtilen alanlarda destekler verildiği takdirde bölgelerinde önemli katma değer sağlayacağı öngörülmektedir.

Boyabat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliğinin kuruluşu, teşkilat yapısı ve uygulamalarının örnek alındığı bu araştırma ve üyesi köylerden oluşan mahalli idare birlikleri hakkında yapılan diğer araştırmalar gösteriyor ki; kırsal kesimlerin yıllar boyu göz ardı edilmiş kamusal altyapı ve üst yapı ihtiyaçların giderilmesinde bu birlikler etkin rol oynamıştır. Bununla birlikte eğitim, kültür, turizm gibi alanlarda da kamusal hizmetlerin yerine getirilmesinde bölgede etkili kamu kuruluşu olmuştur.

KAYNAKÇA

- Atılgan, Bekir, (2016), “Yerel Yönetim Birliklerinin Yeniden Yapılandırılması Üzerine Bir Çözümleme”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD, Ankara, 356 s.
- Azaklı, Sedat ve Tek, Hülya (2016), “İl Özel İdarelerinde Yeniden Yapılan(ama)ma Çabaları ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ”, *Celal Bayar Üniversitesi, İİBF. Dergisi, Yıl:2016, Cilt: 23, Sayı:1, ss.233-245*
- Başoğlu, Bekir (1972), “**Boyabat ve Çevresi Tarihi**”, Doğu Matbaacılık Tic. Ltd. Ş. Ankara, 102 s.
- Başoğlu, Bekir (1978), “**Sinop İli Tarihi**”, Ayyıldız Matbaası AŞ. Ankara, 152 s.
- Boyabat Belediyesi Resmi İnternet Sayfası, <https://www.boyabat.bel.tr/boyabat-kulturel-etkinlikler/kultur-turizmi>, Erişim Tarihi: 01.09.2019
- Boyabat Kaymakamlığı Resmi İnternet Sayfası, <http://www.boyabat.gov.tr/ilcemiz>, Erişim Tarihi: 04.09.2019
- Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği Bütçe, Yatırım ve Faaliyet Raporları (2014-2019), Boyabat/Sinop, 200 s.
- Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliği Tüzüğü (2017), Boyabat/Sinop, 8 s.
- Cumhurbaşkanlığı Kararı (2019), ‘Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi Ödeneğinin İller ve İlçeler Bazında Dağılımına, Kullanılmasına, İzlenmesine ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar, Karar Sayısı:1011, 14 s.
- Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı (CB.SBB.), 2019-2023 Onbirinci Kalkınma Planı (2019), Ankara, 209 s. http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/On_birinciKalkinmaPlani.pdf, Erişim Tarihi: 01.09.2019
- Çadircı, Musa (1990), “**Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**”, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2. Baskı, Ankara, 1997, 410 s.
- Çalışma ve İş Kurumu Resmi İnternet Sayfası (İŞKUR), <https://www.iskur.gov.tr/is-araman/aktif-igucu-programlari/toplum-yararina-programlar-tyt/>, Erişim Tarihi: 04.09.2019

- Çapar, Selim; Demir, Recep ve Aygöl, Şefik (2018), “**KÖYDES Projesinde Mülki İdare Amirleri**”, Türk İdari Araştırmalar Vakfı İktisadi İşletmesi, Basım Yılı 2018, Ankara, 360 s.
- Çetin Önez, Zuhale (2015), “Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanunun Dönüşüme Etkileri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF. Dergisi, Yıl:2015, Cilt:20, Sayı:2, ss.247-266*
- Çetin, Sefa (2009), “Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye’de İl Özel İdareleri”, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:2009, Sayı:25, ss.249-258*
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Faaliyet Raporu, https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/2018_faal-yet_raporu_kapakl--20191205075619.pdf, Erişim Tarihi. 14.12.2019
- Çiçek, Hasan (2012), “Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Kırsal Kalkınmaya Etkisi”, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat ABD, Yüksek Lisans Tezi, 2012, Konya, 123 s.*
- Değirmendere, Muammer (2015), “*Osmanlı Devleti’nin Son Döneminde Vali Atamaları*”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 43, Yıl 2015, ss. 101-114
- Demir, Abdullah (2014), “Osmanlı Hukuku ve Adliye Teşkilatı ” (Ed. Tufan Gündüz), “**Osmanlı Teşkilat Tarihi, El Kitabı**”, Grafiker Yayıncılık, 3. Baskı, Yıl 2014, Ankara, 415 s.
- Dönmez, Mustafa (2014), “**Köy ve Mahalle Muhtarının El Kitabı**”, Yerel Yönetimler Eğitim AŞ, 4. Baskı, Yıl 2019, Ankara, 287 s.
- Ergin, Osman Nuri (2017), “**Muhtasar Mecelle-i Umûr-ı Belediye**”, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür AŞ. Yayınları, 1. Baskı, Yıl 2017, İstanbul, 319 s.
- Eryılmaz, Bilal, (2005), “Osmanlı Yerel Yönetiminde İstanbul Şehremaneti ” (Ed. Vecdi Akyüz), “**İslam Geleneğinden Günümüze Şehir Hayatı ve Yerel Yönetimler**”, İlke Yayıncılık, 2. Baskı, Yıl 2005, İstanbul, 432 s.
- Geray, Cevat (1999), “*Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve İlçe Köy Birlikleri’ Önerisi*”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:8, Sayı 2, ss. 11-42

- Görücü, İbrahim ve Aydoğan Cumali (2013), “*Köylere Hizmet Götürme Birlikleri; Personel Yapısı, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, Cilt:6, Sayı 11, ss. 341-356
- Gözler, Kemal (2018), “**Mahalli İdareler Hukukuna Giriş**”, *Ekin Kitabevi Yayınları, 1. Baskı, Yıl 2018, Bursa, 352 s.*
- Gözler, Kemal (2018), “**Türkiye’nin Yönetim Yapısı (TC. İdari Teşkilatı)**”, *Ekin Kitabevi Yayınları, 1. Baskı, Yıl 2018, Bursa, 288 s.*
- Güler, Birgül Ayman (2006), “**Yerel Yönetimler, Liberal Açıklamalara Eleştirel Yaklaşım**”, *İmge Kitabevi, 4. Baskı, Yıl 2013, Ankara, 383 s.*
- İçişleri Bakanlığı (e içişleri), ‘Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri’, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>, Erişim Tarihi: 02.09.2019
- İçişleri Bakanlığı Teftiş Rehberi (2019), ‘Teftiş Kurulu Başkanlığı Mahalli İdare Birlikleri Hesap İş ve İşlemleri’, Ankara, Mart 2019, 44 s.
- İçişleri Bakanlığı Teftiş Rehberi (2019), ‘Teftiş Kurulu Başkanlığı Mahalli İdare Birlikleri Genel İş ve Yürütümü’, Ankara, Mart 2019, 24 s.
- İller Bankası AŞ, Resmi İnternet Sayfası, <https://www.ilbank.gov.tr/sayfa/tarihce>, Erişim Tarihi: 01.09.2019
- İller Bankası AŞ, Su ve Kanalizasyon Altyapı Projeleri, <https://www.ilbank.gov.tr/sayfa/sukap>, Erişim Tarihi: 01.09.2019
- İnalçık, Halil (2003), “**Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**”, *Yapı Kredi Yayınları, 24. Baskı, Yıl 2017, İstanbul, 285 s.*
- Kalkınma Bakanlığı, 2014-2018 Onuncu Kalkınma Planı (2013), Ankara, 199 s.
- Kara, Mustafa (2005), “Yerel Yönetim Birlikleri: Çanakkale ve İlçeleri Köy Birlikleri Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ABD, Çanakkale, 255 s.
- Kara, Mustafa ve Görün, Mustafa (2008), “Kırsal Kalkınmada İl Özel İdarelerinin ve Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin ve İlçe Yönetimlerinin Rolü ve Bazı Uygulamalar”, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yıl 2008, Cilt 13, Sayı 1, ss.411-433*

- Kara, Mustafa ve Kızılkaya, Kemal (2015), “Köylere Hizmet Götürme Birliklerinde Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi: Bayramiç Köylere Hizmet Götürme Birliği Örneği”, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Yıl 2015, Cilt 7, Sayı 2, ss.1-18
- Karaaslan, Mehmet (2007), “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Bağlamında Yerel Yönetimlerin Özerkliği ve Denetimi”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku ABD, Ankara, 345 s.
- Kartal, Nazım (2012), “**Muhassıllık Meclislerinden 5302 Sayılı Kanuna Türkiye’de İl Özel İdareleri**”, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları*, Yıl 2012, Ağrı, 279 s.
- Kaştan, Yüksel (2016), “Osmanlı Devletinde 1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-i Muvakkati ile Vilayet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması”, *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, Yıl:2016 Cilt:2, Sayı:2, ss.78-97
- Kazıcı, Ziya (2014), “**Osmanlı’da Yerel Yönetim (İhtisab Müesseseleri)**”, Kayıhan Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2014
- Keleş, Ruşen (1992), “**Yerinden Yönetim ve Siyaset**”, *Cem Yayınevi*, 10. Baskı, Yıl 2016, İstanbul, 591 s.
- Kentleşme Şurası (2009), Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim Komisyonu Raporu, https://webdosya.csb.gov.tr/db/kentges/editordosya/genel_kurul_kitabi.pdf, Erişim Tarihi: 04.09.2019
- Keskin, Nuray Ertürk (2009), “Türkiye’de Devletin Toprak Üzerinde Örgütlenmesi” Tan Kitabevi Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2009, s. 381-385
- Köseoğlu, Mehmet (2010), “Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl:2010, Sayı:468, ss.85-102
- Kubilay, Metin (2010), “Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Gerze İlçesi Örneği”, *Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ABD, Yüksek Lisans Tezi*, 2010, Mersin
- Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Resmi İnternet Sayfası (KUZKA), <https://www.kuzka.gov.tr/kurumsal.asp?K=1&Kurumsal=hakkimizda>, Erişim tarihi: 01.09.2019

- Maslak, Mustafa (2016), “Türkiye’de Kırsal Kalkınma Politikaları Çerçevesinde KÖYDES Projesi”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ABD, Isparta, 169 s.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, 442 s. Köy Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf>, Erişim Tarihi: 01.09.2019
- Mevzuat Bilgi Sistemi, 5216 s. Büyükşehir Belediyesi Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>, Erişim Tarihi: 12.09.2019
- Mevzuat Bilgi Sistemi, 5302 s. İl Özel İdaresi Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf>, Erişim Tarihi: 01.09.2019
- Mevzuat Bilgi Sistemi, 5355 s. Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5355.pdf>, Erişim Tarihi: 01.09.2019
- Mevzuat Bilgi Sistemi, 5393 s. Belediye Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>, Erişim Tarihi: 04.09.2019
- Mevzuat Bilgi Sistemi, 6360 s. Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>, Erişim Tarihi: 12.09.2019
- Muratoğlu, Tahir (2015), “Mahalli İdareler Mevzuatında 6360 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler”, *Dicle Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl:2015, Cilt: 20, Sayı:32, ss.59-93*
- Ortaylı, İlber (2000), “**Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)**”, *Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2. Baskı, Yıl 2011, Ankara, 265 s.*
- Ortaylı, İlber (2010), “**Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**”, *Cedit Neşriyat, 6. Baskı, Yıl 2017, Ankara, 592 s.*
- Öner, Şerif (2019), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Yerel Yönetim Mevzuatına Etkileri”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:2019, 4/2, ss.303-332*
- Özata Çetinkaya, Yasemin (2012), “Yerel Yönetimler Reformunun Yerel ve Bölgesel Kalkınmaya Etkisi”, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat ABD, Trabzon, 214 s.

- Resmi Gazete, ‘2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2972.pdf>, Erişim Tarihi: 04.09.2019
- Resmi Gazete, ‘6172 s. Sulama Birlikleri Kanunu’, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110322-1.htm>, Erişim Tarihi: 12.09.2019
- Resmi Gazete, ‘Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/05/20160527M1-1.htm>, Erişim Tarihi: 12.09.2019
- Sakınç, Süreyya (2012), “**Yerel Yönetimler Maliyesi**”, *Orion Kitabevi, 3. Baskı, Yıl 2012, Ankara, 315 s.*
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/hakkimizda>, Erişim Tarihi: 04.09.2019
- Sevük, İsmail Habib (1987), “**Yurttan Yazılar**”, *Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2. Baskı, Yıl 2002, Ankara, 490 s.*
- Seyitdanlıoğlu, Mehmet (2010), “**Tanzimat Döneminde Modern Belediyeciliğin Doğuşu, Yerele Yönetim Metinleri**”, *İş Bankası Kültür Yayınları, 1. Baskı, Yıl 2010, İstanbul, 231 s.*
- Sinop Valiliği Resmi İnternet Sayfası, <http://www.sinop.gov.tr/sehrimiz>, Erişim Tarihi: 04.09.2019
- Şengül, Ramazan (2010), “**Yerel Yönetimler**”, *Umuttepe Yayınları, 10. Baskı, Yıl 2019, Kocaeli, 286 s.*
- Şengül, Ramazan (2013), “Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin İşlevselliği Üzerine Bir Alan Araştırması: Bartın Örneği”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF. Dergisi, Yıl:2013, Sayı:2, ss.67-84*
- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK), 2014-2020 Kırsal Kalkınma Programı, https://www.tkd.gov.tr/Content/File/Ipard/IPARDII_Programi-Turkce_3Cagri.pdf, Erişim Tarihi: 04.09.2019
- Tengir, Taner (2010), “Kırsal Kalkınmada Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin ve İl Özel İdarelerinin Rolü ve Önemi, Yozgat Çekerek İlçesi Örneği”, *Selçuk*

Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi ABD, Yüksek Lisans Tezi, 2010, Konya

Türkdoğan, Orhan (2016), “**Türk Köy Sosyolojisi ve Sorunlarımız**”, Çizgi Kitabevi, 1. Baskı, Yıl 2016, Konya, 599 s.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü, <http://www.tubaterim.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 12.09.2019

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), Mahalli İdare Birlikleri, <https://www.tbb.gov.tr/belediyelerimiz/mahalli-idare-birlikleri/>, Erişim Tarihi: 01.09.2019

Türk Dil Kurumu (TDK), sozluk.gov.tr, Erişim Tarihi: 04.09.2019

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17844.pdf>, Erişim Tarihi: 12.09.2019

Türkiye İstatistik Kurumu Resmi İnternet Sayfası (TÜİK), Nüfus İstatistikleri http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059, Erişim Tarihi: 04.02.2020

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2014-2020 (UKKS-II), [https://kcp.tarim.gov.tr/UKKS%20\(2014-2020\).pdf](https://kcp.tarim.gov.tr/UKKS%20(2014-2020).pdf), Erişim Tarihi: 12.09.2019

Yurt Ansiklopedisi (1982), “**Türkiye İl İl: Dünü, Bugünü, Yarını**” Anadolu Yayıncılık AŞ. İstanbul, Yıl: 1982-1983, Cilt:9, ss. 6746-6834

Yüksek Planlama Kurulu (YPK), 2006/03 s. Karar, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/03/20060301-21.htm>, Erişim Tarihi: 01.09.2019

Yüksek Planlama Kurulu (YPK), 2015/01 s. Karar, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/koydes_2015_1/2015-1%20K%C3%96YDES%20YPK%20KARARI.PDF, Erişim Tarihi: 01.09.2019

Yüksek Planlama Kurulu (YPK), 2016/11 s. Karar, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/koydes_ypk/ypk_2106_11/2016-11_YPK_Ekleri.pdf, Erişim Tarihi : 01.09.2019

Yüksek Planlama Kurulu (YPK), 2017/5 s. Karar, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/koydes_ypk/ypk_2017/karar_ek.pdf, Erişim Tarihi: 04.09.2019

Yüksek Planlama Kurulu (YPK), 2018/06 s. Karar, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/koydes_ypk/ypk_18/2018-6_YPK_Ekleri.PDF, Erişim

Tarihi: 04.09.2019

EK-1:BOYABAT KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ TÜZÜĞÜ

Birliğin Adı:

Madde 1-Birliğin adı **BOYABAT İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ'** dir.

Birliğin Merkezi:

Madde 2- Birliğin merkezi **BOYABAT** İlçesidir.

Birliğin Çalışma Alanı ve Süresi:

Madde 3- Birliğin faaliyetleri, Boyabat İlçesine bağlı Birliğe üye 107 Köyün ve İlçenin Mülki sınırlarının kapsadığı yetki alanları ile sınırlı olup, çalışma süresi sınırsızdır.

Birliğin Üyeleri:

Madde 4-

1-Akçakese, 2-Akyörük, 3-Alibeyli, 4-Ardıç, 5-Arıoğlu, 6-Aşağıseyricek, 7-Aşıklı, 8-Aydoğan, 9-Bağlıca, 10-Bayamca, 11-Bektaş, 12-Bengübelen, 13-Benişli, 14-Binerli, 15-Boyalı, 16-Bölüklü, 17-Bürüm, 18-Büyükkaraağaç, 19-Cemalettin, 20-Curkuşlar, 21-Çaltu, 22-Çarşak, 23-Çatpınar, 24-Çattepe, 25-Çaybaşı, 26-Çeşnigir, 27-Çorak, 28-Çukurhan, 29-Çulhalı, 30-Dağtabaklı, 31-Darıözü, 32-Daylı, 33-Dereçatı, 34-

Dodurga, 35-Doğrul, 36- Doğuca, 37-Düzkaraağaç, 38-Edil, 39-Eğlence, 40-Ekinören, 41-Emiroğlu, 42-Engilekin, 43-Erkeç, 44-Esengazili, 45-Esentepe, 46-Gazideresi, 47-Gazideretabaklı, 48-Gökçeagaçsakızı, 49-Gökçukur, 50-Göve, 51-Günpınar, 52-Hacıahmetli, 53-Hamzalı, 54-Ilıca, 55-İmamlı, 56-İsaoğlu, 57-Kadınlı, 58-Karacaören, 59-Karamusalı, 60-Kartaloğlu, 61-Kavacık, 62-Kavak, 63-Kayaboğazı, 64-Keseköy, 65-Kılıçlı, 66-Killik, 67-Koçak, 68-Kovaçayır, 69-Kozanlı, 70-Kozkule, 71-Köprücek, 72-Kurtlu, 73-Kurusaray, 74-Kuyucakpınar, 75-Kuzveren, 76-Mahmutlu, 77-Maruf, 78-Marufalınca, 79-Muratlı, 80-Oğlakçılar, 81-Okçumehmetli, 82-Osmanköy, 83-Ömerköy, 84-Ören, 85-Paşalıoğlu, 86-Pehlivanlar 87-Pirefendideresi, 88-Salar, 89-Sarıagaççayı, 90-Sarıyer, 91-Şıhlar, 92-Şıhlı, 93-Taşanlı, 94-Tekke, 95-Tırnalı, 96-Uzunçay, 97-Yabanlı, 98-Yaylacık, 99-Yazıköy, 100-Yenicamili, 101-Yenikayalı, 102-Yeniköy, 103-Yenimehmetli, 104-Yeşilçam, 105-Yeşilköy, 106-Yeşilyurt, 107-Yukarıseyricek.

Birliğin Amacı ve Üyelerce Birliğe Devredilen Görev ve Hizmetler:

Madde 5- Boyabat İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliğinin amacı:

a-Birliğe üye köyler arasında işbirliği ve yardımlaşmayı gerçekleştirmek.

b-Birliğin üye köy halkını daha verimli hale getirmek için, kurs seminer ve eğitim programları yapmak.

c-Doğal afet, salgın hastalıklar ve felaketlerde diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yaparak, imece usulü çalışmayı sağlamak.

d-Üye köylerin, yol, içmesuyu, kanalizasyon, sanat yapıları gibi alt yapı hizmetlerine öncelik vermek, bu amaçla proje hazırlamak, teknik eleman çalıştırmak, iş makineleri satın almak, kiralamak ve bu tür projelere harcamada bulunarak, projeyi hayata geçirmek.

e-Hizmet binası yapmak, satın almak veya kiralamak.

f-Birliğin ihtiyacı olan taşıt, demirbaş, kırtasiye ve taşınır, taşınmaz her türlü mal ve hizmet alımı ilgili harcamalarda bulunmak.

g-Üye köylerin çıkarları doğrultusunda, kamu kurumu ve kuruluşları, dernekler, vakıflar, spor kulüpleri, kooperatifler ve benzeri kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, bunları desteklemek ve yardımda bulunmak.

h-Gençlerimizi kötü alışkanlıklardan korumak için, doğa sporları, su sporları ve diğer spor alanlarına yönelmek, bunun için tesisi yapmak, malzeme satın almak, yurtiçi ve yurtdışı müsabakalara katılmalarına yardımcı olmak.

i-Birliğe gelir getirici ticari faaliyette bulunmak.

j-Şirket, vakıf, dernek, kooperatif, spor kulübü (vb) kurmak, kurulmuş olanlara iştirak etmek ve bunlara destek vermek.

k-Üye köylerin yerleşim alanlarında çevre sağlığını iyileştirici faaliyetlerde bulunmak.

l-Yörelerimizi tanıtıcı gazete, dergi, broşür, kitap vb. yazılı ve görsel tanıtım ürünlerini yayınlamak, yayınlamak ve satın almak.

m-Eğitim, tanıtım ,spor kültür, turizm, ticaret amaçlı yurtiçi ve yurtdışı gezi ve turlar düzenlemek.

n-Birlik üyesi köylerin, tabi olduğu kanun ve diğer konularda köy tüzel kişiliklerine verilmiş olan görevlerin yerine getirilmesinde, üye köylere her türlü yardımda bulunmak ve gerektiğinde bu hizmetleri bizzat yapmak.

o-Birliğe üye köylerde yaşayan yaşlı, dul, yetim, şehit, gazi, sakat, fakir, asker ailesi vb. durumdaki yardıma muhtaç vatandaşlarımıza yardımda bulunmak, bunların her türlü iş ve ihtiyaçlarını karşılamada yardımcı olmak.

p-Hizmetlerde gönüllülük, halk katılımını sağlamak ve teşvik etmek.

r-Festival, sportif faaliyetler, kültürel ve yöresel el sanatları, şenlik ve benzeri etkinlikler düzenlemek, düzenleyen Birlik üyesi köylere yardımda bulunmak.

s-Plan, proje çizdirmek ve bunları hayata geçirmek.

t-Birlik tarafından açılan tesis, işletme ve ticarethaneleri çalıştırmak ve bu amaçla birlikte çalışmak üzere personel görevlendirmek.

u-Birlik Üyesi köylerin birlik imkanlarından eşit, dengeli nüfus ve yüzölçümleri oranlarında yararlanmalarını sağlamak.

v-Üye Köy tüzel kişilikleri bu tüzükte yazılı olan hükümlere uymak ve üyelik görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür.

y-Kişi can ve mal güvenliği açısından gerekli olan her türlü tedbiri alır. Gerektiğinde bu konuda diğer kamu Kurum ve Kuruluşları ile ortaklaşa çalışır ve destekte bulunur.

z-İlçemiz Güvenlik kuvvetlerinin önleyici kolluk hizmetlerinin gerçekleştirilirken ihtiyaç duydukları makine teçhizatın alınması ve bakım onarımlarının yaptırılmasında destekte bulunur.

w-Köylerimize hizmet götüren Kamu Kurum ve Kuruluşlarının ödeneklerinin yetersiz olduğu durumlarda hizmet binası, hizmet aracı, demirbaş eşya ve sarf malzemesi hususunda birlik imkanları çerçevesinde destekte bulunur.

Birliğin Organları:

Madde 6- Birliğin organları şunlardır:

- 1) Birlik Meclisi,
- 2) Birlik Encümeni,
- 3) Birlik Başkanı.

BİRLİK MECLİSİNİN KURULUŞU GÖREV VE YETKİLERİ

Birlik Meclisinin Kuruluşu:

Madde 7- Birlik Meclisi, Kaymakamın başkanlığında üye köylerin muhtarları ve Boyabat İlçesi İl Genel Meclisi Üyelerinin katılımından oluşur.

Birlik Meclisi üyesi köy muhtarları ve İl Genel Meclisi üyelerinin görev süresi, mahalli idare seçimleri ile sona erer. İl Özel İdaresi ve köy idarelerindeki görevleri sona erenlerin birlik meclis üyeliği de sona erer.

Meclisin seçimle gelen üyeliklerinin boşalması durumunda yerine yedekleri getirilir. Bunlar kalan süreyi tamamlar.

Meclisin Görev ve Yetkileri:

Madde 8- Birlik Meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

a-Yatırım planı ve çalışma programını görüşmek ve kabul etmek.

b-Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

c-Borçlanmaya karar vermek.

d-Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına karar vermek.

e-Birlik tarafından yürütülecek hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek.

f-Şartlı bağışları kabul etmek.

g-Dava konusu olan ve miktarı İki Bin Türk Lirasından On Bin Türk Lirasına kadar olan birlik alacaklarının sulhen halline karar vermek.

h-Birlik yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına karar vermek.

i-Birlik Başkanlık divanını, Birlik Encümen Üyelerini ve Meclis ihtisas komisyonu üyelerini seçmek.

j-Birlik teşkilatına ait birimlerin kurulmasına karar vermek.

k-Birlik tüzüğünde öngörülmesi halinde tüzük değişikliğini kabul etmek.

l-Birlik tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.

m-Birlik başkanıyla birlik encümeni arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.

n-Birlik personeline ait kadroların ihdası, değiştirilmesi ve kaldırılmasına karar vermek.

o-Birliğe üye köylerin katılma payı miktarlarının belirlenmesine karar vermek.

Meclis Başkanlık Divanı:

Madde 9- Mahalli İdareler genel seçimlerini müteakip meclis, İlçe Kaymakamının çağrısı üzerine 30 gün içinde İlçe Kaymakamı Başkanlığında toplanarak, ilk iki yıl için meclis başkan vekili ile iki katip üyeyi seçer. Seçilen başkanlık divanı ilk iki yıl için görev yapar, ilk iki yıldan sonra seçilen başkanlık divanı üyeleri ilk mahalli idareler genel seçimine kadar görev yapar. Herhangi bir nedenle başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

Toplantı ve Karar Nisabı:

Madde 10- Birlik meclisi her yıl Mayıs ve Kasım aylarında olağan olarak Birlik Merkezinde toplanır. Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar alır. Karar yeter sayısı meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Birlik Başkanı meclis üyelerinin üçte birinin yazılı talebi üzerine veya acil durumlarda kendisinin lüzum görmesi üzerine Birlik meclisini olağanüstü olarak toplantıya çağırır. Meclis olağanüstü toplantısında gerekli nisap sağlanamazsa başkan tarafından toplantı üç gün sonraya ertelenir. İkinci toplantı üye sayısının dörtte birinden az olmayan üye ile açılır ve kararlar katılanların salt çoğunluğuyla alınır. Ancak bu nisap meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Olağanüstü toplantılarda çağrıyı gerektiren konuların dışında bir iş görüşülemez.

Birlik Meclisi Kararlarının Kesinleşmesi:

Madde 11- Birlik meclisince alınan kararlar birlik başkanına gönderilir. Birlik başkanı hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını geri gönderir. Meclis kararında ısrar ederse veya 5 gün içerisinde Başkan kararı İlçe Kaymakamına gönderir yada bu süre zarfında herhangi bir işlem yapmaz ise kararlar kesinleşir.

Tüzük değişikliğine ilişkin kararlar Valinin onayı ile kesinleşir ve yürürlüğe girer.

Birlik Meclisi Kararlarının Yürürlüğe Girmesi:

Madde 12- Birlik Meclisinin kesinleşen tüm kararları, İlçe Kaymakamına gönderilmekle yürürlüğe girer.

İhtisas Komisyonları:

Madde 13- Birlik meclisi her dönem başı toplantısında plan ve bütçe komisyonunu kurar ve sayısı beşi geçmemek üzere komisyon üyelerini seçer. Birlik

meclisi, dönem başı toplantısında veya diğer toplantılarda birliğin faaliyet konularında diğer ihtisas komisyonları kurabilir ve sayısı beşi geçmemek üzere bu komisyonlara üye seçebilir.

BİRLİK ENCÜMENİNİN KURULUŞ, GÖREV VE YETKİLERİ

Birlik Encümeninin Oluşumu:

Madde 14- Birlik encümeni, İlçe Kaymakamının başkanlığında, Meclisin kendi üyeleri arasında bir yıl süreyle görev yapmak üzere gizli oyla seçeceği iki il genel meclisi üyesi ve iki köy muhtarı olmak üzere beş üyeden oluşur. Encümenin seçimleri dönem başı toplantısında yapılır. Görev süresi dolan kişiler yeniden seçilebilirler. Birlik Meclisi üyeliği sona erenlerin encümen üyeliği de sona erer. Her hangi bir sebeple yıl içinde seçilen birlik encümeni üyeleri dönem başına kadar görev yapar.

Birlik Başkanı, encümenin de başkanıdır. Başkanın bulunmadığı hallerde bu görev başkanın görevlendireceği encümen üyelerinin birisi tarafından yürütülür.

Encümenin Görev ve Yetkileri:

Madde 15- Birlik Encümeninin Görev ve Yetkileri Şunlardır:

a- Yatırım planı ve çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip birlik meclisine görüş bildirmek.

b- Kamulaştırma işlemlerinin gerektirdiği kamu yararı kararını almak.

c- Öngörülmeleyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.

d- Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

e- Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.

f-İki bin Türk Lirasına kadar olan davaların sulhen halline karar vermek.

g-Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına ilişkin meclis kararlarını uygulamak.

Birlik Encümeni Toplantı ve Karar Nisabı:

Madde 16- Birlik Encümeni ayda en az bir defa üye tam sayısının salt çoğunluğu ile önceden belirlenen yer, gün ve saatte toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar alır. Eşitlik halinde başkanın olduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Başkan, acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir.

Encümen gündemi başkan tarafından hazırlanır. Başkan tarafından havale edilmeyen konular görüşülemez. Encümen üyeleri başkanın uygun görüşü ile gündem maddesi teklif edilebilir.

Encümene havale edilen konular bir ay içinde görüşülerek karara bağlanır.

BİRLİK BAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ

Birlik Başkanı:

Madde 17- Birlik Başkanı Boyabat İlçe Kaymakamıdır.

Birlik Başkanının Görev ve Yetkileri:

Madde 18- Birlik başkanı, birlik idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Birlik Başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

a-Birliği yönetmek ve birliğin hak ve menfaatlerini korumak.

b- Yatırım planı ve çalışma programı ile bütçeyi ve kesin hesabı hazırlamak, uygulamak, izlemek, değerlendirmek ve bunlarla ilgili olarak hazırlayacağı yıllık faaliyet raporunu meclise sunmak.

c- Birliği temsil etmek veya vekil tayin etmek.

d- Birlik meclisine ve birlik encümenine başkanlık etmek.

e- Birliğin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.

f- Birliğin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.

g- Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.

h- Birlik meclisi ve birlik encümeni kararlarını uygulamak.

i- Birlik meclisi ve birlik encümeni yetkisi dışında kalan diğer ödenek aktarmalarını yapmak.

j- Birlik personelini atamak.

k- Birliği denetlemek.

l- Şartsız bağışları kabul etmek.

m- Kanunlarla birliğe verilen ve birlik meclisi veya birlik encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

BİRLİK TEŞKİLATI VE GÖREVLİLERİ

Teşkilat:

Madde 19- Birlik teşkilatı, Genel Sekreter, Yazı İşleri Müdürü, Mali Hizmetler Birimi ile Teknik İşler Biriminden oluşur.

Birlik Personeli:

Madde 20- Birlik Genel Sekreterini, birim amirlerini ve diğer personeli birlik başkanı atar. Birlik Başkanı atadığı personel ile ilgili olarak meclise bilgi verir. Birlik personelinin kadroları birlik meclisi tarafından ihdas edilir. Birliğin, yıllık toplam personel giderleri, geręekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerleme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın %10'unu aşamaz.

Birlik Genel Sekreterinin Görevleri:

Madde 21- Birlik Genel Sekreteri, Birliğe ait hizmetlerin Başkan adına onun direktifi ve sorumluluğu altında yürütölmesini sağlar.

Birlik Başkanı hangi işleri Birlik Müdürüne devrettiğini bir yönerge ile belirler.

MALİ HÜKÜMLER

Birliğin Gelirleri:

Madde 22- Birliğin gelirleri şunlardır:

a-Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları.

b-Birlik meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.

c-Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılabacak ödenekler.

d-Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.

e-Kira ve faiz gelirleri.

f-Bağışlar.

g-Köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden ayrılacak pay.

h-Diğer gelirler.

Birliğin giderleri:

Madde 23- Birliğin giderleri şunlardır:

a-Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler.

b-Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.

c-Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.

d-Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.

e-Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri.

f-Dava takip ve icra giderleri.

g-Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri.

h-Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.

i-Temsil, tören ve ağırlama giderleri.

j-Diğer giderler.

Üyelerin Birliğin Faaliyet Giderlerine Katılım Payları:

Madde 24- Üye köylerin her yıl Kasım ayı birlik meclisince belirlenecek miktarı birlik faaliyet giderlerine katılım payı olarak birliğe öderler.

Birlik Bütçesi:

Madde 25- Birlik bütçesi, bir mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri gösteren meclis kararıdır.

Bütçeye ayrıntılı olarak harcama programları ve finansman programları eklenir. Bütçe yılı devlet mali ile aynıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Birlik Başkanı ve harcama yetkilisi olarak yetki verdiği birlik müdürü (genel sekreter), bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur.

Birlik Meclisi, birlik bütçesini Kasım ayı olağan toplantısında görüşerek kabul eder.

Bütçe, ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyine göre hazırlanır ve mecliste ikinci düzeye kadar görüşülerek kabul edilir.

Birlik Bütçesinin Kesinleşmesi ve Yürürlüğe Girmesi:

Madde 26- Birlik Meclisince Kasım ayı olağan toplantısında kabul edilen Birlik Bütçesi Tüzüğü'nün 11. ve 12. Maddesinde usullere göre kesinleşir ve yürürlüğe girer.

Üst Yönetici:

Madde 27- Birliğin üst yöneticisi Birlik Başkanıdır.

Harcama Yetkilisi:

Madde 28- Birliğin harcama yetkilisi Birlik Başkanıdır. Başkan bu yetkisini birlik müdürüne devredebilir.

Çalışma Programı:

Madde 29- Birlik Meclisi bütçeden önce çalışma programını görüşerek kabul eder. Bütçeler çalışma programına uyumlu olarak hazırlanmak zorundadır.

Birliğin Alım, Satım, İhale ve Hesap İşleri:

Madde 30- Birlik 2886 Sayılı Devlet ihale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Sayıştay Kanununa **tabi değildir.**

Birlik İşçileri Bakanlığı tarafından çıkarılan ***Köylere Hizmet Götürme Birliği İhale Yönetmeliğine*** tabidir.

Birliğin Tutacağı Defterler:

Madde 31- Birlik İşçileri Bakanlığı tarafından çıkarılan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde öngörülen defterleri tutar.

Üye Mahalli İdarelerin ve Vatandaşların Birlik Hizmetlerinden Faydalanma Usulleri:

Madde 32- Üye köyler, birlik hizmetlerinden yıllık yatırım planı ve çalışma programı çerçevesinde faydalanır.

Birliğin Üyelerinin Sorumluluğu:

Madde 33- Birlik adına yapılan her türlü sözleşme ve taahhütlerden Birlik Tüzel Kişiliği sorumludur.

Birliğin malvarlığı ile sınırlı olan bu sorumluluk, hiç bir şekilde üye mahalli idarelerin Tüzel kişiliklerini bağlamaz.

Birliğe Katılma:

Madde 34- Birliğin kuruluşundan sonra Birliğe katılmak isteyen köyler kendi Meclislerinde alacakları katılma kararını birlik meclisine sunarlar. Birlik Meclisinin kabulü ve Sinop Valisinin onayı ile katılım gerçekleşmiş olur.

Birlikten Ayrılma:

Madde 35- Üye köyler kendi meclis kararları ile birlikten ayrılırlar.

Tüzüğün kesinleşmesi:

Madde 36- Birlik tüzüğü, Birlik Meclisi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı ve Vali onayı ile kesinleşir.

Tüzük Değişikliği:

Madde 37- Birlik tüzük değişikliği, Birlik Meclisi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı ve Vali onayı ile gerçekleşir.

Birliğin Tasfiyesi:

Madde 38- Birlik meclisi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun alacağı kararla feshedilebilir.

Birliğin tasfiyesinin, Mülki idare amirince belirlenen üç kamu görevlisince yürütülür. Tasfiye işlemleri en geç bir yıl içinde sonuçlandırılır Birliğin mal varlığı İl Özel İdaresine bırakılır.

Yürütme:

Madde 39- Bu Tüzük hükümleri Birlik Başkanı tarafından yürütülür.

5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 5.maddesi ile 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 56. maddesine göre değişik şekli ile tasdik olunur. **16 / 06 / 2017**

Hasan İPEK

Sinop Valisi

EK-2: BOYABAT KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ MEMNUNİYET ANKETİ

Bu anket formu, Kapadokya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü ‘Mahalli İdare Birliği Olarak Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Kırsal Kalkınmadaki Rolü, Sinop İli Boyabat İlçesi Örneği’ adlı Yüksek Lisans Tezi için hazırlanmıştır. Boyabat Köylere Hizmet Götürme Birliğinin hizmetleri ile ilgili sorulara vereceğiniz cevaplar araştırmanın amaca ulaşmasını sağlayacak olup, gösterdiğiniz katkı için teşekkür ederim.

Mustafa GEZEN

İkamet (Köy Adı) :

Kadın/Erkek :

Yaşınız :

İşiniz :

1-Köyünüze yapılan içme suyu hizmetlerinden memnun musunuz?

Memnun değilim Fikrim yok Memnunum Çok memnunum

2-Köyünüz yolları için yapılan ulaşım hizmetlerinden memnun musunuz?

Memnun değilim Fikrim yok Memnunum Çok memnunum

3-Köyünüze yapılan tarımsal sulamayla ilgili hizmetlerden memnun musunuz?

Memnun değilim Fikrim yok Memnunum Çok memnunum

4-Köyünüzün atık su (kanalizasyon) hizmetlerinden memnun musunuz?

Memnun değilim Fikrim yok Memnunum Çok memnunum

5-Köyünüzün cami, okul, lojman vb. bina yapım/onarım hizmetlerinden memnun musunuz?

- Memnun değilim Fikrim yok Memnunum Çok memnunum

6-Köyünüzün köy konağı binasından memnun musunuz?

- Memnun değilim Fikrim yok Memnunum Çok memnunum

7. Sizce şu anda köyünüzün en önemli üç ihtiyacı aşağıdakilerden hangileridir?

- Sağlık hizmetleri
 Meslek eğitimi
 Okul hizmetleri
 Köy konağı,
 Köy kütüphanesi
 Çocuk parkı